

SMMM STAJA GİRİŞ SINAVI

MUHASEBE DENETİMİ

Konu Anlatım Kitapçığı



www.smmmonline.com

+90 850 303 0436

ULUSLARARASI BAĞIMSIZ DENETİM STANDARTLARI

GENEL İLKE VE SORUMLULUKLAR	
200	BAĞIMSIZ DENETÇİNİN GENEL AMAÇLARI VE BAĞIMSIZ DENETİMİN BAĞIMSIZ DENETİM STANDARTLARINA UYGUN OLARAK YÜRÜTÜLMESİ
210	BAĞIMSIZ DENETİM SÖZLEŞMESİNİN ŞARTLARI ÜZERİNDE ANLAŞMAYA VARILMASI
220	FİNANSAL TABLOLARIN BAĞIMSIZ DENETİMİNDE KALİTE KONTROL
230	BAĞIMSIZ DENETİMİN BELGELENDİRİLMESİ
240	FİNANSAL TABLOLARIN BAĞIMSIZ DENETİMİNDE BAĞIMSIZ DENETÇİNİN HİLEYE İLİŞKİN SORUMLULUKLARI
250	FİNANSAL TABLOLARIN BAĞIMSIZ DENETİMİNDE İLGİLİ MEVZUATIN DİKKATE ALINMASI
260	ÜST YÖNETİMDEN SORUMLU OLANLARLA KURULACAK İLETİŞİM
265	İÇ KONTROL EKSİKLİKLERİNİN ÜST YÖNETİMDEN SORUMLU OLANLARA VE YÖNETİME BİLDİRİLMESİ
RİSK DEĞERLENDİRMESİ VE DEĞERLENDİRİLMİŞ RİSKLERE VERİLECEK KARŞILIKLAR	
300	FİNANSAL TABLOLARIN BAĞIMSIZ DENETİMİNİN PLANLANMASI
315	İŞLETME VE ÇEVRESİNİ TANIMAK SURETİYLE ÖNEMLİ YANLIŞLIK RİSKLERİNİN BELİRLENMESİ
320	BAĞIMSIZ DENETİMİN PLANLANMASINDA VE YÜRÜTÜLMESİNDE ÖNEMLİLİK
330	BAĞIMSIZ DENETÇİNİN DEĞERLENDİRİLMİŞ RİSKLERE KARŞI YAPACAĞI İŞLER
402	HİZMET KURULUŞU KULLANAN BİR İŞLETMENİN BAĞIMSIZ DENETİMİNDE DİKKATE ALINACAK HUSUSLAR
450	BAĞIMSIZ DENETİMİN YÜRÜTÜLMESİ SIRASINDA BELİRLENEN YANLIŞLIKLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ
BAĞIMSIZ DENETİM KANITLARI	
500	BAĞIMSIZ DENETİM KANITLARI
501	BAĞIMSIZ DENETİMİ KANITLARI BELİRLİ KALEMLER İÇİN DİKKATE ALINMASI GEREKEN ÖZEL HUSUSLAR
505	DIŞ TEYİTLER
510	İLK BAĞIMSIZ DENETİMLER- AÇILIŞ BAKİYELERİ
520	ANALİTİK PROSEDÜRLER
530	BAĞIMSIZ DENETİMDE ÖRNEKLEME
540	GERÇEĞE UYGUN DEĞERE İLİŞKİN OLANLAR DÂHİL MUHASEBE TAHMİNLERİNİN VE İLGİLİ AÇIKLAMALARIN BAĞIMSIZ DENETİMİ
550	İLİŞKİLİ TARAFLAR
560	BİLANÇO TARİHİNDEN SONRAKİ OLAYLAR
570	İŞLETMENİN SÜREKLİLİĞİ
580	YAZILI AÇIKLAMALAR
BAŞKALARININ ÇALIŞMALARININ KULLANILMASI	
600	ÖZEL HUSUSLAR-TOPLULUK FİNANSAL TABLOLARININ BAĞIMSIZ DENETİMİ (TOPLULUĞA BAĞLI BİRİM DENETÇİLERİNİN ÇALIŞMALARI DÂHİL)
610	İÇ DENETÇİ ÇALIŞMALARININ KULLANILMASI
620	UZMAN ÇALIŞMALARININ KULLANILMASI
BAĞIMSIZ DENETİMİN SONUÇLARI VE RAPORLAMA	
700	FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN GÖRÜŞ OLUŞTURMA VE RAPORLAMA
705	BAĞIMSIZ DENETÇİ RAPORUNDA OLUMLU GÖRÜŞ DIŞINDA BİR GÖRÜŞ VERİLMESİ
706	BAĞIMSIZ DENETÇİ RAPORUNDA YER ALAN DİKKAT ÇEKİLEN HUSUSLAR VE DİĞER HUSUSLAR PARAGRAFLARI
710	ÖNCEKİ DÖNEMLERE AİT KARŞILIK GELEN BİLGİLER VE KARŞILAŞTIRMALI FİNANSAL TABLOLAR
720	BAĞIMSIZ DENETÇİNİN DENETLENMİŞ FİNANSAL TABLOLARI İÇEREN DOKÜMANLARDAKİ DİĞER BİLGİLERE İLİŞKİN SORUMLULUKLARI
ÖZEL ALANLAR	
800	ÖZEL HUSUSLAR – ÖZEL AMAÇLI ÇERÇEVELERE GÖRE HAZIRLANAN FİNANSAL TABLOLARIN BAĞIMSIZ DENETİMİ
805	ÖZEL HUSUSLAR – TEK BİR FİNANSAL TABLONUN BAĞIMSIZ DENETİMİ İLE FİNANSAL TABLOLARDAKİ BELİRLİ UNSURLARIN, HESAPLARIN VEYA KALEMLERİN BAĞIMSIZ DENETİMİ
810	ÖZET FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN RAPOR VERMEK ÜZERE YAPILAN DENETİMLER

ÜNİTE – 1

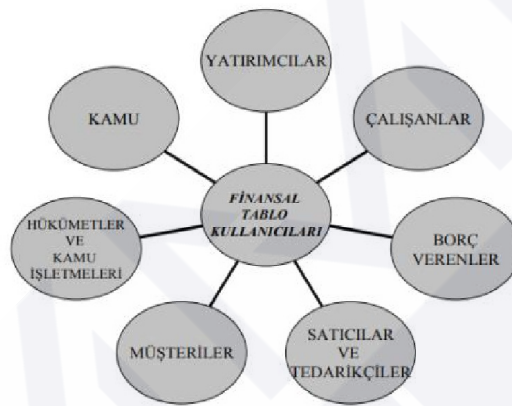
BAĞIMSIZ DENETİM

Bağımsız Denetimin Tanımı,

Amacı–Kapsamı ve Türleri

Finansal tablo ve diğer finansal bilgilerin, **bağımsız dış denetim standartlarına uygunluğu** ve doğruluğu hususunda, **makul güvence** sağlayacak **yeterli ve uygun** bağımsız **denetim kanıtlarının** elde edilmesi amacıyla, denetim standartlarında öngörülen gerekli **bağımsız denetim teknikleri ve ölçütler** uygulanarak defter, kayıt ve belgeler üzerinden denetlenmesi ve önemli bir yanlışlık içerip içermediği değerlendirilerek **objektif rapora bağlandığı bir süreçtir**.

FİNANSAL TABLO KULLANICILARI



Bağımsız Dış Denetimin unsurları nelerdir?

- BDS ye uygun
- Makul Güvence
- Tarafsız Kanıt Toplama
- Uygun ve yeterli kanıt
- Denetim Teknikleri uygulama
- Ölçütler Kullanma
- Rapor

Ölçütler

GKDS	KGK
GKMİ, TMS, TFRS	Tam (eksiksiz)
Kanunlar, Yönetmelikler	Güvenilir
İşletme Politikaları	İhtiyaca uygunluk (ilgililik)
3. Kişilerle sözleşmeler	Tarafsız
Yönetim hedef ve bütçeleri	Anlaşabilir olma
	TGİTA

Denetimin Amacı

Hedef kullanıcıların finansal tablolara duyduğu güven seviyesini artırmaktır.

İşletme Yönetiminin Sorumlulukları Nelerdir?

- ✓ GFRÇ' ne uygun Finansal Tablo Hazırlamak
- ✓ Gerçeğe uygun sunumu yapmak
- ✓ Hata ve Hileleri önlemek
- ✓ İç kontrol sistemini kurmak
- ✓ Denetçiye belge, dokümanlara erişim imkânı sağlamak
- ✓ Denetçinin istediği kişilerle görüşme imkânı sağlamak
- ✓ Denetçinin talep ettiği ilave bilgileri sağlamak

Denetçinin Sorumlulukları

- ✓ Hata ve hileleri ortaya çıkarmak
- ✓ Yeterli ve Uygun kanıt toplamak
- ✓ Görüş bildirmek
- ✓ Görüşe uygun raporu yazılı düzenlemek
- ✓ Makul güvence vermek

Güvence Hizmeti:

Karar alıcılar açısından yararlanacakları herhangi bir bilginin kalitesini iyiye götürmek için verilen profesyonel bir hizmettir.

Ülkemizde BDD Tabi olma Şartları Nelerdir

1. Aktif Toplamı 70 Milyon TL.
2. Net Satışları Toplamı 150 Milyon TL.
3. Çalışan Personel Sayısı 150 kişi ve üstü



**3 kriterden 2'si
üst üste 2 yıl**



Kamu Gözetimi Kurumu

Kuruluş Tarihi

02/12/2011

ARALIK-2011

Güvence Sıralanışı

Mutlak Güvence > Makul Güvence > Sınırlı Güvence

Makul güvence, üst düzey bir güvence olarak kabul edilmektedir.



Denetimde Mutlak Güvence **YOK**

Garanti % 100 **YOK**

Denetim Riski Sıfır **OLMAZ**

Kesinlik **YOK**

NOT1:

Yüksek ancak mutlak olmayan **MAKUL GÜVENCE VAR**

Makul güvenceden daha riskli **SINIRLI GÜVENCE VAR**

MESLEKİ ŞÜPHECİLİK **VAR**

MESLEKİ **MUHAKEME (YARGI) VAR**

BAĞIMSIZLIK VAR

NOT2:

MAKUL GÜVENCE VERMEK İSTİYORSAK **YIL SONU DENETİMİ YAPIYORUZ**

(BDS) BAĞIMSIZ DENETİM STANDARTLARINI **UYGULUYORUZ**

RAPOR YAZIP, GÖRÜŞ VERİYORUZ (Olumlu, Olumsuz, Şartlı, Görüş Bildirmekten Kaçınma)

NOT3:

SINIRLI GÜVENCE VERMEK İSTİYORSAK

3., 6., 9. AYLARDA ARA (SINIRLI) DENETİM YAPIYORUZ

(SBDS) SINIRLI BAĞIMSIZ DENETİM STANDARTLARINI UYGULUYORUZ

İNCELEME RAPORU YAZIYORUZ (Herhangi bir husus dikkatimizi çekmemiştir.)

Bağımsız Denetimin Yapılma Sebepleri

- 1) Şirket yöneticisi ile bilgi kullanıcıları arasındaki çıkar çatışması,
- 2) Şirket iç kontrol sisteminin ve **muhasabe sisteminin yetersiz olması** veya buna dair şüphelerin bulunması,
- 3) İşletmenin iç hacminin büyük, **muhasabe sisteminin karmaşık olması**,
- 4) **Bilgi kullanıcılarının** ve çıkar gruplarının bireysel olarak **denetim yapmasının** hukuken ve fiilen **mümkün olmaması** ve akılcı olmaması,
- 5) Bilgi kullanıcılarının, denetimi kendilerinin yapmasının **zaman ve maliyet** açısından akılcı olmaması, 6) Şirket yönetimi dışındaki **bilgi kullanıcılarının** şirket yönetiminden uzak olması

Bağımsız Denetimin Faydaları

- Yönetime doğru bilgi akışı sağlar.
- Yönetime finansal tablolarla ilgili olarak tahmin ve analiz yapmasında, geleceğe ait sağlıklı kararlar alınmasında yardımcı olur.

- Finansal tabloların gerçeği yansıtır yansıtmadığını gösterir
- Bağımsız denetimden geçen bir şirkette tüm ortakların hakları daha iyi korunmuş olur.
- Suiistimal ve yolsuzluk eğilimini azaltır, işletme yönetimi ve çalışanlarının hile yapmasının önlenmesine yardımcı olur.
- Muhasebe kayıtlarında hatalı işlemlerin azalmasına yardımcı olur
- Muhasebe hatalarının düzeltilmesini sağlar
- İşletmelerin şeffaflığına katkı yapar ve piyasadaki güvenilirliğini yükseltir
- Kredi kurumlarının kredi değerlemede karşı karşıya bulundukları bilgi riskini (güvenilmez finansal tablolar) azaltır.

Bilgi riski; bir şirket tarafından yayımlanan finansal tabloların önemli ölçüde yanlış ve yanıltıcı olabilme olasılığıdır.

Bağımsız denetçiler mesleki tecrübelerine göre unvanları

- Denetçi yardımcısı (Uygulamalı Meslek Eğitim Tebliğine göre yardımcılık süresi 3 yıldır)
- Denetçi
- Kıdemli Denetçi (Denetçilik mesleğinde 6 yılını dolduranlar olabilir)
- Baş denetçi (Denetçilik mesleğinde 10 yılını dolduranlar olabilir)
- Sorumlu Denetçi
- Sorumu ortak baş denetçi

(KGK mevzuatında “Sorumlu Ortak Baş Denetçi” unvanı bulunmamaktadır. Bu unvan SPK mevzuatında yer almaktadır)

KGK TMS1 Tam Setinde Yer Alan Tablolar Nelerdir?

1. Bilanço
2. Kapsamlı gelir Tablosu
3. Bilanço ve Gelir Tablosu Açıklayıcı Dipnotları
4. Nakit Akım (Akış) Tablosu
5. Öz kaynaklar Değişim Tablosu

Genel Kabul Görmüş Denetim Standartlarına Göre Denetim Standartları Nelerdir?

Amacına Göre Denetim Türleri	Ölçüt
Finansal (Mali Tablo)	GFRÇ, TMS, TFRS, BOBİ FRS
Uygunluk Denetimi	Kanun (yasa) , yönetmelik, şirket ana sözleşmesi, yönetim kurulu kararları, işletme içine dönük yönetmelik ve sirküler, işletme yönetiminin belirlediği iç kontrol politika ve prosedürleri
Faaliyet Denetimi	Bütçeler, performans ölçütleri, verimlilik oranları
Özel Amaçlı Denetim	Vergi Danışmanlığı

Yapılma Nedenine Göre Denetim Türleri

Yasal (Zorunlu) Denetim: Yasal hükümler ya da devlet kurumlarının gerekli görmesi halinde yapılır.

İhtiyari (İsteğe Bağlı) Denetim: Herhangi bir yasal zorunluluk olmadan işletmelerin kendi istekleri doğrultusunda yapılır.

Denetçilerin Statülerine (Unvanlarına) Göre Denetim Türleri

- İç Denetim
- Dış Denetim
- Kamu Denetimi

SPK Kapsamına Göre Denetim Türleri Nelerdir?

- ✓ Sürekli Denetim (Yılsonu Denetim)
- ✓ Sınırlı Denetim (Ara dönem Denetim)
- ✓ Özel Denetim (Devir, Bölünme, Birleşme, Tasfiye, Halka arz durumlarında)

Kamu denetimi yapan bazı kamu denetçileri

- Maliye Bakanlığı Denetçileri
- Maliye Bakanlığı Hesap Uzmanları
- SPK Denetçileri
- BDDK Denetçileri
- SGK Müfettişleri



Finansal tablolar denetiminin temel amacı, bir işletmenin finansal tabloları ile ilgilenmek ve karar almak durumunda olan tarafların bunlara olan **güven derecesini arttırabilmektir**

Güveni arttırmanın yolu, denetçinin; “Tüm önemli durumları dikkate alarak, bir işletmenin finansal tablolarının, uygulanabilir finansal raporlama çerçevesi ile uyumlu olarak düzenlenip düzenlenmediği konusunda bir görüş beyan etmesi”, ile sağlanmaktadır.

Denetim Faaliyetinde Yetkilendirilmek İstenen Denetçi Aranılan Şartlar Nelerdir?

1. Bilgi ve belgelerle Kuruma (KGK) onay için başvuruda bulunulması
2. Meslek Mensubu olmak
3. Meslek şeref ve hasiyetine uymayan işlerde bulunmamak, olumsuz bir itibara sahip olmamak
4. Medeni hakları kullanma ehliyetine sahip olmak
5. Başvuranın sorumlu denetçi olabilme şartlarını karşılaması
6. Denetim kadrosunun, denetim ekiplerini oluşturabilecek nitelik ve genişlikte olması,
7. Denetçilerin tam zamanlı ve asgari bir raporlama dönemi için istihdam edilmiş olması
8. Denetim kadrosunda kendisi hariç **en az bir** sorumlu denetçinin bulunması
9. Denetim rehberleri dâhil olmak üzere, esasları Kurumca belirlenen kalite kontrol sistemine ilişkin politika ve süreçlerini yazılı olarak oluşturmuş olması

Genel Kabul Görmüş Denetim Standartları

- ✓ Genel Standartlar
- ✓ Mesleki Eğitim ve Bilgi
- ✓ Bağımsızlık (Ari, Esasta)
- ✓ Mesleki Titizlik ve Özen
- ✓ Çalışma Alanı Standartları
- ✓ Planlama ve Gözetim
- ✓ İç Kontrol
- ✓ Kanıt Toplama
- ✓ Raporlama Standartları
- ✓ GKMI Tamlık,
- ✓ GKMI Uygunluk
- ✓ GKMI Tutarlılık
- ✓ Görüş Bildirme
- ✓ Olumlu
- ✓ Olumsuz
- ✓ Şartlı
- ✓ Görüş Bildirmekten Kaçınma

Geleneksel Yaklaşımda Denetimin Aşamaları

- 1) Müşteri Kabulü ve Denetim Sözleşmesinin imzalanması
- 2) Denetimin Planlanması ve Programlanması
- 3) Denetim Programının Yürütülmesi (Uygulanması)
- 4) Denetimin Tamamlanması ve Raporun Hazırlanması

Esasta bağımsızlık; denetçinin dürüstlük, tarafsızlık ve mesleki şüphecilik içinde hareket etmesini teminen, mesleki muhakemesini olumsuz etkileyebilecek tesirlerden ari olarak görüş açıklamasıdır. **(Özümde, hiçbir şekilde hiçbir olumsuzluk benim bağımsızlığımı etkileyemez)**

Şekilde bağımsızlık; denetim kuruluşunun, denetçinin veya bir denetim ekibi üyesinin; konuya ilişkin tüm durum ve gerçekleri değerlendiren makul ve bilgi sahibi üçüncü kişilerde, dürüstlük, tarafsızlık ve mesleki şüphecilikten ödün verdiği intibarı oluşturabilecek durum ve davranışlardan sakınmasıdır. **(Etraftaki kişilerin beni bağımsız bulması)**

Bağımsızlığı Etkileyen Durumlar

- Boşanmış olsalar dahi eşleri ile 3 üncü dereceye kadar (3 üncü derece dâhil) kan ve kayın hısımların işlerini yapmak
 - ✓ Denetçi, denetlenen işletmenin daha önce Kilit yönetici olmuş ve 3 yıl geçmemişse
 - ✓ Denetçi, denetlenen işletmenin Çalışanı olmuş 2 yıl geçmemişse
 - ✓ Borç veya alacak ilişkilerine girilmiş olması,
- Geçmiş yıllara ilişkin denetim ücretinin, ödenmemesi,
- Denetim ücretinin, denetim sonuçları ile ilgili şartlara bağlanmış olması,
 - ✓ Denetimin kalitesine dair belirsizlikler oluşması,
 - ✓ Denetim dışı hizmetler yapılıyorsa

DENETİM YÖNTEMLERİ

1. Maddi/Şekli Denetim
2. Doğrudan/Dolaylı Denetim
3. İleriye/geriye Denetim
4. Aralıksız/Örnekleme Denetimi

Maddi: İşlemler+hesap kayıtlanması

Şekli: Muhasebe kayıtları+şeklen/biçimsel uygun

Doğrudan: Herbir muhasebe işlemi tek tek

Dolaylı: Faaliyet sonuçları

İleri: Defterden mali Tabloya

Geri: Mali tablodan deftere

Aralıksız: Belgelerin tek tek

Örnekleme: Bir kısmının denetlenmesi–anakütleden seçim

BDS Standartları (Adımları)**Risk Tabanlı (Odaklı)****1. Riski Değerlendirme**

- ✓ Müşteri işletmeyle ön görüşme
- ✓ Anlaşma mektubunun imzalanması
- ✓ Sözleşme
- ✓ Önceki denetçiyle görüşme
- ✓ Denetim Stratejisi (Nitelik, Zaman, kapsam planı)

2. Riske Karşılık Verme

- ✓ İç Kontrol (Coso)
- ✓ Planlama
- ✓ Kanıt Toplama

3. Riski Raporlama

- ✓ Denetim kanıtlarını ve çalışma kâğıtlarını tekrar gözden geçirme (Revizyon)
- ✓ Görüş

4. Ek Risk Prosedürleri

- ✓ Güvence Sözleşmesi

DENETİMİN YAPISAL KISITLAMALARI

1. Finansal Raporlamanın niteliğinden (yöneticilerin sübjektif karar almaları)
2. Denetim prosedürünün niteliğinden
3. Denetimin makul bir süre ve maliyette bitirilmesi

1. Finansal Raporlamanın niteliğinden: Yöneticilerin **SUBJEKTİF** karar almaları.

2. Denetim prosedürünün niteliğinden:

- ✓ Denetçiye belgelerin kasıtlı–kasıtsız verilmemesi
- ✓ Denetim prosedürünün hileyi ortaya çıkaramaması
- ✓ Denetim prosedürünün örnekleme uygulanması
- ✓ Denetçiye özele arama izin ve yetkisinin verilmemiş olması

3. Denetimin makul bir süre ve maliyette bitirilmesi



1

ÜNİTE – 1: BAĞIMSIZ DENETİM KONU TESTİ**1. Aşağıdakilerden hangisi finansal tabloların denetiminin temel amacıdır?**

- A) Hedef kullanıcıların finansal tablolara duyduğu güven seviyesini artırmak
- B) Bir işletmenin belirli bir tarihteki ekonomik kaynaklarını veya yükümlülüklerini ya da belirli bir dönemde bunlarda meydana gelen değişiklikleri göstermek
- C) Bir işletmenin finansal performansı ve nakit akışları hakkında bilgi sağlamak
- D) İşletmenin finansal riskini tespit etmek
- E) Bir amacın yerine getirilip getirilmediğine ilişkin olarak karar vericilere yardımcı olmak

2. Aşağıdakilerden hangisi bağımsız denetim çalışmasında denetçinin amaçları arasında yer almaz?

- A) Denetim riskini “sıfır” yapmak
- B) Finansal tablolar hakkında görüş oluşturmak
- C) Finansal tablolarda önemli yanlışlıklar olup olmadığını tespit etmek
- D) Finansal tablolar hakkında raporlama yapmak
- E) Finansal tablolar hakkında makul güvence vermek

3. BDS 200 Bağımsız Denetçinin Genel Amaçları ve Bağımsız Denetimin Bağımsız Denetim Standartlarına Uygun Olarak Yürütülmesi Standardı'na göre, finansal tablolara hangisi yanlıştır?

- A) İşletmenin verimliliği hakkında güvence sağlamaz.
- B) Finansal tabloların geçerli finansal raporlama çerçevesine uygunluğuna ilişkindir.
- C) İşletmenin gelecekteki ekonomik başarısı hakkında güvence sağlar.
- D) Finansal tablolara duyulan güveni artırır.
- E) Yönetimin işletme faaliyetlerini yürütmesinin etkinliği hakkında güvence sağlamaz.

4. Aşağıdakilerden hangisi bağımsız denetimden beklenen faydalardan biri değildir?

- A) Finansal tabloların güvenilirliğini artırmak
- B) İşletme yönetimi ve işletme çalışanlarının yolsuzluk yapma eğilimlerinin azalmasına yardımcı olmak
- C) Denetlenmiş finansal tablolara kredi olanaklarının genişletilmesini sağlamak
- D) Borçluluk ve iflas hallerinde, vekâlet ve ortaklık sözleşmelerinin düzenlenmesinde adli mercilere bağımsız ve güvenilir bilgi sağlamak
- E) İşletmedeki finansal bilgilerin tamlığını ve doğruluğunu garanti etmek

5. Türk Ticaret Kanunu uyarınca, sermaye şirketlerinin her yıl finansal tabloları için yaptırmak zorunda oldukları bağımsız denetimin nitelikleriyle ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Kullanıcılara finansal tabloların doğruluğuyla ilgili sınırlı güvence verir.
- B) İşletme için finansal tablolara son halinin verilmesi hizmetin bir parçasıdır.
- C) Denetlenen şirketlerin borçlarını ödeyebilecek güçte olduğunu gösterir.
- D) Şirketin finansal durum ve performansı hakkındaki bilgiye olan güveni artırır.
- E) Denetimin güvence sağladığı taraf sadece şirketin mevcut ve potansiyel ortaklarıdır.

6. Denetimin, Bağımsız Denetim Standartları'na (BDS) uygun olarak yürütülmesine ilişkin aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Denetçi denetimle ilgili tüm BDS'lere uyar.
- B) Denetçinin uyguladığı BDS'lerin tamamına vâkıf olması gerekir.
- C) Denetçi, denetimle ilgili tüm BDS'lerin hükümlerine uymadığı sürece raporunda BDS'lere uygunluk belirtmez.
- D) Denetçinin ilgili BDS'de belirtilen amaca ulaşamaması, belgelendirilmesi gereken önemli bir duruma işaretir.
- E) Denetçi çalışmasını yürütürken BDS'ler arasındaki karşılıklı ilişkileri göz önünde bulundurmaz.

7. Aşağıda yer alan durumlardan hangisi bağımsız denetime olan ihtiyacı ortaya çıkarmaz?

- A) İşletmelerde oluşan hata ve hileler
- B) İşlem sayısının çokluğu
- C) Bilgiye erişememe
- D) Çıkar çatışmaları
- E) Kamu denetçilerinin başarılı incelemeler yapması

8. Finansal tablo denetiminin bağımsız denetçi tarafından yapılmasının sebepleri arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

- A) Bilgi kullanıcıları ile şirket yönetimi arasındaki çıkar çatışması
- B) Bilgi kullanıcılarının, denetimi kendilerinin yapmasının zaman ve maliyet açısından akılcı olmaması
- C) Şirketin muhasebe sorumlularının bilgi birikimi açısından yetersiz olması
- D) Bilgi kullanıcılarının, denetimi kendilerinin yapmasında çeşitli yasal engeller bulunması
- E) Şirket yönetimi dışındaki bilgi kullanıcılarının şirket yönetiminden uzak olması

9. Türkiye Muhasebe Standartları'na göre hazırlanmış finansal tabloların Bağımsız Denetim Standartları'na uygun olarak denetimini yürütecek bir denetçinin aşağıdakilerden hangisi hakkında görüş vermesi beklenmez?

- A) Bilanço
- B) Fon akış tablosu
- C) Özkaynak değişim tablosu
- D) Nakit akış tablosu
- E) Açıklayıcı bilgileri içeren dipnotlar

10. Bir üretim şirketinde 2014 yılında gerçekleşen faaliyetlere yönelik olarak aşağıdaki konularda denetim yapılmıştır:

- (a) Kapasite kullanım oranında, fire oranlarında ve sevkiyat sürelerinde işletme hedeflerine ulaşıp ulaşılmadığı,
- (b) Üretimin, şirket prosedürlerine ve belirlenen kalite standartlarına uygun olarak gerçekleştirilip gerçekleştirilmediği,
- (c) Hammadde ve malzemelerin, yarı mamullerin ve üretimi tamamlanana ürünlerin muhasebe kayıtlarına doğru yansıtılıp yansıtılmadığı

Yukarıda verilenlere göre, aşağıdakilerden hangisinde gerçekleştirilen denetim türleri sırasıyla doğru verilmiştir?

- A) Üretim denetimi – finansal tablolar denetimi – hile denetimi
- B) Uygunluk denetimi – faaliyet denetimi – finansal tablolar denetimi
- C) Faaliyet denetimi – uygunluk denetimi – finansal tablolar denetimi
- D) Hile denetimi – finansal tablolar denetimi – uygunluk denetimi
- E) Özel denetim – kalite denetimi – finansal tablolar denetimi

11. Aşağıdaki denetim türlerinden hangisi denetimin ölçütü olarak performans göstergeleri, bütçe rakamları, verimlilik oranları gibi unsurları temel alır?
- A) Uygunluk Denetimi
B) Faaliyet Denetimi
C) Bağımsız Denetim
D) Muhasebe Denetimi
E) Finansal Tablo Denetimi
12. İşletmenin örgütsel yapısını, iç kontrol sistemini, iş akışlarını, yönetimin başarısını ve amaçlara ne ölçüde ulaşıldığını saptamaya yönelik geniş kapsamlı yürütülen denetim türü aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Kamu denetimi
B) Faaliyet denetimi
C) Muhasebe denetimi
D) Finansal tablo denetimi
E) Bağımsız denetim
13. İşletmeye ait kıymetlerde değişiklik doğuran işlemlerin, gerçeğe ve amaca uygunluğu ile defter, hesap ve belgelere değerlendirme ölçüleri ışığında doğru olarak kayıtlanıp kayıtlanmadıklarının incelendiği kanıt toplama tekniğine aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Şekli Denetim
B) Maddi Denetim
C) Aralıksız Denetim
D) Doğrudan Denetim
E) Geriye Doğru Denetim
14. Bağımsız Denetçinin Genel Amaçları ve Bağımsız Denetimin Bağımsız Denetim Standartlarına Uygun Olarak Yürütülmesi başlıklı Bağımsız Denetim Standardı 200 uyarınca; denetçiler, finansal tablo bağımsız denetimlerinde, finansal tabloların önemli yanlışlık içerip içermediğine dair hangi seviyede güvence elde etmelidir?
- A) Düşük güvence
B) Mutlak güvence
C) Makul güvence
D) Sınırlı güvence
E) Ortalama güvence
15. Makul güvence kavramı ile ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?
- A) Denetçi makul güvence sağlamak için denetim riskinidüşürecek bir yaklaşım benimser.
B) Denetim standartları, denetçinin makul güvence eldeetmesini desteklemek için yayınlanmıştır.
C) Makul güvence, yeterli ve uygun denetim kanıtı eldeedildiğinde sağlanır.
D) Makul güvence, yüksek ve mutlak bir güvence seviye-sidir.
E) Makul güvence, mutlak bir güvence seviyesi değildir.
16. "Uygulanan prosedürlere ve elde edilen kanıtlara dayanarak işletmenin, finansal tablolarını Türkiye Finansal Raporlama standartlarına (TFRS) uygun olarak hazırladığıyönündeki beyanının tüm önemli yönleriyle gerçeğe uygun olmadığı kanaatine varmamıza sebep olan herhangi bir husus dikkatimizi çekmemiştir." şeklinde bir sonuç içeren denetim raporu, kullanıcılara ne tür bir güvence vermektedir?
- A) Sınırlı güvence
B) Eksik güvence
C) Koşullu güvence
D) Mutlak güvence
E) Makul güvence

17. Aşağıdakilerden hangisi sınırlı güvence denetiminin tanımıdır?

- A) Uygulanan prosedürlere ve elde edilen kanıtlara dayanarak denetçinin, denetime konu bilginin önemli yanlışlık içerdiği kanaatine varmasına sebep olan herhangi bir konunun dikkatini çekip çekmediğini aktaracak biçimde bir sonuç bildirdiği güvence denetimidir.
- B) Denetçi dışındaki bir tarafın, dayanak denetim konusunu kıstaslar uygulanmak suretiyle ölçtüğü veya değerlendirdiği bir güvence denetimidir.
- C) Denetçinin, dayanak denetim konusunu geçerli kıstaslar uygulamak suretiyle ölçtüğü veya değerlendirdiği ve sonuçta ortaya çıkan denetime konu bilgiyi güvence raporunun bir parçası olarak veya ilişkisinde sunduğu güvence denetimidir.
- D) Denetçinin, denetimin yapıldığı şartlarda, varacağı sonuca dayanak olarak güvence denetimi riskini kabul edilebilir düşük bir seviyeye indirdiği güvence denetimidir.
- E) Bir işletmenin yıllık finansal tablo ve diğer finansal verilerinin, tablo ve bilgiler için belirlenmiş kriterlere uygunluğunu ve doğruluğunu sağlayabilecek yeterli ve uygun kanıtların elde edildiği denetimdir.

18. Denetimden beklenen güvencenin seviyesiyle ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Verilecek güvencenin seviyesi arttıkça denetçi denetim riskini düşürür.
- B) Mutlak güvence seviyesi, makul güvence seviyesinden; makul güvence seviyesi de sınırlı güvence seviyesinden yüksektir.
- C) Verilecek güvencenin seviyesi arttıkça elde edilecek kanıtların miktar ve kalitesi azaltılır.
- D) Denetçinin makul güvence verebilmesi için denetimi sonucunda finansal tabloların önemli bir yanlışlık içermediğine ikna olması yeterli olup emin olması şart değildir.
- E) Denetim riski, makul güvence vermek için yeterince düşük bir seviyeye, sınırlı güvence vermek için kabul edilebilir bir seviyeye düşürülmelidir.

19. Bir işletmenin finansal tablolarını Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunca yayımlanan Bağımsız Denetim standartlarına göre, denetleyen bir denetçinin, denetimiyle güvence verdiği husus aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İşletme hakkındaki finansal bilgiler
- B) İşletme faaliyetlerinin mevzuata uyumu
- C) İşletmenin muhasebe sisteminin işlerliği
- D) İşletme yönetiminin performansı
- E) İşletmenin finansal durumu

20. "Güvence sözleşmesi; bir uygulayıcının sözleşmeyi kullanacakların güven seviyesini artırmaya yönelik olarak bir konunun değerlendirilmesi veya ölçülmesi sonucunda görüşünü açıkladığı sözleşme" olarak tanımlanmaktadır.**Yukarıdaki tanıma göre, aşağıdakilerden hangisi bir güvence sözleşmesinin konusunu oluşturamaz?**

- A) Bir işletmenin finansal tablolarının, finansal raporlamastandartlarına uygun olarak hazırlanıp hazırlanmadığı
- B) Bir işletmenin iç kontrol sisteminin etkinliğinin değerlendirilmesi
- C) Bir işletmenin yönetim ve vergi danışmanlığının yapılması
- D) Bir işletmenin bilgi işlem sistemlerinin etkinliğinin değerlendirilmesi
- E) Bir işletmenin insan kaynakları uygulamalarının etkinliğinin değerlendirilmesi

21. Aşağıdakilerden hangisi güvence hizmeti değildir?

- A) Finansal tabloların belirlenmiş finansal raporlama standartlarına uygun olup olmadığı konusunda görüş vermek
- B) Kurumlar vergisinin vergi mevzuatına uygun hesaplanıp hesaplanmadığı konusunda görüş vermek
- C) İç kontrol sisteminin belirlenmiş kriterlere göre işleyip işlemediği konusunda görüş vermek
- D) Bilgi güvenliğini sağlayıcı bir sistem kurulmasının faydalı olup olmayacağı konusunda görüş vermek
- E) Proforma finansal tabloların geçerli kıstaslara dayanılarak hazırlanıp hazırlanmadığı konusunda görüş vermek

22. Aşağıdakilerden hangisi denetimin yapısal kısıtlamalarından, finansal raporlamanın niteliği ile ilgilidir?

- A) Muhasebe tahminlerinin subjektif kararlar ve değerlendirmeler içermesi
- B) Denetçi tarafından talep edilen bilgilerin tamamını yönetimin veya diğer ilgililerin kasıtlı veya kasıtsız olarak vermeme ihtimali
- C) Denetim kanıtının toplanmasında kullanılan denetim prosedürlerinin, hile içeren kasıtlı bir yanlışlığın tespit edilmesinde yetersiz olabilmesi
- D) Denetçinin finansal tablolarla ilgili görüşünü makul bir sürede ve makul bir maliyetle oluşturması gerekliliği
- E) Denetçinin yanlışlıkların belirlenmesi amacıyla test veya diğer anakitle inceleme yöntemlerini kullanması

23. Aşağıdakilerden hangisi genel kabul görmüş denetim standartlarında yer alan raporlama standartlarından biri değildir?

- A) Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkelerinde Uygunluk Standardı
- B) Bağımsızlık Standardı
- C) Muhasebe İlkelerinde Değişmezlik Standardı
- D) Yeterli Açıklama Standardı
- E) Görüş Bildirme Standardı

24. Aşağıdakilerden hangisi genel kabul görmüş denetim standartlarında yer alan çalışma alanı standartlarından biridir?

- A) Bağımsız Davranma Standardı
- B) Mesleki Özen Standardı
- C) Mesleki Eğitim ve Deneyim Standardı
- D) İç Kontrolün İncelenmesi Standardı
- E) Görüş Bildirme Standardı

25. Bağımsız denetçi, müşteri işletme yönetiminin finansal tabloda önemli tutardaki "kefalet borcu" bilgisini raporlamadığını saptamış ve finansal tablo hazırlayıcısından bu konuda dipnotlarda açıklama yapmasını istemiştir.**Bağımsız denetçi söz konusu talebi ile raporlama standartlarından öncelikle hangisine uygun davranmıştır?**

- A) Görüş bildirme
- B) Bağımsızlık
- C) Mesleki özen
- D) Tam açıklama
- E) Muhasebe ilkelerinde değişmezlik

ÜNİTE-2

BAĞIMSIZ DENETÇİ

Bağımsız Denetçi Konusu

➤ Denetçi karar alıcılara MAKUL GÜVENCE verir.

Denetçinin Sorumlulukları Nelerdir

- ✓ Denetim sözleşmesini kaleme almak (Denetçi yazar ve yazılı yapılır)
- ✓ Denetim stratejisi ve planı yapmak
- ✓ Uygun ve Yeterli kanıt toplamak
- ✓ Hata ve Hileyi tespit etme (Önlemek ve en aza indirmek İŞLETMENİN sorumluluğundadır)
- ✓ Önemlilik eşliğini belirlemek
- ✓ Denetim ölçütlerini belirlemek
- ✓ Çalışma kâğıtlarını düzenlemek (Denetçi kaleme alır mülkiyeti denetçiye aittir. 10 yıl saklanır)
- ✓ Rapor düzenlemek
- ✓ Görüş bildirmek
- ✓ Makul güvence vermek

Sorumlu Denetçi	✓ Denetimi Yürüten ✓ Raporu imzalayan ✓ KGK tarafından yetkili ✓ SMMM veya YMM Unvanına sahip kişi
SPK	Sorumlu Ortak Baş Denetçi
KGK	Sorumlu Baş Denetçi
KAYİK	15 YIL KIDEM
DİĞER	10 YIL KIDEM
15 YILLIK KIDEMDE	3 YIL (DENETÇİ-KIDEMLİ DENETÇİ-BAŞ DENETÇİ)
DİĞER	2 YIL (DENETÇİ-KIDEMLİ DENETÇİ-BAŞ DENETÇİ)
Denetim Ekibinde Yer almayan Kişi	✓ Sorumlu Ortak Baş Denetçi ✓ Denetim kalitesini gözden geçirir ✓ Denetimin KKS standartlarına uygunluğunu teftiş eder.
Denetimi Fiilen Yürüten	Kilit Denetçi (Yönetici)

Sorumlu Ortak Baş Denetçinin Yapılan Denetimi Rapor Öncesi Değerlendirmesi

- ✓ Önemli hususlar denetçiyle müzakere edilir.
- ✓ Finansal tablolar ve önerilen denetim raporu gözden geçirilir (Revizyon)
- ✓ Çalışma kâğıtlarının gözden geçirilmesi
- ✓ Uygun ve yeterli kanıtların değerlendirilmesi.

Denetim Şirketi Açılacaksa Şartları Nelerdir?

- ❖ Sermaye şirketi
 - ❖ Hisseleri NAMA yazılı
 - ❖ SMMM, YMM olunmalı
 - ❖ Ticaret unvanda Bağımsız Denetim ifadesi
 - ❖ Ana sözleşme bağımsız denetim yönetmeliğine uygun
 - ❖ Denetçiler bağımsız denetçi sertifikasına sahip olmalı
 - ❖ Denetçiler tam zamanlı istihdam edilmeli
 - ❖ **En az 2 (iki) sorumlu denetçinin bulunması**
 - ❖ Y.K meslek mensubu olmalı, %75 geçmemek üzere yönetim kurulunu denetçi kadrosundakilerden oluşturmalı
 - ❖ Denetçiler başka bir denetim şirketi ya da denetlenen işletme de çalışmamaları
 - ❖ KKS1 yazılı oluşturulması
 - ❖ Faaliyet izinin daha önce kurum (KGK) tarafından kısıtlanmamış olması
 - ❖ Denetim kadrosunun, denetim ekiplerini oluşturabilecek nitelik ve genişlikte olması
 - ❖ Kayıt tescil ve ilan
- Kuruma belgelerini veren bir denetim firması için incelemeler yapılır uygunluk var ise **en geç 90 gün** içinde listeye alınır.
- Denetim şirketlerinin bölünme, tür değiştirme, birleşme, devir halleri kurum iznine bağlıdır.
- Ticaret unvanında Bağımsız Denetim ibaresi olmayan firmalara **3 ay** süre tanınır.

Denetçilerin Yetkilendirme Şartları

- Lisans Mezunu (3568 sayılı yasada geçen bölümler)
- Meslek mensubu olmak
- Türkiye’de yerleşmiş olmak
- Medeni hakları kullanma ehliyetine sahip olmak
- Uygulamalı mesleki eğitimini tamamlamış olmak
- Denetçi sınavında başarılı olmak
- TCK 53 suçlarını işlememek
- Faaliyet izni daha önceden kurumca iptal edilmemiş olmak
- Denetim mesleğine uymayan hareketlerde bulunmamak
- Meslek şeref ve haysiyetine uymayan işler yapmamak

Kendi Adına (Şahsen) Denetim Yapacak Olanlarda Şartlar

- Kuruma onay için başvuru
- Sorumlu denetçi şartlarını taşıması
- Denetim kadrosunun, denetim ekiplerini oluşturabilecek nitelik ve genişlikte olması
- Denetçilerin tam zamanlı çalıştırılması
- Denetim kadrosunda kendisi hariç **en az 1 (bir)** sorumlu denetçi bulunması
- Denetçiler başka bir denetim şirketi ya da denetlenen işletme de çalışmamaları
- KKS1 yazılı oluşturulması
- Kayıt tescil ve ilan

Denetim Ekibi

- Üç kişiden az olamaz
- Bazen uzman ve teknik konularda kişiler de ekipte yer alır. (denetimden sorumlu **TUTULAMAZLAR**)
- Denetimde **10** yılını dolduran Baş denetçi
- Denetimde **6** yılını doldurana Kıdemli Denetçi unvanı verilir
- Denetimde staj süresi 3 yıldır (yasa çıktığı zaman 15 yıl deneyimli smmm ve ymm de bu şart aranmadı) (Tecrübe 15 yıl (4 yıl fakülte +3 yıl smmm stajı yapan)
- Her yıl, Yıllık ve üçer yıllık uygulamalı eğitim

GKDS Bağımsızlık

- Esasta Bağımsızlık (ari)
- Şekilde Bağımsızlık (üçüncü kişiler)

KGK Göre Bağımsızlığı Zedeleyen Durumlar

- ✓ Karar mekanizması (ortak olma)
- ✓ Akrabalık
- ✓ Geçmiş yıl denetim ücretini almadan işe devam
- ✓ Borç-kredi ilişkisine girme
- ✓ Şarta bağlı iş alma
- ✓ Danışmanlık (Vergi Danışmanlığı **SERBEST**, Muhasebe-Yatırım vb danışmanlıklar **YASAK**)

Mesleki Muhakeme (Yargı)

- ❖ Eğitim, bilgi, tecrübe, deneyimdir.

Mesleki Muhakemeye Bağlı Olanlar

- ✓ Önemlilik
- ✓ Riski belirleme
- ✓ Denetim prosedürlerinin niteliği, zamanı, kapsamı
- ✓ Uygun ve yeterli kanıt toplama
- ✓ Finansal tabloların hazırlanmasında yönetim tarafından yapılan tahminlerin makul olup olmadığının değerlendirilmesi

Mesleki Şüphencilik

- ❖ Sorgulayıcı bir yaklaşım

Mesleki Şüphencilğe Bağlı Olanlar

- ✓ Çelişen denetim kanıtları
- ✓ Kanıt güvenilirliğinde şüphe
- ✓ Hileli durumlar
- ✓ **Kural olarak HASILATIN hileli olduğunu düşünme**

Şeffaflık Raporu

- ✓ KAYİK denetimi yapan denetim firmaları yayınlar
- ✓ Hesap dönemi kapanır ve bir sonraki yılın **dördüncü ayına kadar** kuruma bildirilir ve denetim firması kendi internet sitesinde yayımlar.
- ✓ Son 5 yıl internet sitesinde yer alır (Kamuya açılır)

Şeffaflık Raporunda Neler Yer Alır?

- ✓ Denetim şirketin hukuki yapısı ve ortaklık yapısı
- ✓ Kilit yöneticileri ve sorumlu denetçiler hakkında açıklama
- ✓ Denetim ağının yapısal özellikleri
- ✓ Organizasyon yapısı
- ✓ Kalite güvence incelemesinin en son yapıldığı zaman
- ✓ Bir önceki dönem hizmet verdiği KAYİK'lerin listesi
- ✓ Bağımsızlık açıklaması
- ✓ Eğitim politikası
- ✓ **Toplam gelir** (Finansal bilgiler)
- ✓ Ücretlendirme esasları

KAYİK'ler Kimlerdir?

- ✓ Halka açık şirketler
- ✓ Bankalar
- ✓ Sigorta ve Reasürans şirketleri
- ✓ Emeklilik şirketler
- ✓ Faktöring şirketleri
- ✓ Finansman şirketleri
- ✓ Finansal kiralama şirketleri
- ✓ Varlık yönetim şirketleri
- ✓ Emeklilik fonları
- ✓ SPK kurumları

Temel Etik ilkeler Nelerdir (5 ADET)

1. Dürüstlük
2. Sır Saklama
3. Tarafsızlık
4. Mesleki yeterlilik ve özen
5. Mesleğe uygun davranış

Etik Çatışmasında Denetçi Kimlere Danışır?

- ✓ Üst yönetimden sorumlu olanlar
- ✓ Yetkili merci
- ✓ Düzenleyici otorite
- ✓ Hukuk müşaviri
- ✓ Denetim şirketindeki diğer kişiler (müzakere)

Dürüstlük

Açık, güvenilir, doğru olma, açık sözlü olmak

- ✓ Denetçi tarafından sunulan bilgilerin, dikkatsizce sunulan beyan ve bilgiler içermesi
- ✓ Önemli düzeyde yanlış ve yanıltıcı beyan
- ✓ Gerekli bilgileri göz ardı etme, gizleme

Sır Saklama

Mesleğin icrası sırasında öğrendiği bilgilerin gizliliğine riayet etmek (**Denetim sonlansa bile sır saklamalıdır. SÜRE YOK**)

- Öğrendiği bilgileri kendi ve üçüncü kişiler çıkarlarına kullanamaz (**Denetlediği Şirketin hisse senedini ALAMAZ**)
- Üniversitelerin bilimsel TEZ çalışmalarına denetim raporunu veremez (**DENETLEDİĞİ İŞLETME MUVA-KATİ OLMALI**)
- KGK (Kurum) talebi, kamu kurum kuruluş talebi, Adli ve idari kolluk, hakim, savcılık birimlerine vermek **ZORUNDADIR (DENETLENEN İŞLETMENİN MUVAKATNAMESİNE GEREK YOKTUR)**

Tarafsızlık

Önyargıların, temayüllerin, çıkar çatışmalarının veya başkalarının nüfuslarını kötüye kullanarak meslek ve işle ilgili muhakeme ve kararlarını etkilemesine izin vermemek.

Mesleki Yeterlilik ve Özen

- Mevzuata uygun, bilgi, teknik bilgi vermek
- Standartlara uygun bir şekilde özen içinde hareket etmek

Mesleğe Uygun Davranış

- ✓ Mesleğin itibarını zedeleyecek tutum ve davranışlardan kaçınmak (Bağımsızlığa uygun davranış)
- ✓ Aşırıya kaçan iddialardan uzak durmak
- ✓ Mesnetsiz karşılaştırmalar yapmamak
- ✓ Başkalarının işlerini kötüleyici referanslar vermemek

Tehditler Nelerdir? (5 ADET)

1. Yakınlık Tehdidi
2. Kişisel Çıkar Tehdidi
3. Kendi kendini denetleme Tehdidi
4. Yıldırma tehdidi
5. Taraf Tutma Tehdidi

Yakınlık Tehdidi

Denetçi uzun süre bir işletmenin denetimini yaptığı için, işletme lehine temayül gösterebilir (**Bu yüzden denetçi rotasyonu gelmiştir**)

- ✓ Denetçinin işletmeye aşırı güven duyması
- ✓ Denetçinin boşanmış olduğu eşinin dahi yakın akrabalarının denetim işini yapması (**Bağımsızlık ihlali**)
- ✓ Denetçinin işletme ile alacak borç, kredi işine girmesi (**Bağımsızlık ihlali**)
- ✓ Denetçinin, denetlediği işletme de karar mekanizması, kilit yönetici konumunda, karar verici olması (**Bağımsızlık ihlali**)

Kişisel Çıkar Tehdidi

Finansal ve finansal olmayan bir çıkarın, denetçinin muhakemesini veya davranışını uygun olmayan bir şekilde etkilemesi tehdididir. (ÇIKMIŞ SINAV SORUSU)

- ✓ Geçmiş dönem denetim ücreti geçerli bir nedene dayanmadan denetime devam edilmesi (**Bağımsızlık ihlali**)
- ✓ Denetim ücretinin, denetlenen işletmeden alınması
- ✓ Denetçinin, denetlenen işletmenin **hisse senetlerine** sahip olması (**Bağımsızlık ihlali**)
- ✓ Denetlenen işletme ile istihdam ilişkisi
- ✓ Denetçinin, denetlenen işletmeyi kaybetme korkusu

Kendi Kendini Denetleme Tehdidi

Sonuçlara uygun olmayan değerlendirmenin yarattığı tehdit.

- ✓ Denetlenen finansal tabloların denetçi tarafından hazırlanmış olması
- ✓ İşletmenin muhasebe sisteminin denetçi tarafından yürütülmesi (**Muhasebe danışmanlığı YAPAMAZ**)

Yıldırma Tehdidi

Denetçinin hissettiği baskıdan dolayı tarafsızlığının engellenmesi tehdididir.

Taraf Tutma Tehdidi

Denetçinin, bir müşterinin pozisyonunu, kendi tarafsızlığından taviz verecek şekilde desteklemesi tehdididir. Denetlenen firma adına bir dava açmada veya üçüncü kişilerle olan anlaşmazlıkların çözümünde denetçinin **savunuculuk** yapması.

Denetimin Getirdiği Kısıtlamalar (TTK VE KGK-BDY' ne Göre)

- ✓ TTK (1073 Kuralı: 10 yıllık bir sürede 7 yıl denetim yapılırsa 3 yıl ara verilmelidir: **BAĞIMSIZLIK ROTASYONU**) (Aynı denetim ağındaki çalışmalar bir sayılır)
- ✓ **1075 Kuralı:** 10 yıllık bir sürede 7 yıl denetim yapılırsa 5 yıl ara verilmelidir (**BU KURAL KGK TARAFINDAN SORUMLU BAŞ DENETÇİYE UYGULANIR**)
- ✓ Bağımsızlığı zedeleyecek durumlar
- ✓ Kurum standartlarına aykırı denetimler
- ✓ İş yükü– maliyet– zaman kısıtı
- ✓ **22 Kuralı:** Denetçi işyerinden ayrıldı. Daha önce denetimin yapıldığı firmada kilit yönetici, bağlı ortak **OLAMAZ**.
- ✓ Denetçiler sadece çalıştıkları firmada denetim görevi **YAPABİLİRLER**.

Denetimin Getirdiği Kısıtlamalar (Etik İlkelerine Göre)

- ✓ **Kalite Kontrolcü:** Denetim kalitesini gözden geçirecek olarak atanandır. (1073 Kuralı)
- ✓ **Kilit Denetçi:** Denetim kalitesini gözden geçirecek olarak atanandır. (1072 Kuralı)

Hem kilit hem sorumlu denetçi olursa	5 YIL ARA vermeli
Kilit–Kalite Kontrolcü olursa	3 YIL

Bu not **Doç Dr Murat DEMET** tarafından hazırlanmıştır. İzinsiz kullanımı cezai işlem gerektirecek olup YASAKTIR.

❖ **İzin Verilen Kuruluş: Avcılar Murat Dershanesi**

Konusu: Bu Doküman “Bağımsız Denetçi” konusunda **SGS** (SMMM Staja Giriş ve Değerlendirme Sınavı Müfredatına **UYGUN** hazırlanmıştır)

Kaynak: KGK, BDS ve BDS Yönetmeliğidir.



2

ÜNİTE – 2: BAĞIMSIZ DENETÇİ KONU TESTİ

1. Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun (KGK) yayınlamış olduğu Bağımsız Denetim Yönetmeliği'ne göre, denetim faaliyetinde bulunmak isteyenlerin denetçi olarak yetkilendirilmesi ile ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?
 - A) Bağımsız denetçilerin kendi adına denetim üstlenebilmesi için denetim kadrosunda kendisi hariç en az iki sorumlu denetçinin bulunması gerekir.
 - B) Meslek mensubu olması gerekir.
 - C) Medeni hakları kullanma ehliyetine sahip bulunması gerekir.
 - D) Faaliyet izninin daha önce KGK tarafından süresiz olarak iptal edilmemiş olması gerekir.
 - E) Bağımsız denetim mesleğinin gerektirdiği şeref ve haysiyete uymayan bir durumunun bulunmaması, olumsuz bir itibara sahip olmaması gerekir.
2. Denetçinin dürüstlük, tarafsızlık ve mesleki şüphecilik içinde hareket etmesini teminen, mesleki muhakemesini olumsuz etkileyebilecek tesirlerden arı olarak görüş açıklamasına ne denir?
 - A) Şekilde bağımsızlık
 - B) Esasta bağımsızlık
 - C) Mesleki yeterlik ve özen
 - D) Mesleğe uygun davranış
 - E) Görüş bildirme
3. Aşağıdakilerden hangisi denetçinin bağımsızlığına bir risk oluşturmaz?
 - A) Denetlenen işletmeden piyasa koşullarında denetim ücreti alınması
 - B) Denetlenen işletmenin sahipleri ile herhangi bir ortaklık bağının olması
 - C) Direkt veya dolaylı yoldan denetlenen işletmenin hisse senedine sahip olunması
 - D) Denetlenen işletmeden normal kredi koşullarının dışında kredi kullanmak
 - E) Denetlenen işletmenin ortak veya yöneticileri ile akrabalık bağının bulunması
4. Aşağıdakilerden hangisi bağımsızlık ilkesinin zedelenmesine örnek olarak gösterilemez?
 - A) Müşterilerden veya işlerinden mali çıkar sağlanması
 - B) Müşterilerin idari organlarında görev alınması
 - C) Müşteri ile denetçi arasında kişisel veya ailevi ilişkilerin olması
 - D) Emsalinden yüksek veya düşük ya da şarta bağlı ücret alınması
 - E) Denetleme hizmeti verilen müşteriler için rapor hazırlanıp sunulması

5. I. Denetim yapılan işletmenin ortaklarıyla doğrudan veya dolaylı ortaklık ilişkisine girilmesi
 II. Geçmiş yıllara ilişkin denetim ücretinin herhangi bir sebebe bağlanmadan ödenmemesi
 III. Denetimi yapılan işletmeye iç denetim hizmeti verme veya bilirkişilik yapma
 IV. Denetim sırasında ortaya çıkan çatışmalar hakkında üst yönetime bilgi vermek

Yukarıdakilerden hangisi veya hangileri denetçinin bağımsızlığının ortadan kalktığı durumlar olarak kabul edilmektedir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve IV
 D) I, II ve III E) I, III ve IV

6. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na göre, aşağıdaki hizmetlerden hangisinin bağımsız denetim hizmetiyle aynı dönemde aynı müşteriye verilmesinde bağımsızlık açısından bir sakınca yoktur?

- A) Vergi danışmanlığı
 B) Defter tutma
 C) İç kontrol sistemi kurma
 D) Yönetim danışmanlığı
 E) Finansal tablo hazırlama

7. Aşağıdakilerden hangisi denetçi bağımsızlığına yönelik tehditlerden biri değildir?

- A) Denetçinin müşteri işletme yöneticisi ile yakın akraba olması
 B) Denetçi ile müşteri işletme arasında denetim sözleşmesi dışında borç-alacak ilişkisinin olması
 C) Denetçinin uzun yıllar aynı müşteri işletmeye denetim hizmeti vermesi
 D) Denetçinin denetim hizmeti verdiği müşteri işletmeye aynı dönemde yönetim danışmanlığı hizmeti de vermesi
 E) Denetçinin denetim hizmeti verdiği müşteri işletme yöneticisi ile aynı liseden mezun olması

8. Denetim firmasının, müşteri işletmenin yaşadığı bir muhasebe sorununda ona danışmanlık yapması halinde aşağıdaki denetim standartlarından öncelikle hangisi ihlal edilmiş olur?

- A) Bağımsızlık
 B) Planlama ve gözetim
 C) Mesleki dikkat ve özen
 D) Kanıt toplama
 E) Görüş bildirme

9. Denetçinin aşağıdaki hususlardan hangisine ilişkin alacağı karar, mesleki muhakemesini kullanmasını gerektirmez?

- A) Denetim kanıtlarının aritmetik doğruluğunun kontrol edilmesi
 B) Denetim prosedürlerinin niteliği, zamanlanması ve kapsamı
 C) Daha fazla denetim kanıtı toplamaya ihtiyaç olup olmadığının değerlendirilmesi
 D) Finansal raporlama çerçevesinin uygulanmasında işletme yönetimi tarafından yapılan muhakemelerin değerlendirilmesi
 E) Finansal tabloların hazırlanmasında yönetim tarafından yapılan tahminlerin makul olup olmadığının değerlendirilmesi

10. Aşağıdakilerden hangisi denetçinin kendi inisiyatifi ile belirleyebileceği bir husus değildir?

- A) Denetçi raporunun yazılı hazırlanıp hazırlanmayacağı
 B) Önemlilik düzeyi
 C) Denetim riski düzeyi
 D) Denetim prosedürlerinin kapsam ve zamanlaması
 E) Kanıtın, ilgili denetim hedefi için yeterli olup olmadığı

11. Bağımsız Denetçinin Genel Amaçları ve Bağımsız Denetimin Bağımsız Denetim Standartlarına Uygun Olarak Yürütülmesi başlıklı Bağımsız Denetim standardı (BDS) 200'e göre, finansal tabloların denetiminin yürütülmesinde denetçinin genel amaçları şunlardır:

(a) (Bir bütün olarak finansal tabloların, hata veya hile kaynaklı önemli bir yanlışlık içerip içermediğine ilişkin makul güvence elde etmek

(b) (Bulgularına uygun olarak finansal tablolar hakkında raporlama yapmak ve BDS'lerin zorunlu tuttuğu bildirimlerde bulunmaktır.

Aşağıdakilerden hangisi BDS 200'e göre, denetçinin genel amaçlarına ulaşması için yapması gerekenlerden birisi değildir?

- A) Mesleki etik kurallara uymak
- B) Mesleki şüpheli bir tutum içinde olmak
- C) Mesleki yargılarını denetime karıştırmamak
- D) Yeterli ve uygun denetim kanıtı elde etmek
- E) Önce ilgili BDS'lerdeki özel amaçlara ulaşmak

12.: denetçinin, sorgulayıcı bir yaklaşımla, kanıtların geçerliliğini incelemesi ve kanıtların, işletme yönetiminin açıklamaları ve diğer bilgi ve belgeler ile çelişki içinde olup olmadığını değerlendirmesidir.

İfadesinde aşağıdaki ifadelerden hangisi boşluğu en iyi şekilde tanımlar?

- A) Mesleki şüpheli
- B) Makul güvence
- C) Finansal tablo denetimi
- D) İç kontrol testi
- E) Maddi doğruluk ölçümü

13. Denetçinin, denetimin bütün aşamalarında mesleki şüpheli tutumu içinde hareket etmesi ve denetimi bu şekilde planlaması gerekir.

Aşağıdakilerden hangisi mesleki şüpheliği doğru biçimde açıklamaktadır?

- A) Denetçinin, denetim kanıtlarını eleştirel ve sorgulayıcı bir tarzda değerlendirmesi
- B) Denetçinin, müşteri işletme ile ortaklık ilişkisine girmemesi
- C) Denetçinin, geçmişten tanıdığı kişilere aşırı güvenmesi
- D) Denetçinin, sadece tanıdığı kişilerle iş yapması
- E) Denetim ekibinin yeterli sayıda olması

14. Aşağıdakilerden hangisi BDS 220 Finansal Tabloların Bağımsız Denetiminde Kalite Kontrol Standardına göre sorumlu denetçinin denetim işlemleri sırasında uyması gereken etik ilkelerden biri değildir?

- A) Mesleki Dayanışma
- B) Dürüstlük
- C) Mesleki Yeterlik ve Özen
- D) Sır Saklama
- E) Tarafsızlık

15. Aşağıdakilerden hangisi finansal tabloların denetimi sırasında denetçinin uyacağı temel meslekî etik ilkelerden biri değildir?

- A) Mesleğe uygun davranış
- B) Dürüstlük
- C) Tarafsızlık
- D) Sır saklama
- E) Bağımsızlık

16. Bağımsız Denetçiler İçin Etik Kurallar'a göre denetçinin birden fazla temel ilkeyle çatışmasının söz konusu olabileceği bir durumda aşağıdakilerden hangisi denetçinin danışabileceği bir taraf değildir?

- A) Başka bir denetim şirketindeki kişiler
- B) Üst yönetimden sorumlu olanlar
- C) Yetkili merci
- D) Düzenleyici otorite
- E) Hukuk müşaviri

17. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre, on yıl içinde aynı Şirket için toplam yedi yıl denetçi olarak seçilen denetçi, üç yıl geçmedikçe denetçi olarak yeniden seçilemez.

Kısaca denetçi rotasyonu adı verilen bu husus aşağıdakilerden hangisini sağlamak için gerçekleştirilmektedir?

- A) Denetçinin müşteri portföyünü genişletmek
- B) Denetçinin gelirini artırmak
- C) Denetçinin bağımsızlığını sağlamak
- D) Denetçiyi dinlendirmek
- E) Denetçiler arasında iş birliğini sağlamak

18. Aşağıdaki davranış kurallarından hangisi "tüm meslek mensuplarınca uygulanacak genel etik ilkeler" grubunda yer almaz?

- A) Dürüstlük ve Tarafsızlık
- B) Çıkar Çatışması
- C) Mesleki Davranış Biçimi
- D) Mesleki Yeterlilik ve Özen
- E) Gizlilik (Sır Saklama)

19. "Meslek mensubu mesleğini yerine getirirken edindiği bilgilerin gizliliğini korumalıdır. Bu bilgileri herhangi bir kanuni veya mesleki zorunluluk veya geçerli ve düzgün bir şekilde alınmış bir yetki olmadıkça kullanmamalı ve açıklamamalıdır" **hangi temel etik ilkedir?**

- A) Gizlilik
- B) Dürüstlük
- C) Tarafsızlık
- D) Mesleki deneyim
- E) Mesleki Davranış Biçimi

20. "Mesleki davranışla ilgili neyin doğru, neyin yanlış, neyin haklı, neyin haksız olduğu hakkında inançlara dayalı ilkeler ve kurallar topluluğudur" **tanımı aşağıdaki hangi kavramı tanımlamaktadır?**

- A) Denetim standartları
- B) Etik kurallar
- C) Davranış kuralları
- D) Ahlak kuralları
- E) İş ilkeleri

ÜNİTE – 3

DENETİM RİSKİ

ÖYR (Önemli Yanlışlık Riski):

- ✓ İşletme içinde ortaya çıkan yanlışlıklardır.
- ✓ Yapısal (**Doğal=Asıl**) Risk ve kontrol Riskinden oluşur.
- ✓ ÖYR düşürme sorumluluğu **İŞLETMEDE** dir
- ✓ Denetçi ÖYR müdahale **EDEMEZ**

Denetim Riski : YR X KR X TER

TER: Denetim Riski/ YR X KR

Denetim Riski: Finansal tabloların önemli bir yanlışlık içermesine rağmen, denetçinin duruma uygun olmayan bir denetim görüşü vermesi riskidir. (**O.suz=O.lu vermek**)

- ✓ **Denetim riski**, “önemli yanlışlık” riski ile tespit edememe riskinin bir fonksiyonudur.

Formüller:

ÖYR: YR (DR) X TER

TER: Bulgu: Bulamama Riski: Bulma Riski: Tespit Edememe Riski: **Ortaya Çıkaramama** Riski de denir.

Formülde aralarda **X** işareti vardır.

DR Yüksekse: ÖYR Yüksek, TER düşüktür

DR Düşükse: ÖYR düşük TER yüksektir.

ÖYR ve TER ters orantılıdır.

DR: 0.90 TER: 0, 30 ise ÖYR: ? (3 dür)

Uyarılar:

- ✓ Hiçbir risk **sıfırlanamaz**. Ortadan kaldırılamaz
- ✓ Yapısal riske işletme **direkt müdahale edemez**
- ✓ Denetçi **ÖYR’ne bakar**
- ✓ Denetçi, ÖYR’ne **TER belirlemek için bakar**
- ✓ Denetçinin müdahale edemediği risk: **ÖYR**
- ✓ Denetçinin kendi riski: **TER: Bulgu: Bulamama**
- ✓ Denetçinin Müdahale ettiği risk: **TER**
- ✓ İşletmenin müdahale edemediği risk: **TER**
- ✓ ÖYR denetimin bir **fonksiyonudur**
- ✓ TER denetim riskinin bir **fonksiyonudur**

Ciddi risk: Yapısal risk aralığının üst sınırına yakın olduğu riskidir.

- ❖ Sübjektiflik içeren muhasebe yöntemleri
- ❖ Yüksek tahmin belirsizliği veya karmaşık modellere sahip muhasebe tahminleri
- ❖ Hesap bakiyelerini destekleyecek verilerin toplanması ve işlenmesinde karmaşıklık
- ❖ Karmaşık hesaplamalar içeren hesap bakiyeleri veya sayısal olmayan açıklamalar
- ❖ Farklı yorumlara tabi olabilecek muhasebe ilkeleri
- ❖ Birleşme, satın alma gibi işlemler

Bilgi Riski: Finansal tabloların karar alıcılar üzerinde oluşturduğu risktir.

Önemli yanlışlık riski: Finansal tabloların denetim öncesinde önemli bir yanlışlık içermesi riskidir.

Artık Risk: İşletmenin kurmuş olduğu iç kontrol sonrası kalan riske denir.

İşletme Riski: Sonuçların işletmenin hedef ve stratejilerine ulaşmaması riskidir.

Anlamli Risk: Denetçinin yargısına göre özel denetim dikkati gerektirecek biçimde belirlenmiş ve değerlendirilmiş riskleridir.

1. Yapısal (Doğal: Asıl) risk: (İç kontrol dikkate alınmaz) İlgili kontrol mekanizması dikkate alınmadan önce, bir işlem sınıfına, hesap bakiyesine veya açıklamalara ilişkin bir yönetim beyanının, tek başına veya diğer yanlışlıklarla birlikte önemli olabilecek bir yanlışlık içermeye açık olması durumudur.

2. Kontrol riski: (İç kontrol dikkate alınır) önemli olabilecek bir yanlışlığın, işletmenin iç kontrolü tarafından zamanında önlenememesi veya tespit edilerek düzeltilememesi riskidir.

- ❖ İç kontrol zayıfsa: **Risk YÜKSEK (TER -)**
- ❖ İç kontrol güçlüyse: **Risk DÜŞÜK (TER +)**

Alfa Riski (+ -) : İç kontrol yeterince güvenilir olduğu halde, denetçinin örneklemden elde ettiği sonuçlara bakarak iç kontrolün yeterli güveni sağlamadığı kanaatine varması sonucu oluşan risktir.

Beta Riski (- +) : Denetçinin, örneklemden elde ettiği sonuçlara bakarak iç kontrol yeterince güvenilir olmadığı halde, güvenilir olduğu kanısına varması sonucu oluşan risktir.

3. Tespit edememe riski: (Denetçinin Riski) Denetim riskini kabul edilebilir düşük bir seviyeye indirmek için denetçinin uyguladığı prosedürler neticesinde, tek başına veya diğer yanlışlıklarla birlikte önemli olabilecek mevcut bir yanlışlığın tespit edilememesi riskidir. **(Bulgu riski)**

DİKKAT!!!

Sözleşmede: Görüş yer ALMAZ

Raporda: Ücret yer ALMAZ

Denetim sözleşmesi Bildirme: KGK' ya 30 gün

Sözleşmeyi SPK Bildirme: 6 işgünü

İşletme sözleşmeyi belirtilen tarihte imzalamaz ise KGK ya bildirim: 10 gün

Yapısal Risk Değerlendirilirken Neler Dikkate Alınır?

- Müşteri işletmenin yapısı
 - İşletmenin çevresi ve örgüt yapısı
 - Olağandışı (rutin olmayan) işlemler
 - Önceki denetim sonuçları
 - Denetimin ilk kez veya yenilenen bir denetim olup olmadığı
 - Yönetimin taraflılığı şüphesi
 - Hile riski değerlemesi
 - Varlıkların kötüye kullanılması şüphesi
 - Finansal tablolarda yolsuzluk kaynaklı hatalar
 - İşletmenin muhasebe sistemi
 - İşletmede çalışanların eğitim ve deneyim düzeyleri
- ❖ Denetçi yapısal riski belirlerken **MESLEKİ MUHAKEME (YARGI)** kullanır.
- ❖ Denetçi, bir yanlışlığın büyüklüğünü belirlerken muhtemel yanlışlığın sayısal ve sayısal olmayan yönlerini de değerlendirir.

Bu not **Doç Dr Murat DEMET** tarafından hazırlanmıştır. İzinsiz kullanımı cezai işlem gerektirecek olup YASAKTIR.

✓ **İzin Verilen Kuruluş:** Avcılar Murat Dershane

Konusu: Bu Doküman ‘Denetim Riski’ konusunda **SGS** (SMMM Staja Giriş ve Değerlendirme Sınavı Müfredatın **UYGUN** hazırlanmıştır)

Kaynak: KGK, BDS ve BDS Yönetmeliğidir.



3

ÜNİTE – 3: DENETİM RİSKİ KONU TESTİ

1. Denetçinin, denetim kanıtı toplama amacıyla aşağıdaki modellerden hangisini kullanması doğrudur?

- A) Denetim Riski = Kontrol Riski x Önemli Yanlışlık Riski
- B) Denetim Riski = Doğal Risk x Kontrol Riski x Ortaya Çıkarma Riski
- C) Denetim Riski = Doğal Risk + Kontrol Riski + Önemli Yanlışlık Riski
- D) Denetim Riski = Doğal Risk + Kontrol Riski + Ortaya Çıkarma Riski
- E) Denetim Riski = Doğal Risk x Kontrol Riski x Önemli Yanlışlık Riski

2. Aşağıdakilerden hangisi “Denetim Riski” için yanlıştır?

- A) Denetim riski, finansal tabloların önemli bir yanlışlık içermesine rağmen denetçinin duruma uygun olmayan bir denetim görüşü vermesi riskidir.
- B) Denetim riski, önemli yanlışlık riski ile tespit edememe riskinin bir fonksiyonudur.
- C) Denetçi, denetim riskini kabul edilebilir bir seviyede tutmak için önemli yanlışlık riskini azaltır.
- D) Denetçi, denetim riskini kabul edilebilir bir seviyede tutmak için tespit riskini azaltır.
- E) Önemli yanlışlık riskinin artması, denetim riskinin artmasına neden olur.

3. Denetim riskine ilişkin aşağıdaki bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Denetim risk modelinde tespit edememe riski kontrol edilebilen değişkendir.
- B) Belirlenen denetim riski denetim sırasında bulunan kanıtlara göre değiştirilebilir.
- C) Yapısal risk ve kontrol riski denetçi tarafından toplanan kanıt miktarına dayalı olarak azalır.
- D) Toplam denetim riski bağımsız denetçinin kabul etmeye hazır olduğu risk düzeyidir.
- E) Denetim riski; yapısal risk, kontrol riski ve tespit edememe risklerinin birleşik olasılığıdır.

4. I. Kontrol riski
II. İş hayatına ilişkin riskler
III. Yapısal risk
IV. Tespit edememe riski

Yukarıdakilerden hangisi/hangileri yönetim beyan düzeyinde önemli yanlışlık riskinin bileşenleridir?

- A) Yalnız II
- B) Yalnız IV
- C) I ve III
- D) I ve IV
- E) I, III ve IV

5. Aşağıdaki denetim risklerinden hangisi, müşteri işletmeye ait değildir?

- A) Doğal risk
- B) Tespit edememe riski
- C) Kontrol riski
- D) Önemli yanlışlık riski
- E) Yapısal risk

6. I. Yapısal risk
II. Kontrol riski
III. Tespit edememe riski
- Yukarıdakilerden hangisi/hangileri denetçinin değil, denetlenen şirket yönetiminin azaltabileceği risklerdendir?**
- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

7. İşletme yönetimlerinin, finansal tablolarındaki önemli yanlışlık riskini düşürmek için doğrudan etkileyebileceği risk türü aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Tespit edememe riski
B) Önemli yanlışlık riski
C) Yapısal risk
D) İş riski
E) Kontrol riski

8. Denetçinin denetim riskini düşürebilmek için seviyesini etkileyebileceği risk aşağıdakilerden hangisidir?
- A) İş riski
B) Kontrol riski
C) Önemli yanlışlık riski
D) Yapısal risk
E) Tespit edememe riski

9. Denetçi, denetime devam ederken kontrol riskinin aslında denetimi planlarken belirlediğinden daha yüksek olduğunu fark etmiştir.
- Buna göre, denetim riskinin başta planladığı seviyede kalabilmesi için denetçi aşağıdakilerden hangisini yapabilir?**
- A) Maddi doğruluk testlerini azaltabilir.
B) Kabul edilebilir riski azaltabilir.
C) Yapısal riski azaltabilir.
D) Kontrol riskini azaltabilir.
E) Tespit edememe riskini azaltabilir.

10. Aşağıdakilerden hangisi denetçinin yapısal (doğal) riskin değerlendirmesinde dikkate alacağı başlıca faktörlerden biri değildir?
- A) Müşteri işletmenin yapısı
B) Olağandışı işlemler
C) Önceki denetim sonuçları
D) Kontrollerin yapısı ve işleyişi
E) Yönetimin taraflılığı şüphesi

11. Aşağıdakilerden hangisi denetçinin yapısal riskin değerlendirmesinde (tespitinde) dikkate alacağı faktörlerden biri değildir?
- A) Müşteri işletmenin yapısı
B) Önceki denetim sonuçları
C) Olağandışı (rutin olmayan) işlemler
D) Hile riski değerlemesi
E) Denetim planı

12. Kıdem tazminatı gibi bazı finansal tablo kalemleri karmaşık hesaplamalar sonucu oluşturulabilmektedir.

Buna göre, bu tür kalemlerin maruz olduğu yanlışlık riski aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kontrol riski
B) Yapısal risk
C) İş riski
D) Tespit edememe riski
E) Karmaşıklık riski

13. Yapısal risk faktörlerinin, bir yanlışlığın oluşma ihtimali ile yanlışlığın oluşması durumunda muhtemel yanlışlığın büyüklüğünün bileşimini etkileme derecesi nedeniyle yapısal risk değerlendirmesinin, yapısal risk aralığının üst sınırına yakın olduğu belirlenmiş "önemli yanlışlık" riskidir.

Verilen tanım aşağıdaki risk türlerinden hangisine aittir?

- A) Yapısal Risk
B) Kontrol Riski
C) Ciddi Risk
D) Bulgu Riski
E) İşletme Riski

14. Kontrol Riski hakkında aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Kontrol Riski, bağımsız denetçinin kontrol ve inisiyatifindedir.
- B) İç kontrol prosedürleri olan işletmelerde Kontrol Riski olmaz.
- C) Kontrol Riski, denetçi tarafından değerlendirilmeli ve denetçi, değerlendirmenin sonucunda Tespit Edememe Riskini belirlemelidir.
- D) Kontrol Riski, yönetimin faaliyetlerinden etkilendiğinden denetçi tarafından kontrol edilmemelidir.
- E) Kontrol Riski, yoğun bir çalışma ile denetçi tarafından ortadan kaldırılabilir.

15. Finansal tablo denetimlerinde denetçinin müşteri iç kontrolünü anlamasının ve kontrol riskini değerlendirmesinin birincil amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Müşteri yönetiminin şirket amaçları doğrultusunda çalışıp çalışmadığını ölçmek
- B) Müşterinin iç kontrol sistemindeki aksaklıklarının giderilmesine yardımcı olmak
- C) Müşterinin iç denetim biriminin etkinliğini belirlemek
- D) Müteakip denetim prosedürlerini tasarlayabilmek
- E) Kontrol riskini azaltmak

16. Denetçi, denetim sırasında işletmenin doğal riskini yüksek, kontrol riskini düşük olarak belirlediyse aşağıdakilerden hangisi bu durumu en iyi şekilde özetler?

- A) Doğal risk yüksek olmasına rağmen işletme, etkili bir iç kontrol sistemi kurarak önemli yanlışlık riskini azaltmıştır.
- B) İşletmenin zayıf bir iç kontrol sistemi vardır.
- C) İşletmenin kurduğu iç kontrol sistemi, doğal riskleri azaltmakta yetersiz kalmıştır ve önemli yanlışlık riski yüksektir.
- D) Risk çok fazladır, denetçi müşteri işletmeyle sözleşme imzalamamalıdır.
- E) Denetçi, ortaya çıkartma riskini düşük belirleyerek çok daha fazla kanıt toplamalıdır.

17. Aşağıdakilerden hangisi, tespit edememe riskinin kabul edilebilir düzeyinin düşmesi hâlinde, bir denetçinin yapabilecekleri arasında yer alır?

- A) Müşteri işletmenin iç kontrollerine güvenme düzeyini yükseltmesi
- B) Yapısal riski azaltacak önlemler alması
- C) Maddi doğrulama prosedürlerini azaltması
- D) Kontrol testlerini azaltması
- E) Dönem içinde yapmayı planladığı maddi doğrulama prosedürlerini dönem sonuna kaydırması

18. Denetlenen işletmenin iç kontrol sistemi yeterince güvenilir olmadığı hâlde, denetçinin örnekten elde ettiği sonuca dayanarak iç kontrol sisteminin güvenilir olduğu sonucuna varması durumunda karşılaştığı örnekleme riski aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Denetim
- B) Yanlış Kabul
- C) Alfa
- D) Yanlış Ret
- E) Beta

ÜNİTE – 4

ÖNEMLİLİK

- ✓ Finansal Tablolarda yer alan bir kalem veya tutarın, bu bilgiden yararlanacakların nicelik (**BÜYÜKLÜK**) ve nitelik (**YAPI**) olarak kararlarını etkileme düzeyidir.
- ✓ Eksiklik ve yanlışlıklar tek başına veya toplu olarak kararı etkilemesidir.
- ✓ Hata ve hile ile karar acılılar yanıltılabilir
- ✓ Önemliliğe ilişkin yargılarda içinde bulunulan zamana göre değerlendirme yapılmalıdır.
- ✓ Finansal tablo bilgileri, ortak finansal bilgi ihtiyacını dikkate alır. **Bireysel** kullanıcılar üzerindeki etkisini dikkate **ALMAZ**.
- ✓ **Önemlilik**: Bilginin açıklanmaması, yanlış veya eksik açıklanması nedeniyle finansal tabloları esas alarak karar veren finansal tablo kullanıcılarının ekonomik kararlarını etkileyebilecek hususlardır.
- ✓ **Önemlilik**, finansla tabloların bütünü için önemlik seviyesi tablo kullanıcıları açısından belirlenir.
- ✓ **Yanlışlık karar** alıcıların kararlarını etkiliyorsa **ÖNEMLİ**, etkilemiyorsa **ÖNEMSİZ** dir.
- ✓ Denetçinin **ÖNEMSİZ** yanlışlıkları bulması **BEKLENEMEZ**.
- ✓ **Denetçi**, denetim sürence belirlediği yanlışlıkları, bariz biçimde önemsiz sayılanlar dışında müşteri işletme yönetimine bildirir.
- ✓ İşletmeler özellikli yapıları sebebiyle belirli bazı kalemler için **özel önemlilik seviyeleri** belirleyebilir.
- ✓ **Finansal Tabloların** bütünü için belirlenmiş önemlilik seviyesi, buna yönelik performans önemiği seviyesinden her zaman **YÜKSEKTİR**.
- ✓ Denetçi finansal tablolar için bir önemlilik seviyesi belirlemiş ise, bunun içine kalemler ve performans önemiği de girmektedir.
- ✓ **Önemlilik seviyesi**, denetimin başında belirlenir ve denetimin süreci boyunca **DEĞİŞTİRİLEBİLEREK** uygulanır. (üç aşamada da uygulanır ve değiştirilebilir)
- ✓ **Önemlilik**, denetçinin “**MESLEKİ MUHAKEMESİNE**” göre belirlenir.
- ✓ Önemlilik denetçi tarafından hesaplanır
- ✓ Önemlilik denetçinin görüşüne de etki eder
- ✓ Önemliliğin aşağı doğru revize edilmesi, o işletmenin riskinin yüksek olduğunu gösterir.
- ✓ **Önemlilik seviyesi**: işletme ile aynı
- ✓ **Önemlilik düzeyi**: işletmeyle farklı
- ✓ Önemiği KGK **BELİRLEMEEEEZZ**.
- ✓ **Finansal tablolar** için belirlenmiş bir önemlilik düzeyinden farklı önemlilik düzeyi de **BELİRLENEBİLİR**.
- ✓ **Önemlilik**:
 - Denetçiden, denetçiye değişebilir
 - İşletmeden işletmeye değişebilir
 - Sektörden sektöre değişebilir
 - Hesaptan hesaba değişebilir
 - Yıldan yıla değişebilir

Önemlilik Düzeyi: Denetçinin mesleki bilgi, deneyimi ışığı altında belirlenir. Önemlilik derecesi ile denetim risk oranı arasında ters yönde kuvvetli bir ilişki vardır.

ÖD ↑ DR ↓

❖ **Önemlilik düzeyi düştükçe önemlilik artar**

- **Önemlilik düzeyi,** Finansal Tablo kullanıcıların kararlarını etkilemeyecek **EN YÜKSEK** yanlışlık düzeyi olarak kabl edilir.

Önemlilik Düzeyi

- ❖ Özel işlem sınıfları Hesap bakiyeleri açıklamaları için belirlenir.
- ❖ Finansal tabloların tamamı (bütünü) için belirlenir.
- ❖ Performans önemliliği belirlenir.

Önemlilik düzeyinin belirlenmesinde kullanılan yöntemler:

1. Basit Yöntem (Tek finansal değişken yöntemi)
2. Aralık Yöntemi (Farklı büyüklükte işletmelerin dikkate alındığı yöntem)
3. Karışık veya Ortalama Yöntem
4. Formül Yöntemi

Performans Önemliliği: Bir bütün olarak finansal tablolar için belirlenmiş önemlilikten **daha düşük** olarak belirlenen tutar veya tutarları ifade eder.

- ❖ Önemli yanlışlık riskini belirlemek
- ❖ Müteakip denetim prosedürlerinin niteliği, zamanlamasını ve kapsamına karar vermek için belirlenir.
- ❖ Performans önemliliği, denetimin planlanması ve yürütülmesiyle ilgili olup tabloların geneline yönelik önemlilik seviyesinden **DÜŞÜKTÜR**.
- Denetçi finansal tabloların **bütününe yönelik** bir önemlilik seviyesi belirlemiş ise ayrıca performans (uygulama) denetimi için önemlilik seviyesi belirlemesine gerek YOKTUR.

Önemliliğin Kullanım Alanları: (3R)

- ✓ Denetimin Planlamasında (ÖYR Belirler)
- ✓ Denetimin Yürütülmesinde (Kanıtların yeterliliğinin değerlendirilmesinde)
- ✓ Belirlenen yanlışlıkların denetim üzerindeki etkilerinin değerlendirilmesinde
- ✓ Düzeltilmemiş yanlışlıkların finansal tablolar üzerindeki ve denetçi raporundaki görüşün oluşturulmasında etkilerinin değerlendirilmesinde

Özetle: 3R'nin üç aşamasında da **ÖNEMLİLİK** vardır.



4

ÜNİTE – 4: ÖNEMLİLİK KONU TESTİ**1. Türkiye Denetim Standartları çerçevesinde önemlilikle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?**

- A) Finansal tabloların bütünü için önemlilik seviyesi tablo kullanıcıları açısından belirlenir.
- B) Denetçi, denetim süresince belirlediği yanlışlıkları, bariz biçimde önemsiz sayılanlar dışında müşteri işletme yönetimine bildirir.
- C) İşletmeler özellikli yapıları sebebiyle belirli bazı kalemler için özel önemlilik seviyeleri belirleyebilir.
- D) Önemlilik seviyesi denetimin başlarında belirlenir ve denetim süresi boyunca değiştirilmeden uygulanır.
- E) Finansal tabloların bütünü için belirlenmiş önemlilik seviyesi, buna yönelik performans önemliliği seviyesinden her zaman yüksektir.

2. Denetimin planlanması ve yürütülmesinde “önemlilikle” ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Önemlilik düzeyleri her yıl Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından sektörler itibarıyla belirlenmektedir.
- B) Önemlilik düzeyi, denetlenen finansal tablolardaki aktif toplamın belli bir oranı olarak belirlenmelidir.
- C) Bir denetimde, bir bütün olarak finansal tablolar için belirlenmiş önemlilik düzeyinden başka önemlilik düzeyleri belirlenemez.
- D) Önemliliğin belirlenmesi denetçinin mesleki muhakemesine bağlıdır.
- E) Önemlilik, kalemlerin büyüklüklerine değil, yapısına bağlıdır.

3. Önemlilik kavramı ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Önemlilik, denetim sürecinin üç aşamasında da kullanılır.
- B) Bir yanlışlık, bir finansal tablo kullanıcısının vereceği kararı olumsuz yönde etkiliyorsa, o yanlışlık önemli, etkilemiyorsa önemsiz kabul edilir.
- C) Önemlilik düzeyi, finansal tablo kullanıcılarının kararlarını etkilemeyecek en düşük yanlışlık düzeyi olarak kabul edilir.
- D) Bağımsız Denetçi, finansal tablo kullanıcılarının kararlarını etkileyebilecek hangi yanlışlıkların önemli, hangilerinin önemsiz olduğunu, mesleki yargıları ile belirlemek zorundadır.
- E) Bağımsız Denetçiden önemsiz yanlışlıkları bulunması beklenmez.

4. Denetimde önemlilik ile ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Finansal tabloların geneline yönelik bir önemlilik seviyesi belirlenmişse denetçinin, ayrıca bir performans (uygulama) önemliliği belirlemesine gerek yoktur.
- B) Performans (uygulama) önemliliği, denetimin planlanması ve yürütülmesiyle ilgili olup tabloların geneline yönelik önemlilik seviyesinden düşüktür.
- C) Denetçinin finansal tabloların tamamı için 1 milyon TL önemlilik seviyesi belirlemişken niteliği sebebiyle ayrı hassasiyet göstermesi gerektiğini düşündüğü bir kalem için 2 milyon TL özel önemlilik seviyesi belirlenebilir.
- D) Denetçinin belirleyeceği önemlilik seviyesinin, yönetimin belirlediği önemlilik seviyesinden farklı olması gerekir.
- E) Finansal tablolar için önemlilik seviyesi 1 milyon TL olarak belirlenmişse 700 bin TL’lik bir kalem için denetim prosedürü uygulanmasına gerek yoktur.

5. Aşağıdakilerden hangisi önemlilik kavramı ile ilgili olarak doğru değildir?

- A) Önemlilik denetçi tarafından hesaplanır.
- B) Bağımsız denetim raporunun kilit denetim konuları içerisinde önemlilik tutarı belirtilir.
- C) Önemlilik işletmeden işletmeye göre değişir.
- D) Önemlilik denetçinin görüş türünü belirlemede etkilidir.
- E) Önemlilik seviyesinin aşağı doğru revize edilmesi işletmede riskin yüksek olduğu anlamına gelir.

7. Aşağıdakilerden hangisi işletmenin banka hesapları üzerinde yapılacak denetim sırasında dikkate alınması gereken unsurlardan biri değildir?

- A) Bankada işletmeye ait kapalı/kapanmış hesaplar
- B) Bankaya gönderilen doğrulama mektupları
- C) Bankaya ilişkin muhasebe sistemindeki kayıtlar
- D) Banka ekstresinde olup muhasebe sisteminde olmayan ödemeler
- E) Bankaya ödenen cüzi işlem ücretleri

6. Önemliliğin belirlenmesine ilişkin aşağıdaki yargılardan hangisi yanlıştır?

- A) Önemliliğe ilişkin yargılara ulaşılrken içinde bulunulan şartlar dikkate alınmaz.
- B) Önemliliğe ilişkin yargı, yanlışığın büyüklüğünden etkilenir.
- C) Önemliliğe ilişkin yargı, yanlışığın niteliğinden etkilenir.
- D) Yanlışıkların, ihtiyaçları birbirinden oldukça farklı olabilecek belirli bireysel kullanıcılar üzerindeki muhtemel etkisi dikkate alınmaz.
- E) Önemliliğe ilişkin yargı denetçinin finansal tablo kullanıcılarının finansal bilgiye olan ihtiyaçlarını algılayışından etkilenir.

ÜNİTE – 5

HİLE

Yanlışlık: Hata (KASITSIZ) + Hile (KASITLI)

Hile: Yönetimden, üst yönetimden sorumlu olanlardan, çalışanlardan veya üçüncü taraflardan bir veya birden fazla kişinin, haksız veya yasalara aykırı bir menfaat elde etmek amacıyla yaptığı aldatma içeren kasıtlı eylemlerdir.

- ✓ Aksi gerekçelendirilmedikçe “**HÂSILAT**” işlemlerinde her halükârda hile riski olduğu varsayılır.
- ✓ Tespit edilip, önlenmesi sorumluluğu **İŞLETME YÖNETİMİNE** aittir. (Yönetim ve üst yönetimden sorumlu olanlar)
- ✓ İşletme yönetimi hileye imkân veren fırsatların azaltılması için uygun bir tutum sergilemelidir.
- ✓ İşletme yönetimi işletme içerisinde uygun bir etik davranış kültürü oluşturmaktan sorumludur.
- ✓ Denetim standartlarına uygun olarak yürütülen denetim neticesinde, finansal tablolarda bir bütün olarak hata veya hile kaynaklı yanlışlıklar bulunur.

Hile türleri, Varlıkların kötüye kullanılması ve Hileli Finansal Raporlamadan oluşur.

HİLELİ FİNANSAL RAPORLAMA (Yönetim)

- ✓ Muhasebe kayıtlarının ve belgelerin manipüle edilmesi, tahrip edilmesi
- ✓ Evrakta sahtecilik
- ✓ İşlem ve olayların bir kısmı ya da tamamına yer verilmemesi
- ✓ Tutar, sınıflandırma, sunum ve açıklamalara ilişkin muhasebe ilkelerinin kasıtlı olarak yanlış uygulanması
- ✓ İç kontrollerin ihmal ve ihlal edilmesi
- ✓ Önemli ve olağandışı işlemlerin şartlarını ve bunlarla ilgili kayıtları değiştirmek
- ✓ İşletmenin finansal durumu ve faaliyet sonucunu farklı göstermek amacıyla kurgulanmış karmaşık işlemler
- ✓ İşletme yönetiminin varlıkların faydalı ömürlerini olduğundan uzun kabul etmesi
- ✓ İşletme yönetiminin şüpheli alacak tahminini gerçekçi yapmaması
- ✓ İşletme yönetiminin bilanço toplamını olduğundan daha fazla göstermesi
- ✓ Piyasanın durgun olduğu bir süreçte satışların rakip işletmelere kıyasla yüksek oranda artması
- ✓ Mali yılın sonuna doğru raporlama döneminde işletmenin performansında ani artışların ortaya çıkması
- ✓ Maddi duran varlıklar– amortisman ilişkisinde ani değişiklikler olması
- ✓ Satın alma fiyat ve miktarında bir değişiklik olmamasına rağmen, satışlara oranla satılan malın maliyetinde orantısız artışların oluşması

VARLIKLARIN KÖTÜYE KULLANIMI (Personel)

- ✓ Tahsilâtların zimmete geçirilmesi
- ✓ Fiziki varlıkların ve ya fikri hakların çalınması
- ✓ İşletmeye ait teknolojik verilerin menfaat karşılığı rakip firmalara satılması
- ✓ İşletmenin teslim almadığı mal ve hizmetler için ödeme yapılması (hayali satıcılara)
- ✓ İşletme varlıklarının kişisel amaçlar için kullanılması

Hile Riski Faktörleri: Hile yapmaya teşvik eden, hile için baskı oluşturan veya hile yapma fırsatı sağlayan olay veya şartlardır.

Faktörler:

- Teşvik
- Baskı
- Fırsat Rasyonelleştirme
- Tutumlar (Bahaneler)

DENETÇİNİN HİLEYE İLİŞKİN SORUMLULUKLARI

- ❖ Güvence vermek (**önemli yanlışlıklar var mı yok mu**)?
- ❖ Yönetimi sorgulama (**hileye ilişkin**)
- ❖ Denetim ekibi ile müzakere (**finansal tablonun neresinde hile olabilir**)
- ❖ Olağandışı işlemleri inceleme (**iş akışı dışındaki işlemleri hile yönünden incelemek**)
- ❖ Denetim tekniklerini uygulama (**hileye karşı**)

Denetçi aşağıdaki hususlara ilişkin olarak yönetimi sorgular:

- (a) Finansal tabloların hile kaynaklı önemli bir yanlışlık içerebileceği riskine ilişkin olarak yönetim tarafından yapılan değerlendirmeler, bu değerlendirmelerin niteliği, kapsamı ve sıklığı
- (b) Yönetim tarafından belirlenen veya yönetimin dikkatine sunulan her türlü özel hile riskleri ya da hile riski içerebilecek işlem türleri, hesap bakiyeleri veya açıklamalar dâhil olmak üzere işletmedeki hile risklerinin belirlenmesi ve bu risklere karşılık verilmesine yönelik olarak yönetimin izlediği süreç
- (c) Yönetimin işletmedeki hile risklerinin belirlenmesine ve bu risklere karşılık verilmesine ilişkin süreçlerle ilgili olarak üst yönetimden sorumlu olanlarla – varsa – kurduğu iletişim ve
- (d) Yönetimin, işletme uygulamaları ve etik davranış konularındaki görüşleri hakkında çalışanlarla varsa kurduğu iletişim.

Denetim ekibi ile yapılacak müzakere aşağıdaki konuları içerir:

- (a) İşletmenin finansal tablolarının nasıl ve nerede hile kaynaklı önemli yanlışlığa açık olabileceği, yönetimin nasıl hileli finansal raporlama yapabileceği ve bunu nasıl gizleyebileceği ile işletme varlıklarının nasıl kötüye kullanılabilirliği hakkında denetim ekibi üyeleri arasında görüş alışverişinin yapılması.
- (b) Kazanç yönetiminin göstergesi olabilecek durumlar ile yönetim tarafından kazançların hileli finansal raporlamaya yol açabilecek şekilde yönetilmesi amacıyla uygulanabilecek yöntemlerin değerlendirilmesi.
- (c) Yönetimin, açıklamaları, açıklanan hususların uygun bir şekilde anlaşılmasını engelleyecek şekilde sunması riskinin değerlendirilmesi (örneğin, çok fazla önemsiz bilgiye yer verilmesi veya açık olmayan ya da karmaşık bir dil kullanılması suretiyle) .
- (d) İşletmeyi etkileyen ve yönetim veya diğer taraflar üzerinde hile yapmaları konusunda teşvik veya baskı oluşturabilen, yapılacak hile için fırsat yaratabilen ve yönetimin veya diğer tarafların yapılan hileyi rasyonelleştirmesini sağlayıcı bir kültür veya ortama işaret edebilen bilinen iç ve dış faktörlerin değerlendirilmesi.
- (e) Nakit veya kötüye kullanıma açık diğer varlıklara erişimi olan çalışanların gözetimine yönetimin katılımının değerlendirilmesi.
- (f) Yönetim veya çalışanların davranış ya da yaşam biçimlerindeki olağan dışı veya açıklanamayan ve denetim ekibinin dikkatini çeken değişikliklerin değerlendirilmesi.

- (g) Hile kaynaklı önemli yanlışlık ihtimalinin denetim boyunca akılda tutulması gerektiğinin vurgulanması.
- (h) Karşılaşılması hâlinde hile ihtimalinin göstergesi olabilecek durumların göz önünde bulundurulması.
- (i) Uygulanacak denetim prosedürlerinin nitelik, zamanlama ve kapsamına öngörülemezlik unsurunun nasıl dâhil edilebileceğinin değerlendirilmesi.
- (j) Belirli türdeki denetim prosedürlerinin diğerlerinden daha etkin olup olmadığının ve işletmenin finansal tablolarının hile kaynaklı önemli yanlışlığa olan açıklığına karşılık vermek üzere seçilebilecek denetim prosedürlerinin değerlendirilmesi.
- (k) Denetçinin haberdar olduğu her türlü hile iddiasının dikkate alınması.
- (l) Kontrollerin yönetim tarafından ihlal edilmesi riskinin dikkate alınması.

HİLE KAYNAKLI YANLIŞLIĞIN FİNANSAL TABLOLAR ÜZERİNDEKİ ETKİSİ ÖNEMLİ İSE

- ❖ **Öngörülemezlik:** Denetim tekniklerinin öngörülemeyen zamanlarda yapar.
- ✓ Bağımsız denetimlerde hile riski belirlenmesi hâlinde denetçi İLK ADIMI Denetim prosedürlerini **tahmin edilemeyecek zamanlarda** uygulaması
- ✓ Öngörülemezlik faktörünün kullanılması **HİLE RİSKİNİ AZALTIR.**
- ❖ **Etki ve Sonuç:** Denetim çalışmalarının diğer yönlerine yapacağı etki ve sonuçları dikkate alır.

Hileden kaynaklanan yanlışlığın finansal tablolar üzerine etkisi **önemli ise:**

- ✓ Denetimden **ÇEKİLMEMELİDİR.**
- ✓ Denetim çalışmasının diğer yönlerine yapacağı etki ve sonuçlarını dikkate almalıdır.
- ✓ Yönetimin uygun kademesindeki kişilere bildirimde bulunmalıdır.
- ✓ Finansal tablolara yapacağı etkiyi belirlemek üzere denetim kanıtı toplamalıdır.
- ✓ Sürece öngörülemezlik unsurunu dâhil etmelidir.
- ❖ **Bildirim:** Yönetimin uygun kademesindeki kişilere bildirimde bulunur.
- ❖ **Kanıt:** Yanlışlıkların finansal tablolar üzerinde yapacağı etkiyi ölçmek için kanıt toplar.



5

ÜNİTE – 5: HİLE KONU TESTİ

1. Hilenin önlenmesi ve tespit edilmesine ilişkin sorumluluk aşağıdakilerden hangisine aittir?
 - A) Yönetim ve üst yönetimden sorumlu olanlar
 - B) Denetim şirketi
 - C) Denetim ekibi
 - D) Denetim kalitesini gözden geçiren kişi
 - E) Denetim şirketi dışından uygun yetkinliğe sahip kişi
2. Hilenin önlenmesi ve tespit edilmesi ile ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?
 - A) İşletme yönetimi hileye imkân veren fırsatların azaltılması için uygun bir tutum sergilemelidir.
 - B) Hilenin önlenmesi ve tespit edilmesinde esas sorumluluk işletme yönetimine aittir.
 - C) İşletme yönetimi işletme içerisinde uygun bir etik davranış kültürü oluşturmaktan sorumludur.
 - D) Denetçinin finansal tablolardaki bazı önemli yanlışlıkları tespit edememe riski her zaman vardır.
 - E) Denetim standartlarına uygun olarak yürütülen denetim neticesinde, finansal tablolarda bir bütün olarak hata veya hile kaynaklı yanlışlıklar bulunmaz.
3. Hileden kaynaklanan yanlışlığın finansal tablolar üzerine etkisi önemli ise denetçi aşağıdakilerden hangisini yapmamalıdır?
 - A) Derhal denetimden çekilmelidir.
 - B) Denetim çalışmasının diğer yönlerine yapacağı etki ve sonuçlarını dikkate almalıdır.
 - C) Yönetimin uygun kademesindeki kişilere bildirimde bulunmalıdır.
 - D) Finansal tablolara yapacağı etkiyi belirlemek üzere denetim kanıtı toplamalıdır.
 - E) Sürece öngörülemezlik unsurunu dâhil etmelidir.
4. Bağımsız denetimlerde hile riski belirlenmesi hâlinde, denetçilerden aşağıdaki adımlardan hangisini atması daha çok beklenir?
 - A) Denetim ekibinin üyeleriyle daha sık bir araya gelmesi
 - B) Denetim prosedürlerini tahmin edilemeyecek zamanlarda uygulaması
 - C) Önemli yanlışlık risklerini düşürmesi
 - D) Uzman çalışmalarından daha fazla faydalanması
 - E) Önemlilik seviyesini yükseltmesi
5. Denetim çalışmalarında öngörülemezlik faktörünün kullanılması aşağıdaki risklerden hangisinin azalmasına neden olur?
 - A) Hile riski
 - B) Finansal riskler
 - C) Faaliyet riski
 - D) Ekonomik riskler
 - E) Politik riskler
6. Aksi denetçi tarafından gerekçelendirilip belgelendirilmedikçe aşağıdaki finansal tablo kalemlerinden hangisinin muhasebeleştirilmesinde hile risklerinin bulunduğu varsayılır?
 - A) Stoklar
 - B) Kısa Vadeli Borçlar
 - C) Hasılat
 - D) Alacaklar
 - E) Sermaye

7. Türkiye Denetim Standartlarına göre, aşağıdaki kalemlerden hangisi için, aksi denetçi tarafından gerekçelendirilmedikçe, her halükârda hile riski içerdiği varsayımı yapılmaktadır?

- A) Stoklar
- B) Hasılat
- C) Alacaklar
- D) Borçlar
- E) Kasa

8. Aşağıdaki olaylardan hangisi hileli finansal raporlamaya örnek olamaz?

- A) İşletme yönetiminin varlıkların faydalı ömürlerini olduğundan uzun kabul etmesi
- B) Pazarlama elemanının müşteri hesaplarında hile yaparak 1.000 TL'yi zimmetine geçirmesi
- C) İşletme yönetiminin şüpheli alacak tahmini ni gerçekçi yapmaması
- D) İşletme yönetiminin bilanço toplamını olduğundan 500.000 TL daha fazla göstermesi
- E) İşletme yönetiminin finansal tablo kullanıcısını yanıltmak amacıyla finansal tabloları olduğundan farklı göstermesi

9. Aşağıdakilerden hangisi hileli finansal tablo uygulamalarına örnek olamaz?

- A) Piyasanın durgun olduğu bir süreçte satışların rakip işletmelere kıyasla yüksek oranda artması
- B) Mali yılın sonuna doğru raporlama döneminde işletmenin performansında ani artışların ortaya çıkması
- C) Maddi duran varlıklar– amortisman ilişkisinde ani değişiklikler olması
- D) Dönem sonunda alacak ve borç senetlerine reeskont uygulamasının yapılmaması
- E) Satın alma fiyat ve miktarında bir değişiklik olmamasına rağmen, satışlara oranla satılan malın maliyetinde orantısız artışların oluşması

10. “Bir mobilya imalat işletmesinde satış teslimat yetkilisi, mesai saatleri sonrasında özel iş olarak gerçekleştirdiği elektronik cihaz satışlarının teslimine ilişkin taşıma giderlerini mobilya Şirketine mâl etmiştir. Söz konusu hile, tesadüfen ortaya çıkmıştır.”

Yukarıdaki örnek olay ile ilgili olarak aşağıdaki değerlendirmelerden hangisi yapılamaz?

- A) Söz konusu olayda varlıkların kötüye kullanılması (zimmet) söz konusudur.
- B) Söz konusu hile, mobilya Şirketinin finansal tablolarını olumsuz etkilemiştir.
- C) Satış teslimat yetkilisi, mesai saatleri sonrasında yaptığı özel işinden sorumlu tutulamaz.
- D) Şirketin satış ve teslimata ilişkin iç kontrol önlemleri yetersizdir.
- E) Mobilya Şirketinde iç denetim birimi oluşturulması yararlı olur.

11. Aşağıdaki durumlardan hangisi BDS 240 Finansal Tabloların Bağımsız Denetiminde Bağımsız Denetçinin Hileye İlişkin Sorumlulukları standardı çerçevesinde varlıkların kötüye kullanılmasına ilişkin dikkate alınması gereken bir “fırsat” faktörüdür?

- A) Bilinen veya öngörülen işten çıkarmalar
- B) Çalışan haklarında yapılan ya da yapılması öngörülen değişiklikler
- C) Küçük hırsızlıklara gösterilen müsamaha
- D) Kişisel gelirin üzerinde yaşama
- E) Kasada bulunan yüksek miktarda nakit

12. Düşen kâr marjlarının eşlik ettiği yüksek derecede rekabet veya pazar doygunluğu, hileli finansal raporlamaya ilişkin aşağıdaki faktörlerden hangisine örnek olabilir?

- A) Baskı
- B) Fırsat
- C) Kibir
- D) Rasyonelleştirme
- E) Yetkinlik

13. Aşağıdakilerden hangisi alacaklar hesabının denetiminde hile ihtimalini gösteren durumlara ilişkin örneklerden biri değildir?

- A) Alacaklar hesabında az sayıda alacak veya düzeltme kaydının olması
- B) Alacaklar hesabı yardımcı defteri ile kontrol hesabı arasında açıklanmayan farklılıkların bulunması
- C) Müşteri hesap özetleri ile alacaklar hesabı yardımcı defteri arasında açıklanmayan farklılıkların bulunması
- D) Alacaklar için gönderilen teyit mektuplarına beklenen den daha az veya daha fazla sayıda cevap gelmesi
- E) Alacakların hasılatıdan daha hızlı büyümesi

14. Bağımsız denetimin yürütülmesi sırasında belirlenen yanlışlıkların değerlendirilmesi hakkındaki Bağımsız Denetim Standardı 450 uyarınca, aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Denetçinin finansal tablolarda tespit ettiği önemli bir yanlışlığı, işletme yönetimi düzeltmeyi reddediyorsa denetçi bu tablolar için olumlu görüş veremez.
- B) Denetçi, bariz bir şekilde önemsiz olduğunu düşündüğü yanlışlıkları göz ardı edebilir.
- C) Yanlışlığı düzeltilmesi için işletme yönetimine bildirmesi tek başına yetmez, yönetimin söz konusu düzeltmeyi yapıp yapmadığını da takip etmesi gerekir.
- D) Denetçi, tespit ettiği yanlışlıkların tablolara etkisini değerlendirmeden önce, daha önce belirlemiş olduğu önemlilik seviyesinin hala geçerli olup olmadığını değerlendirmek zorundadır.
- E) Denetçi, finansal tablolarda tespit ettiği bir yanlışlığı işletme yönetimine düzelttirmişse yanlışlıkla ilgili başka bir prosedür uygulamasına gerek yoktur.

15. Denetimde hileyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) İşletme yönetimlerinin gerçekleştirebileceği hilelere ilişkin riskler arttıkça denetçi, finansal tablo kalemlerindeki hileleri önlemeye yönelik işletme kontrollerine daha az güvenmelidir.
- B) Satışlar kalemi, aksi ispat edilmedikçe denetimlerde baştan hile riskli kalem olarak kabul edilir.
- C) Denetçinin önemsiz bir kalemde hile tespit etmesi, ilave denetim prosedürü gerektiren bir husus değildir.
- D) İlişkili taraflarla gerçekleştirilmiş ve muhasebeleştirilmesi için bazı tahminlere başvuru- rulan yüksek tutarlı işlemler, hile riski yüksek olarak değerlendirilmelidir.
- E) Risk değerlendirme sürecinin bir parçası olarak denetim ekibi üyeleri arasında yapılması gereken müzakerede hile riski konusunun görüşülmesi zorunludur.

ÜNİTE – 6

İLİŞKİLİ TARAF

BDS 550 İlişkili Taraflar Standardına göre denetçinin, ilişkili taraf ilişkileri ve işlemleri denetiminde uygulayacağı denetim prosedürleri;

(a) Denetçi, aşağıdaki konular hakkında yönetimi sorgular:

- ✓ İşletmenin ilişkili taraflarının **kimliği**
- ✓ İşletmenin dönem içinde ilişkili taraflarla **herhangi bir işlem** gerçekleştirip gerçekleştirmediği
- ✓ İşletme ile ilişkili taraflar arasındaki **ilişkileri niteliği**
- ✓ İlişkili taraflarla gerçekleştirilen bir işlemin **türü ve amacı**
- ✓ İlişkili taraf ilişkilerinin ve işlemlerinin geçerli finansal raporlama çerçevesine uygun olarak **açıklanıp açıklanmadığını** sorgulamak

(b) Denetçi, ilişkili taraflarla gerçekleştirilen önemli işlem ve düzenlemelere ilişkin yetki ve onay sürecini izlemek

(c) Denetçi, yönetimin daha önceden belirlemediği veya kendisine açıklamadığı ilişkili taraf ilişkileri veya işlemlerinin mevcudiyetine dair göstergelerle ilgili olarak, özellikle aşağıdaki belgeleri tetkik eder:

- ✓ Denetim prosedürlerinden elde edilen **banka teyitleri** ve yasal teyitler,
- ✓ Ortaklar genel kurulunun ve üst yönetimden sorumlu olanların yaptığı **toplantılara ilişkin tutanaklar**,
- ✓ Denetçinin, işletmenin içinde bulunduğu şartlara göre gerekli gördüğü **diğer kayıt veya belgeler**.

Denetim sırasında denetçi, ilişkili taraf ilişkileri ve işlemleriyle ilgili bilgi sağlayabilecek kayıt ve belgeler:

- Denetçi tarafından elde edilen üçüncü taraf **teyitleri** (banka teyitleri ve yasal teyitlere ek olarak) .
- İşletme gelirine ilişkin **vergi beyannameleri**.
- İşletme tarafından **düzenleyici otoritelere sunulan bilgiler**.
- İşletmenin ana ortaklarını belirlemek üzere **ortakları gösteren siciller**.
- Yönetimden ve üst yönetimden sorumlu olanlardan alınan çıkar çatışması **beyanları**.
- İşletmenin yatırımlarına ve emeklilik **planlarına ait kayıtlar**.
- Kilit yöneticilerle veya üst yönetimden sorumlu olanlarla yapılan **sözleşme ve anlaşmalar**.
- İşletmenin olağan **iş akışı dışında yapılan** önemli sözleşme ve anlaşmalar.
- İşletmenin uzman danışmanlarından alınan belirli **faturalar ve bu kişilerle yapılan yazışmalar**.
- İşletme tarafından yaptırılan **hayat sigortalarının poliçeleri**.
- Dönem içinde işletme tarafından yeniden **müzakere edilen belirli sözleşmeler**.
- İç **denetim fonksiyonu** raporları.
- İşletmenin düzenleyici kurumlara sunduğu dosyalara ilişkin belgeler (**izahname gibi**) .

İlişkili Taraflar:

- Bağlı ortaklıklar
- İştirakler
- İş ortaklıkları
- Kilit personel
- Akrabalık
- Yönetmel olma
- Yönetim kurulu üyesi olma
- Kontrol gücüne sahip olma

İşletmelerde olağan iş akışı dışında gerçekleşen işlemler:

- ✓ Karmaşık özkaynak işlemleri (örneğin kurumsal yeniden yapılanmalar veya işletme birleşmeleri gibi)
- ✓ Şirketler hukukunun sıkı olmadığı bölgelerdeki off-shore işletmeleriyle yapılan işlemler.
- ✓ Üçüncü bir tarafa, işletme tarafından bedel alınmaksızın yönetim hizmetlerinin sunulması veya işletme gayrimenkullerinin kiralanması.
- ✓ Olağandışı miktarlarda büyük iskonto içeren veya kazanç getiren satış işlemleri.
- ✓ Geri alma taahhüdü içeren satışlar gibi döngüsel işlemler.
- ✓ Süresi dolmadan şartları değiştirilen sözleşmeler uyarınca gerçekleştirilen işlemler.



6

ÜNİTE – 6: İLİŞKİLİ TARAF KONU TESTİ

1. Aşağıdakilerden hangisi ilişkili taraf olamaz?

- A) Bağlı ortaklıklar
- B) İştirakler
- C) Müşteriler
- D) İş ortaklıkları
- E) Kilit personel

2. Aşağıdakilerden hangisi bir işletmenin, denetimi yapılan işletme açısından “İlişkili Taraf” olması bağlamında geçerli değildir?

- A) Denetimi yapılan işletmenin söz konusu işletmenin yöneticileri ile akrabalık bağı olması
- B) Denetimi yapılan işletmenin söz konusu işletme ile ticari ilişki içinde olması
- C) Denetimi yapılan işletmenin söz konusu işletmede yönetsel anlamda önemli bir etkisi olması
- D) Denetimi yapılan işletme yöneticisinin, söz konusu işletmenin yönetim kurulu üyesi olması
- E) Denetimi yapılan işletmenin söz konusu işletmede kontrol gücü olması

3. Aşağıdaki durumların hangisi tek başına işletmelerin ilişkili taraf olduğunu göstermez?

- A) İşletmelerin ortaklarının yakın aile üyeleri olması
- B) İşletmelerin kontrole sahip ortaklarının aynı olması
- C) İşletmelerin kamunun ortak kontrolü altında olması
- D) İşletmelerin kilit yöneticilerinin aynı olması
- E) İşletmelerin birbirleri üzerinde önemli etkiye sahip olması

4. İlişkili taraflarla yapılan işlemleri inceleyen denetçi, aşağıdakilerden hangisini ilişkili tarafla yapılan işlem olarak dikkate almaz?

- A) Müşteri şirketin, yöneticileri ile akrabalık ilişkisi bulunan bir şirketle yaptığı işlemler
- B) Müşteri şirketin, yöneticileri ile geçmişte çalışan işveren ilişkisi bulunan bir şirketle yaptığı işlemler
- C) Müşteri şirketin, kilit yöneticilerinin aynı olduğu bir şirketle yaptığı işlemler
- D) Müşteri şirketin, üzerinde yönetsel anlamda önemli etkisi bulunan bir şirketle yaptığı işlemler
- E) Müşteri şirketin, üzerinde kontrol gücü bulunan bir şirketle yaptığı işlemler

5. Denetim ekibi içinde gerçekleştirilen müzakerelerde, ilişkili taraflar ile ilgili ele alınan hususlar arasında aşağıdakilerin hangisinden söz edilemez?

- A) İlişkili taraf ilişkileri veya işlemlerinin bulunduğunu gösterebilecek kayıt veya belgeler
- B) İşletmenin ilişkili taraflarla olan ilişkilerinin ve işlemlerinin niteliği ve kapsamı
- C) İşletmenin ilişkili taraflarla olan ilişkilerinin başlangıç tarihi
- D) Mesleki şüpheciliğin denetim boyunca sürdürülmesinin öneminin vurgulanması
- E) Yönetimin ilişkili taraf ilişkileri ve işlemlerinin belirlenmesine ve açıklanmasına verdiği önem

6. Aşağıdakilerden hangisi BDS 550 İlişkili Taraflar Standardına göre denetçinin, ilişkili taraf ilişkileri ve işlemleri denetiminde uygulayacağı denetim prosedürlerinden biri değildir?

- A) İlişkili taraflarla gerçekleştirilen önemli işlem ve düzenlemelere yetki ve onay sürecini izlenmek
- B) İşletmenin ilişkili taraflarının kimliği ile ilgili yönetimi sorgulamak
- C) İşletmenin dönem içinde ilişkili taraflarla herhangi bir işlem gerçekleştirip gerçekleştirmediğine ilişkin yönetimi sorgulamak
- D) İlişkili taraf ilişkilerinin ve işlemlerinin geçerli finansal raporlama çerçevesine uygun olarak açıklanıp açıklanmadığını sorgulamak
- E) İşletmenin olağan iş akışı içinde yapılan sözleşme ve anlaşmaları tetkik etmemek

7. BDS 550 İlişkili Taraflar standardında “İlişkili taraf ilişkileri ve işlemlerinin niteliği, ilişkili olmayan taraflarla gerçekleştirilen benzer işlemlere göre finansal tablolarda daha yüksek “önemli yanlışlık” riskine sebep olabilir.” ifadesi yer almaktadır.

Aşağıdaki durumlardan hangisi bu riske sebep olabilecek durumlardan biri olarak değerlendirilmemelidir?

- A) İlişkili tarafların oldukça kapsamlı ve karmaşık ilişkiler aracılığıyla faaliyet göstermeleri
- B) Bilgi sistemlerinin işletme ile ilişkili taraflar arasındaki işlemlerin belirlenmesinde etkin olmaması
- C) Birçok ilişkili taraf işleminin işletmenin olağan iş akışı içinde gerçekleşmesi
- D) Bazı ilişkili taraf işlemlerinin bedelsiz olarak gerçekleştirilmesi
- E) Bazı ilişkili taraf işlemlerinin normal piyasa şartlarında gerçekleştirilmemesi

8. İlişkili taraflarla olan işlemlerin denetimi ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) İlişkili taraf işlemleri normal piyasa yapısı ve koşulları dışında gerçekleşmiş olabilir.
- B) İlişkili taraf işlemleri oldukça kapsamlı ve karmaşık olabildiğinden önemli yanlışlık riskini artırabilir.
- C) İşletme ile ilişkili taraflar arasındaki işlemlerin belirlenmesinde bilgi sistemleri etkin olmayabilir.
- D) İlişkili taraflar birbirinden bağımsız olduklarından denetçi denetim prosedürleri uygulamakla yükümlü olmayabilir.
- E) İlişkili taraf işlemleri bedelsiz olarak gerçekleşmiş olabilir.

9. I. İlişkili tarafların oldukça kapsamlı ve karmaşık ilişki ve yapılar aracılığıyla faaliyet göstermesi
II. Bilgi sistemlerinin, ilişkili taraf işlemlerinin belirlenmesi ve/veya özetlenmesinde etkin olması
III. İlişkili taraf işlemlerinin normal piyasa yapısı ve şartlarında gerçekleşmesi

BDS 550 İlişkili Taraflar standardına göre, yukarıdakilerden hangisinde/hangilerinde, ilişkili taraf ilişkileri ve işlemlerinin, ilişkili olmayan taraflarla gerçekleştirilen benzer işlemlere göre finansal tablolarda daha yüksek “önemli yanlışlık” riskine sebep olabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

10. BDS 550 İlişkili Taraflar standardına göre, aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) İşletmenin dönem içinde söz konusu ilişkili taraflarla herhangi bir işlem gerçekleştirip gerçekleştirmediği konusunda yönetimin sorgulanması gerekir.
- B) İlişkili taraf ilişkilerine ve işlemlerine ait geçerli finansal raporlama çerçevesine uygun olarak yeterli ve anlaşılabilir açıklamaların yapıp yapılmadığının belirlenmesi gerekir.
- C) İlişkili taraflarla gerçekleştirilen önemli işlem ve düzenlemelere ilişkin yetki ve onay sürecine ait prosedürlerin yeniden uygulanması gerekir.
- D) Yeni belirlenen ilişkili taraflarla gerçekleştirilen işlemlere ilişkin muhasebe kayıtlarının kontrol edilmesi gerekir.
- E) Geçerli finansal raporlama çerçevesinde ilişkili taraflarla ilgili herhangi bir hüküm bulunmuyorsa, denetçinin bu ilişki ve işlemler ile ilgili bilgi toplamasına gerek yoktur.

11. Denetçi, ilişkili taraflarla ilgili aşağıdaki konulardan hangisinde yönetimi sorgulamaz?

- A) İşletmenin dönem içinde ilişkili taraflarla gerçekleştirdiği işlemlerin türü ve amacı
- B) İşletme ile ilişkili taraflar arasındaki ilişkilerin niteliği
- C) İşletmenin ilişkili taraflarının kimliği
- D) İşletmenin dönem içinde ilişkili taraflarla herhangi bir işlem gerçekleştirip gerçekleştirmediği
- E) İşletmenin gelecek dönem içinde ilişkili taraflarla gerçekleştireceği işlemlerin türü ve amacı

12. İlişkili taraf işlemlerinin denetimine yönelik olarak denetçi aşağıdakilerden hangisini sorgulamaz?

- A) İşletmenin dönem içinde söz konusu ilişkili taraflarla gerçekleştirdiği işlemlerin türü ve amacı
- B) İşletmenin ilişkili taraflarının finansal tabloları
- C) İşletmenin dönem içinde söz konusu ilişkili taraflarla herhangi bir işlem gerçekleştirip gerçekleştirmediği
- D) İşletme ile ilişkili taraflar arasındaki ilişkilerin niteliği
- E) İşletmenin ilişkili taraflarının kimliği

13. Aşağıdakilerden hangisi denetim sırasında denetçinin, ilişkili taraf ilişkileri ve işlemleriyle ilgili bilgi sağlayabileceği kayıt ve belgelerden biri değildir?

- A) İşletmenin ana ortaklarını belirlemek üzere ortakları gösteren siciller
- B) Denetçi tarafından elde edilen üçüncü taraf teyitleri
- C) İşletmenin yatırımlarına ve emeklilik planlarına ait kayıtlar
- D) İşletmenin olağan iş akışı dışında yapılan önemli sözleşme ve anlaşmalar
- E) Önceki dönem vergi beyannameleri

14. Aşağıdakilerden hangisi ilişkili taraflarla yapılan olağandışı işlemlere örnek olarak verilemez?

- A) Serbest bölgelerdeki off-shore işletmelerle yapılan işlemler
- B) Çok yüksek fiyat veya faizlerle gerçekleştirilen işlemler
- C) Çok düşük fiyat veya faizlerle gerçekleştirilen işlemler
- D) Alışılmadık derecede büyük miktarlarda iskonto sağlayan veya kazanç getiren satış işlemleri
- E) İşletmenin normal piyasa koşullarındaki kar marjları ve faiz oranlarının ilişkili taraflara da aynen uygulanması

15. Aşağıdakilerden hangisi, yönetim tarafından önceden belirlenmemiş veya denetçiye açıklanmamış ilişkili taraf ilişkilerinin veya işlemlerinin mevcut olduğunun belirlenmesi durumunda denetçinin uygulayacağı uygun denetim yaklaşımlarından biri değildir?

- A) Yeni belirlenen taraf veya işlemlere ilişkin uygun maddi doğrulama prosedürlerini uygulamak
- B) Yönetimden, yeni belirlenen ilişkili taraflarla gerçekleştirilmiş tüm işlemlerin belirlenmesini istemek
- C) Bu durumun kasıtlı olduğundan şüphelenilmesi durumunda, denetimin üzerindeki etkilerini değerlendirmek
- D) İlgili bilgileri denetim ekibinin diğer üyelerine iletme
- E) Söz konusu durum sebebiyle olumlu görüş dışında bir görüş vermek

ÜNİTE – 7

İÇ KONTROL

İç Kontrol

- ✓ İç kontrol işletme tarafından tasarlanır
- ✓ Etkin bir iç kontrol denetçi için önemlidir
- ✓ Denetçi iç kontrole TER ortaya koymak için bakar
- ✓ Denetçi iç kontrol sistemi kurmaz
- ✓ Denetçi, iç kontrol sistemini göz önünde bulundurup önem vermelidir
- ✓ İyi bir iç kontrol işletmelerde, hırsızlık ve suiistimleri önler
- ✓ Dışarıdan elde edilen kanıt işletmenin iç kontrolünden elde edilen kanıttan daha GÜVELİDİR.

İç Kontrol Sisteminin Unsurları/Bileşenleri

- 1) Kontrol Ortamı (Çevresi)
- 2) Risk Değerlemesi
- 3) Kontrol Prosedürleri
- 4) Bilgi ve İletişim
- 5) Sistemin Gözetimi

1) Kontrol Ortamı (Çevresi)

Üst yönetiminin işletmeyi kontrol etmede temel anlayışı, sorunlara bakışı, sorun çözmede yaklaşımı ve ahlaki değerlere verdiği önemle kendini gösterir. **Her işletme yönetiminin tutumu farklıdır.**

İşletme yönetimi, işe yeni başlayan çalışanlardan, işletmenin dürüstlük ve etik değerlerle ilgili çalışma kurallarını anladıklarına ve bunlara uyacaklarına dair imzalı bir beyan almaktadır.

İşletme yönetiminin iç kontrol ve önemine ilişkin farkındalık, tutum ve faaliyetlerini kapsar

- 2) **Risk Değerlemesi:** Yeni personel alma, hızlı büyüme, yeni teknoloji, farklı Pazar alaları, yeni muhasebe düzeni.
- 3) **Kontrol Prosedürleri:** yetkilendirme, performans, görev ayrılığı
- 4) **Bilgi ve İletişim:** İşletmede çalışanlar arasında iyi bir bilgi akışı sağlanmalıdır. Üstten alta doğru veya alttan üste doğru yani dikey ve yatay bir belge akış düzeni sağlanmalıdır.
- 5) **Sistemin Gözetimi:** Sistemin Teftiş edilmesidir.

İç Kontrol Sistemini Tanıma Yöntemleri

1. **Not Alma:** En basit yöntemdir
2. **Akış Şemaları:** İşlemi fonksiyonlarına ayırma
3. **Soru Sorma/Anket:** En yaygın yöntemdir.

İç Kontrolün Amaçları

- İşletme varlıklarını korumak ve her türlü kayıpları önlemek
- Muhasebe bilgilerinin doğruluk ve güvenilirliğini sağlamak,
- Güvenilir bilgi sağlamak,
- İşletme faaliyetlerinin belirlenmiş işletme politikalarına, yönetim politikalarına ve mevzuata uygunluğu belirlemek,
- İşletme kaynaklarının iktisadi, etkin ve verimli kullanımını sağlamak,
- İşletmenin belirlenmiş amaçlarına ulaşılmasına yardımcı olmak

Önemli İç Kontrol Eksikliği

Denetçinin mesleki muhakemesi sonucunda, üst yönetimde sorumlu olanların dikkatini çekmeyi gerektirecek kadar önemli olduğuna kanaat getirdiği iç kontrol eksikliği veya eksikliklerin bileşimidir. Denetçi denetim sırasında tespit edilen önemli iç kontrol eksikliklerini üst yönetimden sorumlu olanlara zamanında ve yazılı olarak bildirir. Bu bildirimde aşağıdaki hususlara yer verir:

- ❖ Eksikliklerin tanımlanması ve muhtemel etkilerine ilişkin bir açıklama
- ❖ Üst yönetimden sorumlu olanların ve yönetimin, bildirimin kapsamını anlayabilmesini sağlayacak yeterlilikte bilgi.

Denetçi bu kapsamda özellikle;

- ✓ Denetimin amacının finansal tablolar hakkında bir görüş vermek olduğunu,
- ✓ Denetim sırasında finansal tabloların hazırlanmasıyla ilgili olan iç kontrolün, iç kontrolün etkinliğine ilişkin bir görüş vermek amacıyla değil, içinde bulunulan şartlara uygun denetim prosedürleri tasarlamak amacıyla dikkate alındığını,
- ✓ Raporlanan hususların, denetim sırasında tespit edilen ve üst yönetimden sorumlu olanlara raporlanmasını gerektirecek kadar önemli olduğu sonucuna vardığı iç kontrol eksiklikleriyle sınırlı olduğunu açıklar.

Denetçi iç kontrol eksikliği (orta seviye) tespit ederse;

- ✓ Eksikliği üst yönetimden sorumlu olanlara zamanında ve yazılı olarak bildirir.
- ✓ Eksikliğin yönetim tarafından düzeltilmesini talep eder.
- ✓ Eksiklikten kaynaklanan riskin denetim çalışmalarını nasıl etkileyeceğine yönelik planlama yapar.



7

ÜNİTE – 7: İÇ KONTROL KONU TESTİ**1. Aşağıdakilerden hangisi iç kontrol sistemi ile ilgili olarak yanlıştır?**

- A) Denetçi için iç kontrol sisteminin etkin olması önemlidir.
- B) Denetçi, iç kontrol sistemine önem vermek ve göz önünde bulundurmak zorundadır.
- C) Yönetimin hileyi engellemeye yönelik bakış açısı iç kontrol sisteminin etkinliği ile doğrudan ilişkilidir.
- D) İç kontrol sisteminin tasarlanmasından yönetim sorumludur.
- E) İç kontrol sisteminden elde edilen kanıtlar dışarıdan elde edilenlere göre daima daha güvenilirlerdir.

2. Denetçi yapmış olduğu bağımsız denetim esnasında orta seviyede riskli bir iç kontrol eksikliği tespit ederse aşağıdakilerden hangisini yapamaz?

- A) Denetimi yarıda bırakmalıdır.
- B) Tespit edilen önemli iç kontrol eksikliklerini üst yönetimden sorumlu olanlara zamanında bildirmelidir.
- C) İç kontrol ile ilgili eksikliğin yönetim tarafından düzeltilmesini talep etmelidir.
- D) Tespit edilen önemli iç kontrol eksikliklerini üst yönetimden sorumlu olanlara yazılı olarak bildirmelidir.
- E) Eksiklikten kaynaklanan riskin denetim çalışmalarını nasıl etkileyeceğine dönük bir planlama yapmalıdır.

3. Denetçi denetim süresince tespit ettiği bir iç kontrol yetersizliği ile ilgili olarak aşağıdaki gerekliliklerden hangisine uymak zorunda değildir?

- A) İlgili yetersizliği, finansal tablolarda yer alan yanlışlıkları zamanında önleyecek veya tespit edip düzeltecek şekilde yeniden tasarlamak
- B) İç kontrollerde tanımlanmış daha fazla yetersizlik olup olmadığını belirlemek
- C) İlgili yetersizliğin tek tek ya da birlikte önemli bir yetersizlik oluşturup oluşturmadığını belirlemek
- D) İç kontrol ile ilgili önemli bir yetersizlik söz konusu ise yönetişimden sorumlu olanlara yazılı olarak bildirmek
- E) İç kontrol sistemindeki aksaklıklar hakkında sorumluluk taşıyan uygun seviyedeki yönetimle iletişim kurmak

4. Aşağıdakilerden hangisi işletme yönetiminin etkin bir iç kontrol sistemi kurup geliştirme amaçlarından biri değildir?

- A) Ortaklara mümkün olduğunca çok kâr payı dağıtmak
- B) İşletme varlıklarını ve bunlara ilişkin kayıtları korumak
- C) Kaynakların verimsiz ve etkin olmayan biçimde kullanılmasını önlemek
- D) Güvenilir bilgi sağlamak
- E) Yönetim politikalarına uygun davranmayı sağlamak

5. Aşağıdakilerden hangisi denetçinin, işletmenin iç kontrol sistemini tanıma çalışmalarını belgelendirmede kullandığı yöntemlerden biridir?

- A) Anket yöntemi
- B) Analitik inceleme
- C) Doğrulama (mutabakat)
- D) Fiziki inceleme
- E) Gözlem

6. Aşağıdakilerden hangisi iç kontrolün bir kısmı (unsuru) değildir?

- A) Mesleki şüphecilik
- B) Kontrol ortamı
- C) Risk değerlendirme
- D) Bilgi ve iletişim
- E) Kontrol faaliyetleri

7. İşletme yönetimi, işe yeni başlayan çalışanlardan, işletmenin dürüstlük ve etik değerlerle ilgili çalışma kurallarını anladıklarına ve bunlara uymalarına dair imzalı bir beyan almaktadır.

Bu uygulama, iç kontrol sisteminin aşağıdaki bileşenlerinden hangisiyle daha çok ilişkilidir?

- A) Kontrol çevresi
- B) Kontrol faaliyetleri
- C) Risk değerlendirme
- D) Bilgi sistemi ve iletişim
- E) Kontrollerin izlenmesi

8. İşletme yönetiminin iç kontrol ve önemi-ne ilişkin farkındalık, tutum ve faaliyetlerini kapsayan iç kontrol bileşeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kontrollerin izlenmesi
- B) Kontrol faaliyetleri
- C) Bilgi sistemi ve iletişim
- D) İşletmenin risk değerlendirme süreci
- E) Kontrol çevresi

9. İç kontrol sisteminin bileşenlerinden biri olan "Kontrol Çevresi" aşağıdaki unsurlardan hangisini içermemektedir?

- A) Yönetimin işletme kültürünü oluşturma sorumluluklarını nasıl yerine getirdiği
- B) Yönetimin, işletmenin amaçlarını yerine getirirken yetki ve sorumlulukları nasıl atadığı
- C) Yönetimin, kişileri kontrol sorumlulukları konusunda nasıl hesap verebilir hâlde tuttuğu
- D) Üst yönetimden sorumlu olanların gözetim sorumluluklarını nasıl belirlediği
- E) Yönetimin, veri dosyalarına erişim kontrolleri konusunda ne tür yetkilendirmeler yaptığı

10. Aşağıdakilerden hangisi BDS 315 İşletme ve Çevresini Tanımak Suretiyle "Önemli Yanlışlık" Risklerinin Belirlenmesi ve Değerlendirilmesi standardı uyarınca, iç kontrol bileşenlerinden biri olan risk değerlendirme sürecine ilişkin olarak işletmede bulunup bulunmadığı hususunda denetçinin kanaat edinmesi gereken bir husus değildir?

- A) Finansal raporlama amaçlarıyla ilgili iş hayatına ilişkin risklerin belirlenmesi
- B) Risklerin ciddiyetinin tahmin edilmesi
- C) Risklerin gerçekleşme ihtimallerinin değerlendirilmesi
- D) Risklere karşı atılacak adımlara karar verilmesi
- E) Yönetimin, dürüstlük ve etik davranış kültürü oluşturarak bu kültürü devam ettirip ettirmediği

11. Denetçi, işletmenin risk değerlendirme sürecini analiz ederken aşağıdakilerden hangisini dikkate almaz?

- A) Risklerin gerçekleşme olasılığını nasıl öngördüğünü
- B) Riskleri yönetmek için nasıl kararlar aldığını
- C) İşletme yönetiminin finansal raporlamaya ilişkin risk leri nasıl tanımladığını
- D) Faaliyet sonuçlarının etkinliği ve verimliliğini
- E) Riskin önemini nasıl tahmin ettiğini

12. Aşağıdakilerden hangisi iç kontrol sistemin-den etkilenmez?

- A) Geçerli finansal raporlama çerçevesi
- B) Denetim planı
- C) Finansal tabloların hatalı olma riski
- D) Denetim süresi
- E) Denetim maliyeti

ÜNİTE – 8

KALİTE KONTROL

Sistemler

1. **KGS:** Kalite Güvence Sistemi: Kurum
2. **KKS:** Kalite Kontrol Sistemi: Denetim Şirketi: Denetim Şirketi
3. **İç Kontrol Sistemi:** İşletme

KALİTE GÜVENCE SİSTEMİ (KGS) (KGK) (KURUM)

Bağımsız denetimde gerekli kaliteyi ve kamuoyunun yapılan bağımsız denetime olan güvenini sağlamak amacıyla bağımsız denetim kuruluşu ya da bağımsız denetçi tarafından yapılan işin, belirlenen standart ve ilkelere uygun olarak yapılmasını temin etmek üzere Kurum tarafından oluşturulan sisteme kalite güvence sistemi denir.

KKS 1 Açısından Kalite Kontrol Sistemi;

Bir denetim şirketi tarafından Denetim şirketinin ve personelinin, mesleki standartlara ve yürürlükteki mevzuat hükümlerine uyduğuna ve Denetim şirketi veya sorumlu denetçi tarafından düzenlenen raporların, içinde bulunulan şartlara uygun olduğuna, ilişkin kendisine makul güvence sağlamak üzere kurduğu ve devamlılığını sağladığı sisteme denir.

Kalite Kontrol Sisteminin Unsurları

Denetimin Planlanması

İzleme

Liderlik

Etik

Denetimin Yürütülmesi

İKY

DENETİM SÖZLEŞMESİNİN KABULÜ VE DEVAMI

KKS 1, denetim şirketinin;

- ✓ Yeni bir müşteri ile denetim ilişkisi kurmadan önce,
- ✓ Mevcut bir müşteriye denetim hizmeti vermeye devam edip etmeme kararı verirken,
- ✓ Mevcut bir müşteriden yeni bir denetim işini kabul edip etmemeyi değerlendirirken,

Bazı bilgiler elde etmesini zorunlu kılar.

Mevzuat veya etik hükümler denetçinin;

- Denetimi kabul etmeden önce
- Önceki denetçiden, kendi muhakemesine göre, denetimi kabul etmeye karar vermeden önce bilmesi gerektiğini düşündüğü tüm durum ve gerçekleri sağlamasını istemeyi zorunlu kılabilir.

Bazı durumlarda, denetimin teklif edildiği sonraki denetçinin talebi üzerine, önceki denetçinin tespit edilen veya şüphelenilen aykırılıklarla ilgili söz konusu denetçiye bilgi vermesi zorunlu kılınabilir.

LİDERLİK

Sorumlu denetçi denetim ekibi üyelerine vereceği mesajlarda,

- ✓ Denetim çalışmalarının mesleki standartlar ile mevzuat hükümlerine uygun yürütülmesinin önemini,
- ✓ Şirketin kalite kontrol politika ve prosedürlerine uyumunun önemini,
- ✓ Şartlara uygun rapor düzenlemesinin önemini,
- ✓ Korku ve baskı olmaksızın endişelerini dile getirebilmelerinin önemini,
- ✓ Denetimin yürütülmesinde kalitenin vazgeçilmez bir unsur olduğunun önemini vurgular.

KALİTE KONTROLCÜ

- Denetimin kalitesinin kontrolüne yönelik gözden geçirmeyi yapan bağımsız denetim şirketi çalışanı veya şirket dışından uygun yeterliğe sahip diğer bir kişi
- Yürütülen denetimin mevzuata ve standartlara uygunluğunu inceler. (EKİP DIŞINDAN BİRİDİR)
- Denetimin kalitesini gözden geçiren kişi denetim ekibinde yer almaz.
- Borsada işlem gören bir şirketin denetiminde yer alması zorunludur.
- Önemli hususları sorumlu denetçiyle müzakere eder.
- Finansal tabloları ve önerilen denetçi raporunu gözden geçirir.
- Denetim ekibinin vardığı önemli yargılar ile ulaştığı sonuçlarla ilgili seçilen çalışma kâğıtlarını gözden geçirir.
- Denetçi raporu oluşturulurken ulaşılan sonuçların ve önerilen raporun uygun olup olmadığının değerlendirir.
- Denetimin kalitesini gözden geçiren kişi, denetimin kalitesine yönelik gözden geçirmenin, denetçi raporu tarihinde veya öncesinde tamamlanmış olduğunu belgeler.

NOT: Denetim şirketi veya denetim ağına dâhil şirket tarafından şirket dışından görevlendirilen denetçinin faydalandığı uzmanlar (dış uzman) denetim **ekibine dâhil değildir**.

ETİK HÜKÜMLER

Sorumlu denetçi, denetim boyunca denetim ekibi üyelerinin etik hükümleri ihlal ettiğini gösteren durumlara karşı dikkatli olur. Etik hükümler;

1. Dürüstlük
2. Tarafsızlık
3. Mesleki Yeterlilik ve Özen
4. Sır Saklama
5. Mesleğe Uygun Davranış

İZLEME

Denetim şirketine, kalite kontrol sisteminin etkin şekilde işlediği konusunda makul bir güvence sağlamak amacıyla tasarlanan, seçilen bazı tamamlanmış denetimlerin periyodik teftişini de içeren, denetim şirketinin kalite kontrol sisteminin sürekli olarak değerlendirilmesi ve gözden geçirilmesinden oluşan süreçtir.

İNSAN KAYNAKLARI (İKY)

Bağımsız denetim firmasının mesleki standartlara ve diğer yasal otoriteler tarafından getirilen kurallara uygun bir denetim çalışmasını yürütebilmesi ve makul güvence sağlayabilmesi için gerekli etkinliğe sahip, etik ilkelere bağlı insan kaynağının oluşmasını sağlayacak prosedürler ve politikalar belirlemelidir.

- İşe alma
- Performans değerlendirme
- Yetenekler / Yeterlilik
- Kariyer geliştirme
- Terfi / Ücret

Her bir denetim çalışması için bir sorumlu denetçi ve yeterli denetim elemanı tahsis edilmelidir.

DENETİMİN YÜRÜTÜLMESİ

Yönlendirme

Sorumlu denetçi:

- ❖ Denetimin standartlar ile mevzuata uygun olarak gözetimi ve yürütülmesi
- ❖ Denetçi raporunun içinde bulunulan şartlara uygun olması sorumluluğunu üstlenir.

Gözden Geçirmeler

- ❖ Sorumlu denetçi, yapılan gözden geçirmelerin, denetim şirketinin politika ve prosedürlerine uygun olarak yürütülmesi sorumluluğunu üstlenir.
- ❖ Denetçi raporu tarihinde veya öncesinde çalışma kâğıtlarını gözden geçirmek ve denetim ekibiyle müzakere yapmak suretiyle, ulaşılan sonuçların desteklenmesi ve denetçi raporunun tamamlanması için yeterli ve uygun denetim kanıtının toplandığına ikna olur.

İstişare

Sorumlu denetçi;

- ❖ Denetim ekibinin, zor veya ihtilaflı konularda gerekli istişareleri yapması sorumluluğunu üstlenir.
- ❖ Denetim ekibinin denetim sırasında hem kendi içinde hem de şirket içi veya dışındaki uygun seviyedeki diğer taraflarla uygun bir şekilde istişare yaptığına ikna olur.
- ❖ Yapılan bu istişarelerin içeriği ve kapsamı ile ortaya çıkan sonuçlar üzerinde, istişare edilen tarafla mutabık kalındığına ikna olur.

DENETİM KALİTESİNİN GÖZDEN GEÇİRİLMESİ

Rapor tarihi veya öncesinde denetim ekibinin vardığı önemli yargıların ve raporu oluştururken ulaştığı sonuçların tarafsız bir şekilde değerlendirilmesini sağlamak için tasarlanmış bir süreçtir. Bu süreç, Kurum tarafından belirlenen işletmeler ile borsada işlem gören işletmelerin finansal tablolarının bağımsız denetimi ve varsa denetim şirketinin, kalitesinin gözden geçirilmesinin gerekli olduğuna karar verdiği diğer denetimler için uygulanır.

DENETİM KALİTESİNİ GÖZDEN GEÇİREN KİŞİ

Denetim ekibinde yer almayan, denetim ekibinin vardığı önemli yargılar ve raporu oluştururken ulaştığı sonuçları tarafsız olarak değerlendirmek için yeterli ve uygun deneyim ve yetkiye sahip denetim şirketindeki bağımsız denetçi, denetim şirketi dışından uygun yetkinliğe sahip bir kişi veya kişilerden oluşturulmuş bir ekiptir.

DENETİMİN KALİTESİNE YÖNELİK GÖZDEN GEÇİRME

Kurum tarafından belirlenen işletmeler ile borsada işlem gören işletmelerin finansal tablolarının denetimleri ve –varsa– denetim şirketinin, kalitesinin gözden geçirilmesinin gerekli olduğunu düşündüğü diğer denetimler için sorumlu denetçi,

- ❖ Denetimin kalitesini gözden geçirecek kişinin atandığından emin olur,
- ❖ Denetimin kalitesine yönelik gözden geçirme sırasında tespit edilenler dâhil, denetim sırasında ortaya çıkan önemli konuları, denetimin kalitesini gözden geçiren kişiyle müzakere eder ve
- ❖ Gözden geçirme tamamlanana kadar denetçi raporuna tarih vermez

Denetimin kalitesini gözden geçiren kişi, denetim ekibi tarafından varılan önemli yargılar ile denetçi raporunun oluşturulması sırasında ulaşılan sonuçları tarafsız bir şekilde değerlendirir. Bu değerlendirme aşağıdakileri içerir:

- ❖ Önemli hususların sorumlu denetçiyle müzakere edilmesi,
- ❖ Finansal tabloların ve önerilen denetçi raporunun gözden geçirilmesi,
- ❖ Denetim ekibinin vardığı önemli yargılar ile ulaştığı sonuçlarla ilgili seçilen çalışma kâğıtlarının gözden geçirilmesi,
- ❖ Denetçi raporu oluşturulurken ulaşılan sonuçların ve önerilen raporun uygun olup olmadığının değerlendirilmesi

Kurum tarafından belirlenen işletmeler ile borsada işlem gören işletmelerin finansal tablolarının denetimlerinin kalitesini gözden geçiren kişi, gözden geçirme sırasında ayrıca,

- ❖ Denetim şirketinin söz konusu denetimdeki bağımsızlığına yönelik olarak denetim ekibi tarafından yapılan değerlendirmeyi,
- ❖ Görüş farklılıkları içeren hususlar ya da diğer zor veya ihtilaflı konularda gerekli istişarelerin yapılıp yapılmadığı ile bu istişareler neticesinde ulaşılan sonuçları,
- ❖ Gözden geçirilmek üzere seçilen çalışma kâğıtlarının, önemli yargılarla ilişkili olarak yapılan çalışmaları yansıtıp yansıtmadığını ve ulaşılan sonuçları destekleyip desteklemediğini, mütalaa eder

Görüş Farklılıkları

Denetim ekibi içinde, istişare edilen kişilerle veya –uygun hâllerde– sorumlu denetçi ile denetimin kalitesini gözden geçiren kişi arasında görüş farklılıklarının bulunması durumunda denetim ekibi, denetim şirketinin bu farklılıkların ele alınmasına ve çözüme kavuşturulmasına ilişkin politika ve prosedürlerini uygular.



8

ÜNİTE – 8: KALİTE KONTROL KONU TESTİ

1. Denetim şirketinin ve personelinin, mesleki standartlara ve yürürlükteki mevzuat hükümlerine uyduğuna ilişkin kendisine ve denetim şirketi veya sorumlu denetçi tarafından düzenlenen raporların, içinde bulunulan şartlara uygun olduğuna ilişkin kendisine makul güvence sağlayan sistem aşağıdakilerden hangisidir?
 - A) İç kontrol sistemi
 - B) Bilgi yönetimi sistemi
 - C) Kalite kontrol sistemi
 - D) İç denetim sistemi
 - E) Gözetim sistemi
2. Aşağıdakilerden hangisi Finansal Tabloların Bağımsız Denetiminde Kalite Kontrol başlıklı Bağımsız Denetim standardı (BDS) 220'ye göre yanlıştır?
 - A) Bir denetime yönelik kalite kontrol gözden geçirmesi, bu denetime ait denetim raporu tarihinden sonra yapılamaz.
 - B) Bir denetimin kalite kontrol gözden geçirmesini gerçekleştiren denetçi, o denetimi gerçekleştiren ekibin bir üyesidir.
 - C) Sorumlu denetçi; denetimin yürütülmesinde kalitenin, uygun rapor hazırlamanın, düzenlemelere uyumun önemini vurgulamamışsa, kaliteyle ilgili liderlik sorumluluklarını yerine getirmemiş demektir.
 - D) Denetçinin sınırlı bağımsız denetimlerde uygulayacağı kalite kontrol prosedürleri BDS 220 kapsamında değildir.
 - E) Kalite kontrol gözden geçirmesinde, mesleki yargı kullanılan önemli alanlara ait çalışma kâğıtlarına bakılmamışsa gözden geçirme eksik yapılmış demektir.
3. Türkiye Denetim Standartları'na göre, aşağıdakilerden hangisinin borsada işlem gören bir şirketin denetiminde yer alması zorunludur?
 - A) Kalite kontrolcü: Denetimin kalitesinin kontrolüne yönelik gözden geçirmeyi yapan bağımsız denetim şirketi çalışanı veya şirket dışından uygun yeterliğe sahip diğer bir kişi
 - B) Denetçi yardımcısı: Henüz denetçi unvanını almamış ama mesleği öğrenmek ve denetçilere yardımcı olmak üzere denetimlerde görevlendirilen bağımsız denetim şirketi çalışanı
 - C) Gayrimenkul uzmanı: Denetimde vergiyle ilgili uzmanlık isteyen konularda denetçilere yardımcı olacak bağımsız denetim şirketi personeli veya şirket dışından uygun yeterliğe sahip diğer bir kişi
 - D) Değerleme uzmanı: Denetimde varlık değerlemeleriyle ilgili uzmanlık isteyen konularda denetçilere yardımcı olacak bağımsız denetim şirketi personeli veya şirket dışından uygun yeterliğe sahip diğer bir kişi
 - E) Sermaye piyasası uzmanı: Denetimde sermaye piyasası mevzuatı ve uygulamalarıyla ilgili uzmanlık isteyen konularda denetçilere yardımcı olacak bağımsız denetim şirketi personeli veya şirket dışından uygun yeterliğe sahip diğer bir kişi
4. Denetimin kalitesinin kontrolüne yönelik gözden geçirmeyi yapan bağımsız denetim şirketi çalışanı veya şirket dışından uygun yeterliğe sahip kişiye ne ad verilir?
 - A) Denetçi yardımcısı
 - B) Gayrimenkul uzmanı
 - C) Değerleme uzmanı
 - D) Kalite Kontrolcü
 - E) Sermaye piyasası uzmanı

5. Aşağıdakilerden hangisi Finansal Tabloların Bağımsız Denetiminde Kalite Kontrol başlıklı Bağımsız Denetim standardı (BDS) 220'ye göre yanlıştır?

- A) Kalite kontrol sistemleri, politika ve prosedürleri, denetim şirketinin sorumluluğundadır.
- B) Denetim şirketi veya denetim ağına dâhil şirket tarafından şirket dışından görevlendirilen denetçinin faydalandığı uzmanlar (dış uzman) denetim ekibine dahil değildir.
- C) Denetimin kalitesini gözden geçiren kişi denetim ekibinde yer almaz.
- D) Denetimin kalitesini gözden geçiren kişi yeterli ve uygun deneyim ve yetkiye sahip denetim şirketindeki bağımsız denetçi veya denetim şirketi dışından uygun yetkinliğe sahip bir kişi olabilir.
- E) Kalite kontrol sistemlerinin kurulumu denetlenen işletme yönetiminin sorumluluğundadır.

6. Denetimin kalitesini gözden geçiren kişi, denetim ekibi tarafından varılan önemli yargılar ile denetçi raporunun oluşturulması sırasında ulaşılan sonuçları tarafsız bir şekilde değerlendirirken aşağıdakilerden hangisini dikkate almaz?

- A) Önemli hususları sorumlu denetçiyle müzakere eder.
- B) Finansal tabloları ve önerilen denetçi raporunu gözden geçirir.
- C) Denetim raporunun tamamlanmasından sonra verilen görüşün uygunluğunu değerlendirir.
- D) Denetim ekibinin vardığı önemli yargılar ile ulaştığı sonuçlarla ilgili seçilen çalışma kâğıtlarını gözden geçirir.
- E) Denetçi raporu oluşturulurken ulaşılan sonuçların ve önerilen raporun uygun olup olmadığının değerlendirir.

7. Kalite kontrol sistemine ilişkin aşağıda verilen ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Kalite kontrol sistemleri, politika ve prosedürleri, denetim şirketinin sorumluluğundadır.
- B) Kalite kontrol sistemleri, denetim şirketinin ve personelinin, mesleki standartlara ve mevzuat hükümlerine uyduğuna ilişkin makul güvence sağlayan bir sistemdir.
- C) Kalite kontrol sistemleri, denetim şirketi veya sorumlu denetçiler tarafından düzenlenen raporların, içinde bulunulan şartlara uygunluğuna ilişkin makul güvence sağlayan bir sistemdir.
- D) Sorumlu denetçi ile denetim kalitesini gözden geçiren kişi arasında görüş farklılıklarının olması durumunda, sorunun çözüme kavuşturulup kavuşturulmadığına bakılmaksızın, sorumlu denetçinin görüşü doğrultusunda rapora tarih verilir.
- E) Denetimin kalitesini gözden geçiren kişi, denetimin kalitesine yönelik gözden geçirmenin, denetçi raporu tarihinde veya öncesinde tamamlanmış olduğunu belgeler.

- 8. I. Denetimin kalitesine yönelik gözden geçirmeye ilişkin şirket politikalarının gerektirdiği prosedürlerin uygulanmış olduğunu**
- II. Denetimin kalitesine yönelik gözden geçirmenin, denetçi raporu tarihinde veya öncesinde tamamlanmış olduğunu**
- III. Gözden geçiren kişinin, denetim ekibinin vardığı önemli yargılar ile ulaştığı sonuçların uygun olmadığına dair kanaat oluşturmasına sebep olacak çözüme kavuşturulmamış herhangi bir konudan haberdar olmadığını**

Denetimin kalitesini gözden geçiren kişi söz konusu denetimle ilgili olarak yukarıda verilen bilgilerden hangilerini belgelendirmek zorundadır?

- A) Yalnız II
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

9. Bağımsız denetimde, kalite kontrol çalışmalarının “tamamlanması” denetim sürecinin hangi aşamasında gerçekleştirilir?

- A) Test aşaması
- B) Planlama
- C) Raporlama
- D) Teklif
- E) Risk analizi

10. Aşağıdakilerden hangisi Kalite Kontrol Standardı 1’de sayılan kalite kontrol sisteminin unsurlarından biri değildir?

- A) Kaliteye ilişkin liderlik sorumlulukları
- B) Etik hükümler
- C) İnsan kaynakları
- D) İzleme
- E) Belgelendirme

11. Denetim şirketi, kalite kontrol sistemi kurma ve bu sistemin devamlılığı sürecinde aşağıdaki unsurlardan hangisini dikkate almaz?

- A) Denetim şirketi bünyesinde kaliteye ilişkin liderlik sorumlulukları
- B) İlgili etik hükümleri
- C) İzleme
- D) Müşteri ilişkisinin ve denetim sözleşmesinin kabulü ve devam ettirilmesi
- E) Finansman kaynakları

12. Aşağıdakilerden hangisi kalite kontrol sisteminin ele aldığı politika ve prosedürlerden biri değildir?

- A) Müşteri ilişkisinin ve denetim sözleşmesinin kabulü ve devam ettirilmesi
- B) İç kontrol sistemi
- C) İnsan kaynakları
- D) Denetimin yürütülmesi
- E) İzleme

ÜNİTE – 9

KANIT

- ❖ Görüşe etki eden bilgilerdir.
- ❖ Kanıt nitelik olarak kümülâttir.
- ❖ Sözleşme öncesi bilgilerden oluşabilir.
- ❖ Daha önce yürütülen denetimlerden de elde edilebilir.
- ❖ Kanıtlar uygulanan denetim prosedürlerinden elde edilir.
- ❖ Dolaylı olarak elde edilen kanıtların güvenilirliği sorgulanmalıdır.
- ❖ Denetlenen alanla ilgili bilgi (kanıt) bulunamaması da bir kanıt niteliğindedir.
- ❖ Fazla sayıda kanıt elde edilmesi o kanıtların düşük olan kalitesini telafi etmez.
- ❖ Muhasebe kayıtları kanıt kaynağıdır. Ancak kanıtlar muhasebe kayıtlarının yerine geçmez.
- ❖ İşletme yönetiminin faydalanmış olduğu bir uzmandan elde edilen bilgiler de kanıt niteliği taşır.
- ❖ Denetim işinin yapıldığı zamanda ortaya çıkan veya elde edilen kanıt diğerlerine göre daha kalitelidir.
- ❖ Denetim kanıtının güvenilirliği, kanıtın kaynağından ve niteliğinden etkilenir ve kanıtın elde edildiği şartlara bağlıdır.
- ❖ İşletmenin muhasebe kayıtları ve işletme içindeki diğer kaynaklar da önemli bir denetim kanıtı kaynağıdır.
- ❖ Denetim kanıtı olarak kullanılabilecek bilgiler, yönetimin faydalandığı bir uzman tarafından hazırlanmış ya da dış bir bilgi kaynağından elde edilmiş olabilir.
- ❖ Denetim kanıtı, yönetim beyanlarını destekleyen ve doğrulayan bilgiler ile bu beyanlarla çelişen her tür bilgiyi kapsar. Bazı bilgilerin elde edilmemesi bile kanıttır.
- ❖ Denetçi görüşünün oluşturulmasına yönelik denetçi çalışmalarının büyük bir bölümünü, denetim kanıtlarının elde edilmesi ve değerlendirilmesi oluşturur.
- ❖ Denetim kanıtı elde edilmesine yönelik denetim prosedürleri; sorgulamanın yanı sıra tetkik, gözlem, teyit, yeniden hesaplama, yeniden uygulama ve analitik prosedürleri (çoğu zaman bunların birleşimini) içerir.
- ❖ Denetim kanıtının yeterliliği ve uygunluğu birbiriyle ilişkilidir.

Denetim kanıtının yeterliliği: Denetim kanıtının **miktarının** ölçütüdür.

Kanıtların Güvenilirliğini Etkileyen Faktörler (R A N E)

- ✓ Risk
- ✓ **Anakitlenin** Büyüklüğü ve özelliği
- ✓ Nitelik
- ✓ Ekonomik Etkenler

Ayrıca; Kanıt sağlayıcının bağımsızlığı, iç kontrol yapısının varlığı, denetçinin kanıt üzerindeki etkisi, Kanıt üzerindeki uzman etkisi

Kanıtın Uygunluğunu (sayısını, miktarını) Etkileyen Etmenler (UYGUNLUK=KALİTE) (Z İ K O)

- ✓ Zamanlılık
- ✓ İlgililik (ihtiyaca uygunluk)
- ✓ Kalite
- ✓ Objektiflik (kanıtın görüşe etki etmesi) (güvenilir olması)

NOT: Uygunluk: Kanıtın miktarı ile **ÖLÇÜLMER**

- Kalitesiz olan bir denetim faaliyetinde kanıtın sayısını artırmak ile denetim kaliteli **OLMAZ**.



Kanıtın Yeterliliğini Etkileyen Unsurlar (YETERLİ = MALİYET: MİKTAR) (R Ö M A N)

Kanıtın Yeterliliği: İhtiyaç duyulan denetim kanıtı miktarının, denetçinin “önemli yanlışlık” risklerine ilişkin değerlendirmesinden ve ilgili denetim kanıtının kalitesinden etkilenmesidir.

- ✓ **Risk** (incelenen unsurun riski de diyebilir) (yanıltıcı beyan riski seviyesi de diyebilir)
- ✓ **Önemlilik** (hesabın önemliliği de diyebilir) (önemliliğin seviyesi kanıt sayısını etkiler)
- ✓ **Maliyet** (Ekonomik Etkenler) (kanıtın maliyeti de diyebilir)
- ✓ **Anakitle (Anakütle büyüklüğü** de diyebilir)
- ✓ **Nitelik ve Kaynak**

Bunun dışında: Mesleki muhakeme, kanıtın uygunluğu, önemlilik seviyesi, ÖYR de yeterliliği etkiler.

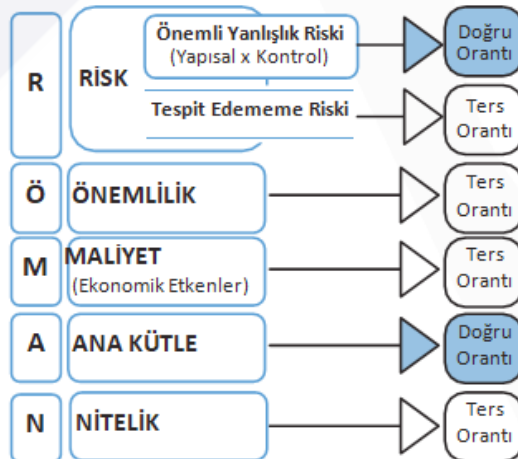
- Sorgulama genellikle, yönetim beyanı düzeyinde önemli bir yanlışlığın olmadığına ilişkin yeterli denetim kanıtı sağlamaz.

Uygun kanıt, kanıtın kalitesiyle ilgilidir.

Yeterli Kanıt, Miktar ile alakalıdır.

Kanıtın sayısı artırılması ile denetim işi kaliteli hale GELMEZ.

- Yeterlilik, denetim **kanıtı miktarının ölçüsüdür.**
- Sorgulama genellikle, kontrollerin işleyiş etkinliğine ilişkin yeterli denetim kanıtı sağlamaz.
- Kanıtın yeterliliği, denetçinin önemli yanlışlık riskine ilişkin değerlendirmesinde de **KULLANILIR.**
- Bağımsız denetim standartları, denetçinin yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edip etmediğine karar vermesini zorunlu kılar.
- İşletmenin iç kontrolü ile toplanacak kanıt arasında ilişki **VARDIR.**
- Kanıtların elde edilmesinde uzmandan faydalanılması durumunda, uzmanın tarafsızlığı da değerlendirilmelidir.
- Kanıt olarak kullanılacak bilgilerin, yönetimin faydalandığı bir uzmanın çalışması kullanılarak hazırlanmış olması durumunda denetçi, bu çalışmaların önemini de dikkate alır.
- Denetçi, yeterli ve uygun denetim kanıtı elde etmek amacıyla içinde bulunulan koşullara uygun olan denetim prosedürlerini seçer ve uygular.
- İhtiyaç duyulan denetim kanıtı miktarı, denetçinin önemli yanlışlık risklerine ilişkin değerlendirmesinden ve ilgili denetim kanıtının kalitesinden etkilenir.



Kanıtın Güvenilirliği

1. Bağımsız kaynaklardan elde edilen kanıtları daha güvenilirdir.
2. İç kontrol sistemi etkin olan işletme kanıtları daha güvenilirdir.
3. Doğrudan elde edilen kanıtlar, dolaylı veya çıkarımlar yoluyla elde edilen kanıtlarından daha güvenilirdir.
4. Kayıtlardan temin edilen bağımsız denetim kanıtları, daha güvenilirdir.
5. Toplantı tutanaklarından elde edilen kanıtları, söz ile ifade edilene göre daha güvenilirdir.
6. Gerçek kayıt ve belgelerden elde edilen kanıtları, fotokopi veya fakslerden elde edilenlerden daha güvenilirdir.

Esas Kanıtlar: Yevmiye, büyük, yardımcı defter, mizan, hesap planı, muhasebe el kitabı, muhasebe yönetmeliği, Gider dağıtım tablosu

Yardımcı Kanıtlar: Senet, fatura, ekstre, çek, doğrulamalar, analitik–mekanik ve fiziksel kanıtlar, gözlem, soruşturma

Uyarı....Unutma

- Farklı taraflardan aldığın bilgilerde tutarlılık varsa o kanıtlar güvenlidir.
- İç kontrol sistemi varsa ve etkinse elde edecek kanıtlar güvenlidir, kanıt sayısını azaltabilirsin.
- İç kontrol sistemi varsa ve etkin değilse elde edecek kanıtlar güvenli değildir, kanıt sayısını arttırabilirsin.
- Bazı durumlarda bilgiyi elde edememek bile kanıttır.
- Gerek dışarıdan gerekse işletme yönetiminin faydalandığı uzmanlardan elde edilen bilgiler kanıt niteliği taşır.

UZMAN ÇALIŞMASININ KULLANILMASI

Bir işletmenin finansal tablolarının hazırlanması, aktüeryal hesaplamalar, değerlemeler veya teknik veriler gibi muhasebe ve denetim dışındaki alanlarda uzmanlık gerektirebilir. İşletme, finansal tabloların hazırlanması için gerekli olan uzmanlık ihtiyacını karşılamak amacıyla bu alanlarda uzman kişiler istihdam edebilir veya dışarıdan hizmet alımı yoluyla uzman kullanabilir. Bu şekilde bir uzmanlık gerektiğinde ilgili uzmanın görevlendirilmemesi “önemli yanlışlık” riskini artırır.

Denetim kanıtı olarak kullanılacak bilgilerin, yönetimin faydalandığı bir uzmanın çalışması kullanılarak hazırlanması durumunda denetçi, denetçinin amaçları açısından –gerekli olduğu ölçüde– uzmanın çalışmalarının önemini de dikkate alarak

- Uzmanın yetkinliğini, kabiliyetini ve tarafsızlığını değerlendirir.
- Uzmanın çalışması hakkında kanaat edinir.
- İlgili yönetim beyanına ilişkin bir denetim kanıtı olarak kullanımı konusunda uzman çalışmasının uygunluğunu değerlendirir.

Yönetimin faydalandığı uzmanın yetkinliği, kabiliyeti ve tarafsızlığını değerlendirirken dikkate alınacak hususlar:

- Uzmanın önceki çalışmasıyla ilgili kişisel deneyimi
- Uzmanla yapılan müzakereler

- Uzmanın yaptığı işler hakkında bilgisi olan diğer kişilerle yapılan müzakereler
- Uzmanın nitelikleri, bir meslek örgütüne veya sektör derneğine üyeliği, lisansı veya uzmanlığının dış taraflarca kabulüne ilişkin diğer bilgi kaynakları
- Uzman tarafından yazılmış veya yayımlanmış makale veya kitaplar
- Varsa, yönetimin faydalandığı uzmanın oluşturduğu bilgilerle ilgili olarak denetçiye yeterli ve uygun denetim kanıtı elde etmesinde yardımcı olan, denetçinin faydalandığı uzman

Yönetimin faydalandığı bir uzmandan yararlanılması durumunda denetim prosedürlerinin niteliği, zamanlaması ve kapsamını belirlerken dikkat edilecek hususlar:

- Yönetimin faydalandığı uzmanın ilgili olduğu konunun niteliği ve karmaşıklığı.
- Konuya ilişkin “önemli yanlışlık” riskleri.
- Alternatif denetim kanıtı kaynaklarının mevcudiyeti.
- Yönetimin faydalandığı uzmanın çalışmasının niteliği, kapsamı ve amaçları.
- Yönetimin faydalandığı uzmanın işletme tarafından istihdam edilip edilmediği veya ihtiyaç duyulan hizmetlerin sağlanması amacıyla dışarıdan hizmet alımı yoluyla kullanılan bir taraf olup olmadığı.
- Yönetimin, yönetimin faydalandığı uzmanın çalışmasını kontrol edebilme veya bu çalışmayı etkileyebilme derecesi.
- Yönetimin faydalandığı uzmanın, teknik performans standartları ile diğer mesleki veya sektörel yükümlülükler tabi olup olmadığı.
- Yönetimin faydalandığı uzmanın çalışması üzerindeki işletme kontrollerinin niteliği ve boyutu.
- Yönetimin faydalandığı uzmanın, uzmanlık alanına ilişkin olarak denetçinin sahip olduğu bilgi ve deneyim.

AÇILIŞ BAKİYELERİNİN İNCELENMESİ

İlk denetimin yürütülmesinde denetçinin açılış bakiyelerine ilişkin amacı, aşağıdaki hususlara yönelik yeterli ve uygun denetim kanıtı elde etmektir:

- Açılış bakiyelerinin cari dönem finansal tablolarını önemli derecede etkileyen yanlışlıklar içerip içermediği
- Açılış bakiyelerinde yansıtılan uygun muhasebe politikalarının cari dönem finansal tablolarında tutarlı bir şekilde uygulanıp uygulanmadığı veya bu politikalarda meydana gelen değişikliklerin geçerli finansal raporlama çerçevesine uygun bir biçimde uygulanıp uygulanmadığı, yeterli şekilde sunulup sunulmadığı ve açıklanıp açıklanmadığı.

Denetim Prosedürleri

Denetçi, açılış bakiyeleriyle ilgili bilgi almak amacıyla, –varsa– açıklamalar dâhil, en son finansal tabloları ve bu tablolara ilişkin önceki denetçinin raporunu okur.

Denetçi, açılış bakiyelerinin cari dönem finansal tablolarını önemli derecede etkileyen yanlışlıklar içerip içermediği hakkında yeterli ve uygun denetim kanıtını elde etmek için:

- Önceki döneme ait kapanış bakiyelerinin, cari döneme doğru bir şekilde aktarılıp aktarılmadığına veya farklı düzenlenip düzenlenmediğine karar vermesi,
- Açılış bakiyelerinin uygun muhasebe politikalarıyla ilgili uygulamaları yansıtmayı yansıtmadığına karar verilmesi,
- Aşağıdakilerden bir veya daha fazlasının uygulanması:

- Önceki yıla ait finansal tabloların denetlenmiş olması durumunda, açılış bakiyelerine ilişkin kanıt elde etmek amacıyla önceki denetçinin çalışma kâğıtlarının gözden geçirilmesi,
- Cari dönemde uygulanan denetim prosedürlerinin açılış bakiyelerine ilişkin kanıt sağlayıp sağlamadığının değerlendirilmesi
- Açılış bakiyelerine ilişkin kanıt elde etmek amacıyla belirli denetim prosedürlerinin uygulanması, suretiyle elde eder.

Açılış bakiyelerinin cari dönem finansal tablolarını önemli derecede etkileyebilecek yanlışlıklar içerdiğine ilişkin denetim kanıtı elde etmesi durumunda denetçi, söz konusu yanlışlıkların cari dönem finansal tabloları üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla içinde bulunulan şartlar altında uygun olan ilâve denetim prosedürlerini uygular. Cari dönem finansal tablolarında bu tür yanlışlıkların bulunduğu sonucuna varması durumunda denetçi, söz konusu yanlışlıkları yönetimin uygun bir kademesine ve üst yönetimden sorumlu olanlara bildirir.

Muhasebe Politikalarının Tutarlılığı

Denetçi, açılış bakiyelerinde yansıtılan muhasebe politikalarının cari dönem finansal tablolarında tutarlı bir şekilde uygulanıp uygulanmadığı veya bu politikalarda meydana gelen değişikliklerin geçerli finansal raporlama çerçevesine uygun bir biçimde uygulanıp uygulanmadığı, muhasebeleştirilip muhasebeleştirilmediği, yeterli şekilde sunulup sunulmadığı ve açıklanıp açıklanmadığı konusunda yeterli ve uygun denetim kanıtı elde eder.

Önceki Denetçinin Raporunda Yer Alan İlgili Bilgiler

Önceki döneme ait finansal tabloların, önceki denetçi tarafından denetlenmesi ve denetim görüşünün olumlu görüş dışında bir görüş olması durumunda denetçi, bu görüşe sebep olan hususun etkisini, cari dönem finansal tablolarındaki “önemli yanlışlık” risklerinin değerlendirilmesi sırasında mütalaa eder.

Denetim Sonuçları ve Raporlama

Açılış bakiyelerine ilişkin yeterli ve uygun kanıt elde edememesi halinde raporunda;

- ❖ Sınırlı Olumlu (Şartlı) görüş veya
- ❖ Görüş bildirmekten kaçınır.

Açılış bakiyelerinin cari dönem finansal tablolarını önemli derecede etkileyen bir yanlışlık içerdiği ve bu yanlışlığın etkisinin uygun bir şekilde muhasebeleştirilmediği veya yeterli şekilde sunulmadığı ya da açıklanmadığı sonucuna varması durumunda raporunda:

- ❖ Sınırlı Olumlu (Şartlı) görüş veya
- ❖ Olumsuz görüş bildirir.



9

ÜNİTE – 9: KANIT KONU TESTİ**1. Denetçinin kanıt toplamasındaki amacı aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Çalışma kâğıtlarını düzenleyebilmek
- B) İşletme iddialarına ilişkin görüşüne dayanak oluşturan makul sonuçlara ulaşmak
- C) Denetim programının oluşturulmasına yardımcı olmak
- D) İç kontrolün etkinliğini değerlendirmek
- E) Finansal tablolardaki tüm hatalı/hileli işlemleri ortaya çıkarmak

2. Bağımsız denetçinin denetim kanıtı toplamasının en önemli sebebi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Finansal tablolardaki hileleri engellemek
- B) Müşteri şirketin muhasebe sisteminin iyi işleyip işlemediğini belirlemek
- C) Finansal tablolar hakkında bir görüş oluşturup tablo kullanıcılarına sunmak
- D) Müşteri şirketin yatırım yapılabilir olduğunu göstermek
- E) Finansal tablo kalemlerinin yanlış olma risklerini tespit etmek

3. I. Denetim kanıt miktarını artırmak
II. Daha ihtiyaca uygun (ilgili) denetim kanıtı toplamak
III. Daha güvenilir denetim kanıtı toplamak

Yaptığı değerlendirme sonucu risk düzeyini yüksek olarak belirleyen bir denetçinin, yukarıdakilerden hangisi/ hangilerini yapması beklenir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) II ve III
D) Yalnız III E) I, II ve III

4. Denetim kanıtlarıyla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Denetim kanıtları denetçinin görüş ve raporun desteklenmesi için gereklidir.
- B) Denetim kanıtları, sözleşme öncesi elde edilen bilgileri de içerebilir.
- C) İşletmenin muhasebe kayıtları önemli bir denetim kanıtı kaynağıdır.
- D) Denetim kanıtları sadece bağımsız denetçi tarafından hazırlanmalıdır.
- E) Bazı denetim alanlarına ilişkin bilginin bulunmaması da denetim kanıtı olarak nitelendirilir.

5. Aşağıdakilerden hangisi denetlenen işletme için denetim kanıtı sayılmaz?

- A) İşletmenin faaliyet gösterdiği sektörde ortaya çıkmış hile yöntemleri
- B) İşletmeden alınan doğruluk beyanları
- C) İşletmenin sunmuş olduğu veri seti
- D) Denetçinin işletme içerisindeki gözlemleri
- E) Denetçinin kendi amaçları açısından yeterli olduğunu düşündüğü uzman çalışmaları

6. I. Kanıtın Kaynağı
II. Önemlilik
III. Kanıtın Zamanlılığı
IV. Risk
V. Ekonomik Etkenler

Yukarıdaki ifadelerden hangileri kanıtın yeterliliğini etkileyen unsurlar arasında yer alır?

- A) I, II ve IV B) I, III ve IV C) I, IV ve V
D) II, III ve IV E) II, IV ve V

7. I. Hesabın Önemliliği
II. Denetim Süresi
III. Kanıt Maliyeti
IV. İncelenen Unsurun Riski
V. Ana Kütle Büyüklüğü

Yukarıdakilerden hangileri genel kabul görmüş denetim standartlarına göre, kanıtların yeterliliğini etkileyen faktörlerdendir?

- A) I, II ve IV B) II, III ve V C) III, IV ve V
D) I, II, IV ve V E) I, III, IV ve V

8. I. Önemlilik
II. Risk
III. Maliyet
IV. Zamanlılık
V. Objektiflik
VI. İlgililik

Yukarıdakilerden hangileri denetimde toplanan kanıtların yeterliliğini etkileyen unsurlardır?

- A) I, II ve III B) I, III ve VI C) II, III ve IV
D) III, IV ve V E) IV, V ve VI

9. **Aşağıdakilerden hangisi denetim kanıtının yeterliliğini etkileyen unsurlardan biri değildir?**

- A) Genel önemlilik seviyesi
B) Kanıt toplama maliyeti
C) Denetim kanıtının niteliği ve kaynağı
D) Denetçinin deneyim düzeyi
E) Denetçinin belirlediği yanıltıcı beyan riski seviyesi

10. **Türkiye Denetim Standartları'na göre, aşağıdakilerden hangisi toplanacak denetim kanıtlarının sayısını etkileyen faktörlerden biri değildir?**

- A) Denetim alanına yönelik önemlilik düzeyi
B) Kanıtın maliyeti
C) Denetim alanına yönelik risk düzeyi
D) Denetim kuruluşunun ekonomik durumu
E) Ana kütlenin büyüklüğü ve özellikleri

11. **Aşağıdakilerden hangisi kanıtların yeterliliğini etkileyen faktörler arasında yer almaz?**

- A) Önemlilik
B) Nicelik
C) Ana kütlenin büyüklüğü
D) Risk
E) Ekonomik etkenler

12. **Denetimde toplanacak kanıtların yeterliliği aşağıdakilerden hangisinden etkilenmez?**

- A) İlgili denetim kanıtının kalitesi
B) İhtiyaç duyulan denetim kanıtı miktarı
C) İç kontrol sisteminin etkinliği
D) Denetçinin "önemli yanlışlık" risklerine ilişkin değerlendirmesi
E) Denetimin maliyeti

13. **Denetçinin finansal tablolarla ilgili olarak makul güvence veren bir görüş oluşturabilmesi için yeterli ve uygun denetim kanıtı elde etmesi gerekir.**

Buna göre, denetim kanıtının yeterlik ve uygunluğu ile ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Yeterlik, kanıtın miktarının ölçüsüdür.
B) Uygunluk, kanıtın kalitesinin ölçüsüdür.
C) Uygunluğun şartlarından biri kanıtların güvenilir olmasıdır.
D) Yeterliğin şartlarından biri kanıtların ilgili olmasıdır.
E) Yeterli ve uygun kanıtlar denetçi açısından ikna edicidir.

14. Denetçi, denetim riskini kabul edilebilir düşük bir seviyeye indirecek yeterli ve uygun denetim kanıtı elde etmelidir.

Buna göre, denetim kanıtıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Denetim kanıtının yeterliliği denetim kanıtının kalitesinin ölçütüdür.
- B) Denetim kanıtının uygun olması, kanıtın ihtiyaca uygun ve güvenilir olması anlamına gelmektedir.
- C) Yeterli ve uygun denetim kanıtının elde edilip edilmediği mesleki muhakeme konusudur.
- D) Bir denetimde elde edilen denetim kanıtı, sonraki tarihteki başka bir denetim için uygun olabilir.
- E) Daha fazla denetim kanıtı elde edilmesi, denetim kanıtının düşük olan kalitesini telafi etmeyebilir.

15. Denetim kanıtlarının yeterliliğine ilişkin aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Sorgulama genellikle, yönetim beyanı düzeyinde önemli bir yanlışlığın olmadığına ilişkin yeterli denetim kanıtı sağlamaz.
- B) Yeterlilik, denetim kanıtı miktarının ölçüsüdür.
- C) Sorgulama genellikle, kontrollerin işleyiş etkinliğine ilişkin yeterli denetim kanıtı sağlamaz.
- D) Kanıtın yeterliliği, denetçinin önemli yanlışlık riskine ilişkin değerlendirmesinden ayrı olarak değerlendirilir.
- E) Bağımsız denetim standartları, denetçinin yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edip etmediğine karar vermesini zorunlu kılar.

16. Denetim kanıtlarının yeterliliği ile ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Denetim kanıtının yeterliliği ve uygunluğu birbiriyle ilişkili değildir.
- B) Denetçi, denetim riskini kabul edilebilir düşük bir seviyeye indirecek yeterli ve uygun kanıt topladığında dahi makul güvence sağlamış olmaz.
- C) Denetim kanıtının güvenilirliği kanıtın elde edildiği şartlara bağlı değildir.
- D) Daha fazla denetim kanıtının elde edilmesi, denetim kanıtının düşük olan kalitesini telafi eder.
- E) Denetim standartları denetçinin yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edip etmediğine ilişkin kararını zorunlu kılar.

17. Denetim kanıtlarının yeterliliği ile ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Kanıtların elde edilmesinde uzmandan faydalanılması durumunda, uzmanın tarafsızlığı da değerlendirilmelidir.
- B) Kanıt olarak kullanılacak bilgilerin, yönetimin faydalandığı bir uzmanın çalışması kullanılarak hazırlanmış olması durumunda denetçi, bu çalışmaların önemini de dikkate alır.
- C) Denetçi, yeterli ve uygun denetim kanıtı elde etmek amacıyla içinde bulunulan koşullara uygun olan denetim prosedürlerini seçer ve uygular.
- D) Müşteri işletme tarafından oluşturulan bir bilginin kullanılması durumunda bunun doğru ve tam olduğu kabul edilir.
- E) İhtiyaç duyulan denetim kanıtı miktarı, denetçinin önemli yanlışlık risklerine ilişkin değerlendirmesinden ve ilgili denetim kanıtının kalitesinden etkilenir.

18. Kanıtın yeterliliği ile ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- ✓ Denetçi, toplayacağı kanıtların sayısını belirlerken ilgili kalemin risk derecesini göz önünde bulundurur.
- ✓ Denetçinin belirlediği genel önemlilik seviyesi, toplanacak kanıtın sayısını etkiler.
- ✓ Kanıtın yeterliliğine mesleki kanaatini kullanarak denetçi kendisi karar verir.
- ✓ Ana kütlenin büyüklüğü ile toplanacak kanıtın sayısı arasında doğru orantı vardır.
- ✓ Kanıtın miktarı ile denetimi yapılan şirketin iç kontrol sisteminin etkinliği arasında ilişki yoktur.

19. İhtiyaç duyulan denetim kanıtı miktarının, denetçinin “önemli yanlışlık” risklerine ilişkin değerlendirilmesinden ve ilgili denetim kanıtının kalitesinden etkilenmesine ne ad verilir?

- A) Denetim kanıtının uygunluğu
- B) Denetim kanıtının yetersizliği
- C) Denetim kanıtının üstünlüğü
- D) Denetim kanıtının yeterliliği
- E) Denetim kanıtının güvenilirliği

20. Aşağıdakilerden hangisi denetim kanıtlarının yeterliliğini etkileyen unsurlardan biri değildir?

- A) Denetçinin mesleki muhakemesi
- B) Kanıtın uygunluğu
- C) Belirlenen önemlilik seviyesi
- D) Denetim sözleşmesi
- E) Önemli yanlışlık riski

21. Aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Kanıtı toplamının maliyeti arttıkça toplanacak kayıt sayısı azalır.
- B) Doğal riskle toplanacak kanıt sayısı arasında doğrusal bir ilişki vardır.
- C) Hesap kalemleri düzeyindeki önemlilik düzeyi ile o hesapla ilgili toplanacak kanıt sayısı arasında ters bir ilişki vardır.
- D) Ortaya çıkaramama riski ile toplanacak kanıt sayısı arasında doğrusal bir ilişki vardır.
- E) Önemli olan bir hesap için önemsiz olan bir hesaba göre daha fazla sayıda kanıt toplanmalıdır.

22. Aşağıdakilerden hangisi kanıtların güvenilirliğine etki eden faktörler arasında yer almaktadır?

- A) Nitelik
- B) Risk
- C) Kanıt üzerindeki uzman etkisi
- D) Ekonomik etkenler
- E) Ana kütlenin büyüklüğü ve özelliği

23. Aşağıdaki ifadelerden hangisi kanıtın güvenilirliği ile ilgili olarak yanlıştır?

- A) Kanıtın güvenilirliği kanıtın uygunluğundan etkilenmektedir.
- B) Bir kaynaktan elde edilen denetim kanıtının, bir başka kaynaktan elde edilen denetim kanıtıyla tutarsız olması kanıtın güvenilirliğini etkilemektedir.
- C) Denetim kanıtının güvenilirliği, kanıtın kaynağından etkilenmektedir.
- D) Denetim kanıtının güvenilirliği, kanıtın niteliğinden etkilenmektedir.
- E) Denetim kanıtının güvenilirliği, kanıtın elde edildiği şartlara bakılmaksızın aynıdır.

24. Aşağıdakilerden hangisi kanıtların güvenilirliğini artıran unsurlardan biri değildir?

- A) Denetlenen şirket verisinin sektördeki diğer şirketlerin verisi ile benzer olması
- B) Kanıtı elde etmek için katlanılan maliyetin yüksek olması
- C) Kanıtın, denetimi yapılan dönem ile aynı döneme ait olması
- D) Kanıtın denetlenen şirket dışından elde edilmiş olması
- E) Kanıtı değerlendiren bir adli muhasebecinin bağımsız denetçi ile aynı yargıya varması

25. Aşağıdakilerden hangisi denetim kanıtının işletme dışı kaynaklardan elde edilmesi durumunda, bu kanıtın güvenilirliğini etkileyen hususlardan biri değildir?

- A) Yanıtın denetçi tarafından dolaylı olarak alınmış olması
- B) Yanıtın başlangıçta teyit etmesi hedeflenen taraftan alınmamış olması
- C) Yanıtın elektronik ortamda alınmış olması
- D) Yanıt verenin yetkilendirilmemiş olması
- E) Yanıtın sözlü olarak verilmiş olması

26. Aşağıdakilerden hangisi denetim kanıtlarının güvenilirliğini etkileyen unsurlardan biri değildir?

- A) Kanıtın maliyeti
- B) Kanıt sağlayıcının bağımsızlığı
- C) İç kontrol yapısının varlığı
- D) Denetçinin kanıt üzerindeki etkisi
- E) Kanıt üzerindeki uzman etkisi

27. Aşağıdakilerden hangisi denetim kanıtlarının uygunluğuna karşılık gelen bir ifade değildir?

- A) Kanıtın görüşe etki edebilme derecesinin ölçüsüdür.
- B) Kanıtın ihtiyaca uygunluğunun ölçüsüdür.
- C) Kanıtın kalitesinin ölçüsüdür.
- D) Kanıtın güvenilirliğinin ölçüsüdür.
- E) Kanıtın miktarının ölçüsüdür.

28. TDS 500 Bağımsız Denetim Kanıtları standardına göre, bağımsız denetimdeki kanıtların güvenilirliği ile ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Bir denetim kanıtının üçüncü bir taraftan elde edilmiş olması kanıtın güvenilirlik düzeyini artırır.
- B) Müşterinin sunduğu bir faksın orijinal imzalı bir dokümana göre kanıt olarak güvenilirlik düzeyi daha düşüktür.
- C) Yazılı bir dokümandan elde edilen bilgi, yönetici ile yapılan görüşmede sözlü olarak elde edilen bilgiye göre daha güvenilirdir.
- D) Doğrudan denetçi tarafından elde edilen kanıtlar müşterinin sisteminden elde edilen kanıtlardan daha güvenilirdir.
- E) Müşterinin iç kontrol sisteminin etkinliğinin, elde edilen denetim kanıtlarının güvenilirliği üzerinde herhangi bir etkisi yoktur.

29. Destekleyici kanıtlar içerisinde en güvenilir olan kanıt türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Fiziki
- B) Matematiksel
- C) Sözlü
- D) Analitik
- E) Görsel

30. Bilgisayar destekli denetim tekniklerinin kullanılması ile ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Elektronik işlemlerin ve hesapların daha kapsamlı test edilebilmesini sağlar.
- B) Müşteri bilgilerine çok hızlı ulaşılabilmesini sağlar.
- C) Ana kitleyi temsil kabiliyeti yüksek örneklem seçimini sağlar.
- D) Hile kaynaklı önemli yanlışlık risklerine karşılık verilmesinde yarar sağlar.
- E) Denetçinin çalışmasında mutlak güvence vermesini sağlar.

31. Aşağıdakilerden hangisi dijital bilgilerin denetim kanıtı olarak güvenilirliklerinin değerlendirilmesinde kullanılabilecek kriterlerden biri değildir?

- A) Bilgiyi üreten kurum ve kişinin kimliğinin tanımlanması
- B) Bilginin çıktı alma gibi yollarla belgelendirilebilir olması
- C) Yetkili veya sorumlu kişilerce bilginin hazırlanması
- D) İlgili tarafların bilgi içeriğini reddetmemesi, işlemin taraflarca kabulü
- E) Bilginin gerçekliği, doğruluğu ve tamlığı

32. Denetim kanıtlarının birbirine üstünlüğü ile ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) İşletmenin iç kontrol sistemi ve muhasebe sistemi çok güvenilir bir algı yaratıyorsa, işletme içinden elde edilen bilgilerin üstünlüğü kabul edilebilir.
- B) Doğrudan denetçi tarafından sağlanan bilgi ve dokümanların, işletme tarafından sağlanan veya hazırlanan dokümanlara üstünlüğü kabul edilir.
- C) Değişik kaynaklardan ve değişik şekillerde elde edilen bilgiler, birbirlerini teyit ediyorsa bunlar güvenilir kanıt yerine geçer.
- D) İç kaynaklardan elde edilen denetim kanıtlarının, dış kaynaklardan elde edilen denetim kanıtlarına üstün olduğu kabul edilir.
- E) Denetim kanıtının elde edilmiş şekli bakımından da yazılı bir şekilde elde edilen dokümanların ve açıklamaların sözlü açıklamalara göre üstünlüğü kabul edilir.

33. Denetim kanıtlarının güvenilirliğiyle ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Fiziki veya elektronik ortamda ya da başka bir ortamda bulunan belge şeklindeki denetim kanıtı, sözlü olarak elde edilen kanıttan daha güvenilirdir.
- B) Denetim kanıtının hazırlanması ve korunması üzerindeki kontroller de dâhil olmak üzere işletme tarafından uygulanan ilgili kontrollerin etkin olması durumunda, işletme içinden elde edilen denetim kanıtının güvenilirliği artar.
- C) Denetim kanıtının işletme içi kaynaklardan elde edilmesi durumunda güvenilirliği artar.
- D) Doğrudan denetçi tarafından elde edilen denetim kanıtı, dolaylı olarak veya çıkarım yoluyla elde edilen denetim kanıtından daha güvenilirdir.
- E) Bir belgenin aslından elde edilen denetim kanıtı, güvenilirliği; hazırlanması ve korunması üzerindeki kontrollere bağlı olabilen fotokopilerden, fakslardan veya filme alınmış, dijitalleştirilmiş ya da başka bir yolla elektronik ortama aktarılmış belgelerden elde edilen denetim kanıtından daha güvenilirdir.

34. Aşağıdakilerden hangisi güvenilirlik açısından zayıf bir denetim kanıtı olarak kabul edilir?

- A) Bankadan alınan hesap özeti
- B) Maddi duran varlıkların fiziksel incelemesi
- C) İşletme ile çıkar ilişkisi olmayan bir uzmandan alınan görüş yazısı
- D) Şirketin muhasebe müdüründen alınan yazılı beyan
- E) Denetçi tarafından yapılan analitik inceleme

35. Aşağıda verilen denetim kanıtı kıyaslamalarından hangisi yanlıştır?

- A) Denetçinin kendisinin hesapladığı reeskont faizi tutarı, hesaplarda görünen tutardan daha güvenilirdir.
- B) Çok güvenilir bir kaynaktan elde edilen bir denetim kanıtı belgelendirilmemiş olsa dahi güvenilir bir kanıt olarak kabul edilir.
- C) Bankadan alınan bir hesap özeti çıktısı, bankadan elektronik posta ile gönderilen hesap özetinden daha güvenilirdir.
- D) Şirket dışından bir avukattan elde edilen uzman görüşü, şirketin hukuk müşavirinden alınan bilgidен daha güvenilirdir.
- E) Şirket dışı bir kaynaktan elde edilen kanıt, iç kontrol sistemi çok etkin olan bir şirkette içsel olarak üretilen kanıta göre daha güvenilirdir.

36. Denetim kanıtlarının yeterliği ve uygunluğuna ilişkin olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Kanıtın ihtiyaç duyulan uygunluk derecesi, makul güvenceli denetimlerde, sınırlı güvenceli denetimlere göre, daha azdır.
- B) Kanıtların, bir iddianın doğrulanmasına yönelik olarak ulaşacağı sonucun denetçiyi ikna edebilmesi için yeterli ve uygun olması gerekir.
- C) Denetim kanıtının uygun olması; kanıtın güvenilir ve ilgili olması anlamına gelmektedir.
- D) Fazla miktarda kanıt elde edilmesi, ilgisiz kanıtların ilgisizliğini telafi etmez.
- E) Denetim kanıtının yeterliği miktarının ölçüsüdür.

37. Aşağıdakilerden hangisi denetimde işletme içi kanıtlar arasında yer almaz?

- A) Toplantı tutanakları
- B) Muhasebe fişleri
- C) Banka hesap özeti
- D) İşletmeye ait defterler
- E) Sözleşmeler

38. Günlük defter ve büyük defter sayfa toplamalarının yeniden hesaplanması, destekleyici bilgilerden oluşan aşağıdaki kanıt türlerinden hangisi içerisinde yer alır?

- A) Belgesel kanıtlar
- B) Matematiksel kanıtlar
- C) Fiziksel kanıtlar
- D) Analitik kanıtlar
- E) Üçüncü kişilerin beyanları

39. Aşağıdaki kanıtlardan hangisi bağımsız denetçinin, müşteri işletme dışından topladığı bir kanıt özelliğine sahip değildir?

- A) Bankadan alınan hesap özetleri
- B) Satıcı firmadan gelen doğrulama mektubu yanıtı
- C) Hizmet alınan avukatların verdiği sözlü ifadeler
- D) Hizmet alınan danışmanların verdiği sözlü ifadeler
- E) İşletme personelinin verdiği sözlü ifadeler

40. Denetim kanıtı olarak kullanılacak bilgilerin, yönetimin faydalandığı bir uzmanın çalışması kullanılarak hazırlanması durumunda, denetçi kullanacağı denetim prosedürlerinin niteliğini, zamanlamasını ve kapsamını belirlerken aşağıdakilerden hangisini dikkate almaz?

- A) Yönetimin faydalandığı uzmanın çalışmasının niteliği, kapsamı ve amaçları
- B) İşletmenin cari dönem kârı
- C) Denetçinin söz konusu uzmanın çalışmasıyla ilgili daha önceki deneyimleri
- D) Yönetimin faydalandığı uzmanın çalışması üzerindeki işletme kontrollerinin nitelik ve boyutu
- E) Yönetimin, faydalandığı uzmanın çalışmasını kontrol edebilme veya bu çalışmayı etkileyebilme derecesi

41. Denetçi, yönetimin faydalandığı uzmanın yetkinliği, kabiliyeti ve tarafsızlığına ilişkin bilgilerin elde edilmesinde aşağıdakilerden hangisine başvurmaz?

- A) Uzmanın bir meslek örgütüne veya sektörel kuruluşa üyeliği
- B) Uzmanla yapılan müzakereler
- C) Uzmanın basılı, elektronik ortamda ya da başka bir ortamda çalışmalarını muhafaza şekli
- D) Uzmanın yaptığı çalışma hakkında bilgili üçüncü kişi lerle yapılan müzakereler
- E) Uzmanın önceki çalışmalarıyla ilgili deneyimleri

42. BDS 500 Bağımsız Denetim Kanıtları Standardı'na göre, denetim kanıtlarına ilişkin aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Bazı hâllerde bilginin bulunmaması durumu da bir denetim kanıtı teşkil eder.
- B) Yönetimin faydalandığı bir uzman tarafından hazırlanmış bilgiler hiçbir zaman kanıt teşkil etmez.
- C) Denetim kanıtları nitelik olarak kümülatiftir.
- D) Dış bilgi kaynağından elde edilen bilgilerin ihtiyaca uygun olup olmadığı mütalaa edilir.
- E) Daha önce yürütülen denetimlerden elde edilen bilgi leri de içerebilir.

43. BDS 620 Uzman Çalışmalarının Kullanılması standardı uyarınca denetçinin bir uzmandan faydalanmasına ilişkin aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Uzmanın, muhasebenin hangi alanında kullanılacağı belirlenir.
- B) Denetçi ve uzman arasındaki çalışmanın amacı ve kapsamı belirlenir.
- C) Uzmanın tarafsızlığını etkileyebilecek bir tehdidin olup olmadığı belirlenir.
- D) Uzmanın kullandığı varsayım ve yöntemlerin ihtiyaca uygunluğu ve makullüğü değerlendirilir.
- E) Uzmanın kullandığı iç ve dış kaynaklı veri veya bilgilerin niteliği değerlendirilir.

ÜNİTE – 10

DENETİM PROSEDÜRLERİ (TÜRLERİ)

Amacına Göre

1. Kontrol Testleri (Yıl içi testler)
2. Maddi Doğrulama Testleri (Yıl Sonu Testleri)

1. KONTROL TESTLERİ

Yönetim beyanı düzeyindeki önemli yanlışlıkları önleme ve kontrol edip düzeltmede iç kontrolün işleyiş etkinliğini değerlendirmek amacıyla yapılan denetim prosedürleridir.

- ✓ Denetçi, kontrollerin kim tarafından ve hangi araçlarla uygulandığını inceler.
- ✓ Denetçi, kontrollerin uygulanmasındaki tutarlılığı değerlendirir.
- ✓ Denetçi, dönem boyunca kontrollerin ilgili
- ✓ Zamanlarda uygulanıp uygulanmadığını inceler.
- ✓ Denetçi, kontrollerin etkinliğine ilişkin denetim kanıtı elde etmek için sorgulamayla birlikte diğer denetim prosedürlerini uygular.
- ✓ Denetçi, farklı kontrollerin birbiriyle dolaylı biçimde ilişkili olması durumunda, dolaylı kontrollerin etkinliğini değerlendirir.

2. MADDİ DOĞRULAMA PROSEDÜRLERİ

Yönetim beyanı düzeyindeki önemli yanlışlıkları tespit etmek üzere tasarlanmış denetim prosedürüdür.

Maddi doğrulama prosedürleri:

Detay testleri (işlem sınıfları, hesap bakiyeleri ve açıklamalara ilişkin detay testleri) ve **Analitik maddi doğrulama prosedürlerinden** oluşur.

- a) Denetçi sadece kontrol testlerini uygulayarak, belirli bir yönetim beyanına ilişkin “önemli yanlışlık” riski olarak değerlendirilen bir riske etkin bir karşılık verebilir.
- b) Denetçi belirli yönetim beyanları için yalnızca maddi doğrulama prosedürleri uygulamanın uygun olduğuna karar verebilir ve bu sebeple kontrollerin etkisini ilgili risk değerlendirmesi kapsamında çıkartır. Bu durumun sebebi, maddi doğrulama prosedürlerinin niteliğini, zamanlamasını ve kapsamını belirlerken kontrollerin işleyiş etkinliğine güvenmek istememesidir.
- c) Hem kontrol testlerini hem de maddi doğrulama prosedürlerini kullanan karma yaklaşım, etkin bir yaklaşımdır.
- d) Ancak, seçilen yaklaşıma bakılmaksızın denetçi, önemli her bir işlem sınıfı, hesap bakiyesi ve açıklama için maddi doğrulama prosedürleri tasarlar ve uygular.

KASA (NAKİT VE NAKİT BENZERLERİ)

Kontrol Testi

- Kasaya erişim güvenliğini kontrol etmek
- Belirli tutarın üzerindeki nakdin her gün bankaya yatırılıp yatırılmadığının kontrolü

- Kasa işlemleri için yetkilendirilmiş personel olup olmadığının tespiti
- Kasadaki tahsilat ve ödemelerin belgeye dayanıp dayanmadığının kontrolü
- Müşterilerden tahsilat yapan personel ile yevmiye ve büyük defter kayıtlarını tutan personelin görevlerinin farklılıklarının gözlemlenmesi
- Yazar kasada çalışanların işlemlerinin gözlemlenmesi

Maddi Doğrulama Prosedürleri

- Kasanın fiziki sayımını yapmak
- İşletme yetkililerinin gözetiminde kasa sayımının yapılması
- Kasadaki fiili sayım ile kayıtları karşılaştırmak
- Kasa hesabındaki nakit hareketleri ile tahsilat ve ödeme belgelerini karşılaştırmak
- Kasadaki yabancı paraların raporlama günü değerlemesinin yeniden hesaplanması
- Nakit ve nakit benzeri hesaplara ilişkin dipnotlarda yer alması gereken açıklamaların kontrolü
- Yabancı para cinsinden nakdin işletmenin esas faaliyetlerinden kaynaklanıp kaynaklanmadığı
- Kasa bakiyelerinin günlük trend analizinin yapılması
- Kasa sayım tutanakları ile kasa hesabının muavinindeki bakiyelerinin uyumunun kontrolü
- Kasa muavinindeki hareketlerin incelenmesi
- Kasa sayımı sonucunda, sayım fazlalığı veya noksanlığının araştırılması

ALINAN ÇEKLER

Kontrol Testleri

- Müşteriler için kredilendirme ölçütleri belirlenip belirlenmediğinin sorgulanması
- İşletmede çek giriş ve çıkışlarında, çek bordrosu düzenlenip düzenlenmediğinin araştırılması.

Maddi Doğrulama Testleri

- Çeklerin fiziki inceleme ve doğrulamasının yapılması
- Tüm çeklerin kaydedilip kaydedilmediğinin tespit edilmesi
- Çeklerle ilgili bakiyenin doğruluğunun araştırılması
- Döviz bazında düzenlenmiş çeklerin dönem sonu itibarıyla doğru döviz kurundan değerlemeye tâbi tutulup tutulmadıklarının kontrol edilmesi.

MENKUL KIYMETLER

Kontrol Testleri

- Sahip olunan menkul kıymetlere erişim yetkilerine yönelik politika ve prosedürlerin incelenmesi
- Mevcut menkul kıymetlerin edinilmesi ve muhasebeleştirilmesine ait süreçlerin incelenmesi
- Menkul kıymetlerin alım ve satımı konusunda yetkilendirilmiş personelin yetki ve onaylarının incelenmesi
- Mevcut menkul kıymetlerin saklanmasına ait yordamların incelenmesi

Maddi Doğrulama Testleri

- Menkul kıymet getirilerinin finansal tablolarda doğru gösterilip gösterilmediğinin incelenmesi
- Menkul kıymetlerin ve getirilerinin dönemsellik ilkesi gereğince kayıtlara alınıp alınmadığının incelenmesi
- Sahip olunan fakat başka bir kurumun koruması altında olan menkul kıymetlere ilişkin teyit mektubu gönderilmesi
- Menkul kıymetlerin işletmenin sahipliğinde veya başka bir kurumda saklanıp saklanmadığının incelenmesi
- Menkul kıymetlere ilişkin finansal tablo dipnotlarında ilgili açıklamaların yapılıp yapılmadığının incelenmesi
- Menkul kıymetlerin değer düşüklüğünün yeniden hesaplanması
- Menkul kıymet değer düşüklüğü testlerinin yapılması
- Menkul kıymetlerinin değerlendirme ilkelerinin incelenmesi
- Menkul kıymetlerin elden çıkarılmasıyla ilgili belge ve kayıtların karşılaştırılması

ALACAKLAR**Kontrol Testleri**

- Vadesi geçen alacakların tahsil prosedürleri hakkında sorgulama yapmak
- Satışların kayda alınmasında mükerrer kayıtları önlemeye ilişkin kontrollerin olup olmadığı
- Satışlar ve alacaklar hesabına yapılan her kayıt için mahsup fişlerinin sıra numarası izleyip izlemediğinin kontrolü

Maddi Doğrulama Testleri

- Kayıtlardan silinen alacakları incelemek
- Alacak hesapları için doğrulama mektupları göndermek
- Belirlenen risk düzeyi ölçüsünde alacak hesaplarından örnek toplamak
- Alacakların yaşlandırılmasının incelenmesi
- Kayıtlardan silinen alacakları incelemek

STOKLAR**Kontrol testi**

- Depodan sorumlu personelin bulunup bulunmadığının tespiti
- Satın alma personelinin dönem içerisinde rotasyona tabi tutulup tutulmadığının incelenmesi
- Stokların depoya girişinde sipariş fişiyle alış faturasını karşılaştırma işleminin yapılıp yapılmadığının incelenmesi
- Stoklar teslim alınırken kalite kontrolünün yapılıp yapılmadığının kontrol edilmesi
- İade alınan mallar için uygun prosedürlerin işletilip işletilmediğinin sorgulanması
- İşletmenin fiziki stok sayımı sonuçlarının kayıt ve kontrol edilmesine yönelik talimat ve prosedürlerin incelenmesi
- Kredili satış işlemlerinde yetkili kişi onayının olup olmadığının incelenmesi

Maddi Doğrulama Testi

- Stok sayım sonuçlarıyla, stok hesaplarının bakiyelerinin karşılaştırılması
- Stokların işletmenin sahipliğinde bulunup bulunmadığı
- Stokların doğru bir biçimde değerlenip değerlenmediği
- Stoklar fiziken var olup olmadığı
- Üçüncü kişilerin emanetinde ve kontrolünde bulunan stokların miktar ve durumuna ilişkin teyit (doğrulama) mektubu gönderilmesi
- Stokların test sayımının yapılması

MADDİ DURAN VARLIKLAR**Kontrol Testi**

- MDV fiziki sayımından ve kayıtlarından sorumlu olan personelin müşteri işletme tarafından belirlenip belirlenmediği
- MDV edinimlerinin yetkili kişiler tarafından yapıp yapılmadığının incelenmesi
- Mevcut MDV'ların yetki dışı kullanılıp kullanılmadığının incelenmesi
- MDV'lara ilişkin iç kontrol süreçlerinin incelenmesi
- MDV'ların muhasebeleştirilmesine ait yazılı prosedürlerin incelenmesi
- Üretim tesislerine giriş çıkışların kontrollü yapıp yapılmadığı
- Duran varlık alım satımı için onay mekanizmasının mevcut olup olmadığı
- Yapılan harcamaların aktifleştirilmesi ya da gider yazılması ile ilgili politikaların var olup olmadığı
- MDV ilişkin koruma önlemlerinin alınmış olup olmadığı

AÇILIŞ BAKİYELERİ**Maddi Doğrulama Testleri**

- Açılış kaydındaki tutarların doğru hesaplara kaydedilip edilmediğinin incelenmesi
- Tutarların borç ve alacak kayıtları açısından doğru kaydedilip edilmediğinin incelenmesi
- Tutarların yardımcı defter kayıtlarının yapıp yapılmadığının incelenmesi
- Kapanış bilançosundaki tutarların izleyen yılın açılış bilançosuna doğru geçirilip geçirilmediğinin incelenmesi

Niteliğine Göre

1. Tetkik (Fiziki-Belge inceleme)
2. Gözlem
3. Sorgulama (hem işletmeye hem de dışa dönük) (tek başına yeterli kanıt sağlamaz)
4. Dış Teyit (olumlu-olumsuz-boş bakiyeli) (dışa dönük)
5. Yeniden Hesaplama
6. Yeniden Uygulama
7. Analitik Prosedürler (Finansal ve finansal olmayan olaylar)

1. Tetkik

Fiziki İnceleme

Kayıtların İncelenmesi

Belgelerin İncelenmesi

Tetkik; işletme içinden veya dışından elde edilen, basılı veya elektronik ortamda ya da başka bir depolama ortamında bulunan kayıt veya belgelerin incelenmesini ya da varlıkların fiziki olarak incelenmesini içerir. Kayıt ve belgelerin tetkiki; bu kayıt ve belgelerin niteliği ile kaynağına ve (bu kayıt ve belgelerin işletme içi kayıt ve belgeler olması durumunda) bunların oluşturulmasına ilişkin kontrollerin etkinliğine bağlı olarak, farklı güvenirlik derecelerinde denetim kanıtı sağlar.

Yetkilendirmeye ilişkin kanıt elde etmek için kayıtlar üzerinde yapılan tetkik, kontrol testi olarak kullanılan tetkike örnek olarak verilebilir.

Bazı belgeler (örneğin, bir finansal aracı temsil eden hisse senedi veya tahvil gibi belgeler) bir varlığın mevcut olduğuna dair doğrudan denetim kanıtı teşkil eder. Bu tür belgelerin tetkiki, söz konusu belgenin mülkiyet veya değeriyle ilgili bir denetim kanıtı sağlamayabilir. Ayrıca, hükümleri uygulanmış bir sözleşmenin tetkik edilmesi, işletmenin muhasebe politikalarını uygulama şekliyle (hasılatın finansal tablolara alınması gibi) ilgili denetim kanıtı sağlayabilir.

Maddi varlıkların tetkiki, bu varlıkların mevcut olduğuna ilişkin güvenilir denetim kanıtı sağlayabilir ancak işletmenin hak ve yükümlülükleri veya varlıkları değerlemesine ilişkin denetim kanıtı sağlamayabilir. Münferit stok kalemlerinin tetkiki, stok sayımının gözlemlenmesi sırasında da yapılabilir.

1) Karşılaştırmalı Analiz teknikleri

2) Oran Analizlerinin kullanılması

3) Mantıklılık (Ussallık) Analizleri

Maddi varlıkların tetkiki, bu varlıkların mevcut olduğuna ilişkin güvenilir denetim kanıtı sağlayabilir ancak işletmenin hak ve yükümlülükleri veya varlıkları değerlemesine ilişkin denetim kanıtı sağlamayabilir. Münferit stok kalemlerinin tetkiki, stok sayımının gözlemlenmesi sırasında da yapılabilir.

2. Gözlem

Personel tarafından yapılan süreçlere tanıklık etmektir. Somut bir delil niteliği olmasa da denetçinin muhakemesini etkiler.

Başkaları tarafından uygulanan bir süreç veya prosedürün izlenmesidir (örneğin, işletme personeli tarafından yapılan stok sayımının veya kontrollerin uygulanmasının denetçi tarafından gözlemlenmesi). Gözlem, bir süreç veya prosedürün işleyişiyle ilgili denetim kanıtı sağlar fakat yapıldığı zamanla sınırlıdır. Süreç veya prosedürün gözlemleniyor olması, bunların uygulanma şeklini etkileyebilir.

3. Sorgulama

Sorgulama, işletme içindeki veya dışındaki bilgili kişilerden, finansal ve finansal olmayan konularda bilgi alınmasıdır. Sorgulama, diğer denetim prosedürlerine ek olarak denetim sırasında yoğun bir şekilde kullanılır. Sorgulamalar, resmi olarak yapılan yazılı sorgulamalardan resmi olmayan sözlü sorgulamalara kadar çeşitli şekillerde yapılabilir. Sorgulamalara verilen cevapların değerlendirilmesi, sorgulama sürecinin ayrılmaz bir parçasıdır.

Sorgulamalara verilen cevaplar, denetçiye daha önceden sahip olmadığı bilgiler veya doğrulayıcı denetim kanıtları sağlayabilir. Diğer taraftan cevaplar, denetçinin elde etmiş olduğu diğer bilgilerden, örneğin yönetimin kontrolleri ihlal etme ihtimaline ilişkin bilgilerden, önemli ölçüde farklılık gösteren bilgiler de sağlayabilir. Bazı durumlarda, sorgulamalara verilen cevaplar, denetçinin ilave denetim prosedürlerini değiştirmesi veya uygulaması için dayanak sağlar.

Sorgulama yoluyla elde edilen kanıtların doğrulanması, çoğunlukla özel bir öneme sahip olmasına rağmen, yönetimin niyetine ilişkin sorgulamalar yapılması durumunda, yönetimin niyetini destekleyecek mevcut bilgiler sınırlı olabilir. Bu tür durumlarda aşağıdaki hususların anlaşılması, **sorgulama yoluyla elde edilen kanıtları doğrulayacak nitelikte ihtiyaca uygun bilgiler sağlayabilir:**

- Yönetimin açıkladığı niyetlerini yerine getirmesine ilişkin geçmişi,
- Yönetimin attığı belirli bir adımı seçme gerekçesi ve
- Yönetimin bir durum karşısında attığı belirli bir adımı devam ettirme kabiliyeti.

Denetçi bazı konulara ilişkin olarak, sözlü sorgulamalara verilen cevapları teyit etmek amacıyla yönetimden ve –uygun hâllerde– üst yönetimden sorumlu olanlardan yazılı beyanlar almayı gerekli görebilir.

YÖNETİM VE İŞLETME İÇİ DİĞER KİŞİLERİN SORGULANMA SEBEPLERİ VE FAYDALARI

1. Üst yönetimden sorumlu olanların sorgulanması; denetçinin, üst yönetimden sorumlu olanların yönetimin finansal tabloları hazırlama süreci üzerindeki gözetiminin kapsamına ilişkin kanaat edinmesine yardımcı olabilir.
2. Karmaşık ya da olağandışı işlemlerin başlatılması, işlenmesi ve kaydedilmesinden sorumlu kişilerin sorgulanması, belirli muhasebe politikalarının seçiminin ve uygulanmasının uygunluğunu değerlendirmesinde denetçiye yardımcı olabilir.
3. İşletmenin iç hukuk müşavirinin sorgulanması; davalar, mevzuata uygunluk sağlanması, işletmeyi etkileyen hile veya hile şüphesi hakkındaki bilgisi, teminatlar, satış sonrası sorumluluklar, iş ortaklarıyla yapılan anlaşmalar (iş ortaklıkları gibi) ve sözleşme şartlarının yorumlanması gibi konular hakkında bilgi sağlayabilir.
4. Pazarlama veya satış personelinin sorgulanması; işletmenin satış stratejilerindeki değişiklikler, satış eğilimleri veya müşterileriyle yapılmış olan sözleşmeye bağlı düzenlemeler hakkında bilgi sağlayabilir.
5. Risk yönetimi biriminin (veya bu tür görevleri yerine getirenlerin) sorgulanması, finansal raporlamaya etki edebilecek faaliyet riskleri ve mevzuat riskleri hakkında bilgi sağlayabilir.
6. BT personelinin sorgulanması; sistem değişiklikleri, sistem veya kontroldeki aksaklıklar veya BT ile ilgili diğer riskler hakkında bilgi sağlayabilir.

4. Dış Teyit

POZİTİF (Olumlu) DOĞRULAMA

Teyit talep edilen bilginin yanlış ya da doğru olması durumunda her türlü yanıt talebinin olduğu doğrulama türüdür.

NEGATİF (Olumsuz) DOĞRULAMA

Teyit talep edilen bilginin sadece yanlış olması halinde yanıt beklendiği doğrulama türüdür.

BOŞ BAKİYELİ DOĞRULAMA

Karşı tarafa tutar bilgisi sunulmadan kendisinde görünen tutarın bildirilmesinin talep edildiği doğrulama türüdür.

Dış Teyit: Denetçi tarafından üçüncü bir kişiden (teyit eden taraf) fiziki, elektronik veya başka bir ortamda doğrudan yazılı yanıt şeklinde elde edilen denetim kanıtıdır.

Dış teyit prosedürleri, genellikle hesap bakiyeleri ve bunların unsurlarıyla ilgili bilgileri teyit veya talep etmek için uygulanır. Ayrıca, bu prosedürler bir işletme ile diğer taraflar arasındaki anlaşma, sözleşme veya işlemlerin şartlarının teyit edilmesi veya “yan sözleşme” gibi belirli durumların mevcut olmadığının teyit edilmesi için kullanılabilirler.

Dış teyit prosedürlerini uygularken denetçi,

- (a) Teyit veya talep edilecek bilgilere karar verilmesi
- (b) Teyit edecek uygun tarafın seçilmesi
- (c) Teyit taleplerinin tasarlanması
- (d) Taleplerin, uygun hâllerde tekitler (üsteleme) dâhil olmak üzere, teyit edecek tarafa gönderilmesi

Yönetimin denetçinin teyit talebi göndermesine izin vermemesi durumunda, denetçi:

- 1) İzin vermeme kararıyla ilgili olarak yönetimin gerekçelerine ilişkin sorgulama yapar ve bu gerekçelerin geçerliliği ve uygunluğu konusunda denetim kanıtı elde etmeye çalışır.
- 2) Yönetimin izin vermemesinin, hile riski dâhil ilgili “önemli yanlışlık” risklerine ilişkin denetçinin yaptığı değerlendirme ve diğer denetim prosedürlerinin niteliği, zamanlaması ve kapsamı üzerindeki etkilerini değerlendirir.
- 3) İhtiyaca uygun ve güvenilir denetim kanıtı elde etmek için tasarlanan alternatif denetim prosedürlerini uygular.
- 4) Yönetimin teyit talebi gönderilmesine izin vermeme kararının denetçi tarafından makul bulunmaması veya denetçinin alternatif denetim prosedürleri sonucunda ihtiyaca uygun ve güvenilir denetim kanıtı elde etmesinin mümkün olmaması durumunda, denetçi üst yönetimden sorumlu olanlarla iletişim kurar. Denetçi aynı zamanda bu hususun denetim ve denetçi görüşü üzerindeki etkilerine karar verir.

Dış Teyitlerin Uygulandığı Alanlar

- a) Bankalardaki mevduat hesaplarının doğrulanması,
- b) Ticari alacakların teyidi,
- c) Üretim amaçlı ya da emanet verilen hammadde ve malların doğrulanması (gümrük depoları ve antrepolar) ,
- d) Avukatlar ve ortaklardaki tapuların teyidi,
- e) Borsadan (acente) satın alındığı halde teslim alınmamış olan yatırım senetlerinin teyidi,
- f) Bankalardan alınan kredilerin teyidi,
- g) Ticari borç hesaplarının doğrulanması,
- h) Kamu kurumları meslek kuruluşları, mahkemeler v.b. istenen bilgilerin teyidi,
- i) Denetçinin uygun gördüğü diğer bilgilerin teyidi.

5. Yeniden Hesaplama

İşletme içinde üretilen ve finansal tablolara yansıtılan matematiksel hesaplamaların denetçi tarafından yeniden hesaplanmasıdır.

Yani, belge veya kayıtların **matematiksel doğruluğunun kontrolüdür**. Yeniden hesaplama, manüel veya elektronik olarak yapılabilir.

BAZI ÖRNEKLER:

1. Stok değerlendirme işlemleri ve maddi duran varlık yeniden değerlendirme hesaplamaları
2. Amortismanların yeniden hesaplanması–Amortisman Tutarı Değer düşüklüğü karşılıkları
3. Yevmiye defteri ve defteri kebiri toplamalarının alınması,
4. Envantere ilişkin matematiksel hesaplamalar

5. Toplam ve birim maliyetlerin hesaplanması
6. Her türlü karşılık ayırma işlemlerinin hesaplanması,
7. **Reeskont** Hesaplamaları Yabancı Para Değerlemeleri
8. Kâr dağıtımında yedeklerin ve temettü tutarlarının hesaplanması
9. Kıdem tazminatı, Kıdem tazminatı karşılıkları, ücret hesaplamaları, faiz hesaplamaları ve ikramiye ve prim ödemlerinin hesaplanması.

6. Yeniden Uygulama

İç kontrol tarafından yapılan kontrol süreçlerinin denetçi tarafından yeniden yapılmasıdır.

7. Analitik Prosedürler

ORAN ANALİZİ KARŞILAŞTIRMALI ANALİZ USSALLIK TESTLERİ

Karşılaştırma Dalgalanmalar Ciddi belirsizlikler Tutarsızlıklar

Finansal ve finansal olmayan veriler arasında anlamlı ilişkiler kurma

Analitik incelemeler;

Denetimin başlangıcında, (Denetim Planının yapılması aşamasında)

Denetimin yürütülmesi aşamasında

Denetimin sonuna doğru (Rapor yazılmadan önceki son inceleme aşamasında) kullanılan bir maddi doğrulama prosedürüdür.

Bir başka ifadeyle analitik prosedürler denetim sürecinin üç aşaması olan, risk değerlendirme, riske karşılık verme ve raporlama aşamalarının üçünde de kullanılabilir.

Kayıtların İncelenmesi

İleriye doğru inceleme: Belgeden başlanarak muhasebe kayıtları ve finansal tablolara doğru bir yol izlenir.

Geriye doğru inceleme: Mali tablolardan başlanarak belgelere doğru bir yol izlenir.

Fiziki İnceleme: Var olma iddiasına yöneliktir.

Varlıkların mülkiyet ya da rehin kontrolü: Haklar iddiasına yöneliktir.

Finansal tabloların eksiksiz ve tam olarak düzenlenip düzenlenmediği konusunda kayıt dışı bırakılmış bir işlemin olup olmadığının incelenmesi tamlik iddiasına yöneliktir.

İŞLETME VE ÇEVRESİNİ TANIMAK SURETİYLE RİSKLERİN BELİRLENMESİNDE

Tetkik

Gözlem

Sorgulama

Analitik Prosedürler



10

ÜNİTE – 10: DENETİM PROSEDÜRLERİ (TÜRLERİ) KONU TESTİ

1. Denetim prosedürleri için iki tür gruplama vardır. Birinci türde prosedürler amacına göre, ikinci türde tipine (sonuç verdiği kanıt tipi de denilebilir) göre gruplanır.

Buna göre, aşağıda verilen denetim prosedürlerinden hangisi gruplama türüne göre diğerlerinden farklıdır?

- A) Tetkik/inceleme
- B) Dış doğrulama/teyit
- C) Gözlem
- D) Yeniden hesaplama
- E) Kontrol testi uygulama

2. Aşağıdakilerden hangisi stok hesaplarına ilişkin denetim riskinin değerlendirilmesinde kullanılan prosedürlerden biri değildir?

- A) Gözlem
- B) Periyodik Sayım
- C) Tetkik
- D) Sorgulama
- E) Analitik Prosedürler

3. Aşağıdakilerden hangisi denetçinin risk değerlendirme prosedürlerinden biri değildir?

- A) Gözlem
- B) Sorgulama
- C) Tetkik
- D) Örneklem
- E) Analitik Prosedürler

4. Aşağıdakilerden hangisi denetim çalışması sırasında kanıt toplamak amacı ile denetçinin yaptığı denetim işlemlerinden biri değildir?

- A) Fiziki inceleme
- B) Hesap düzenini yeniden tasarlama
- C) Belge incelemesi
- D) Doğrulama
- E) Analitik inceleme

5. I. Uygun kişilerin sorgulanması
II. Analitik prosedürler
III. Gözlem ve tetkik

BDS 315 İşletme Çevresini Tanımak Sureti ile Önemli Yanlışlık Risklerinin Belirlenmesi ve Değerlendirilmesi standardına göre, risk değerlendirme prosedürleri yukarıdakilerden hangisini/hangilerini içerir?

- A) Yalnız II
- B) Yalnız III
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) I, II ve III

6. Aşağıdakilerden hangisi BDS 315 İşletme ve Çevresini Tanımak Suretiyle Önemli Yanlışlık Risklerinin Belirlenmesi ve Değerlendirilmesi standardına göre uygulanabilecek risk değerlendirme prosedürlerinden biri değildir?

- A) Tetkik
- B) Analitik prosedürler
- C) Gözlem
- D) Dış teyit
- E) Sorgulama

7. Beklenen değerlerden ciddi ölçüde farklılık gösteren veya diğer ilgili bilgilerle tutarsızlık gösteren belirlenmiş dalgalanmaların veya ilişkilerin araştırılması aşağıdaki denetim prosedürlerinden hangisini ifade etmektedir?
- A) Yeniden uygulama
B) Analitik prosedür
C) Gözlem
D) Tetkik
E) Yeniden hesaplama
8. Beklenen finansal değerlerden ciddi ölçüde farklılık gösteren veya diğer ilgili bilgilerle tutarsızlık gösteren dalgalanmaların veya ilişkilerin araştırılması aşağıdaki denetim işlemlerinden hangisinin kapsamına girmektedir?
- A) Analitik inceleme
B) Aritmetik inceleme
C) Tutar aktarmalarının denetimi
D) Karşılaştırma
E) Belge incelemesi
9. Banka hesaplarında risk teşkil edebilecek önemli dalgalanmaların olup olmadığını denetlemek isteyen bir denetçi aşağıdaki denetim tekniklerinden hangisini kullanır?
- A) Analitik inceleme tekniği
B) Belge incelemesi tekniği
C) Doğrulama tekniği
D) Yeniden hesaplama tekniği
E) Fiziki inceleme tekniği
10. Bağımsız Denetim standartlarına göre, finansal ve finansal olmayan veriler arasındaki anlamlı ilişkilerin analiz edilmesi yoluyla, finansal bilgilerin değerlendirilmesi aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Risk değerlendirme prosedürleri
B) Doğrulama
C) Yeniden uygulama
D) Analitik prosedürler
E) Yeniden hesaplama
11. Denetim sürecinde analitik inceleme prosedürlerinin kullanılacağı aşamalar aşağıdakilerin hangisinde eksiksiz olarak verilmiştir?
- A) Denetimin planlanma ve tamamlanma aşaması
B) Denetimin planlanma ve denetim testlerinin gerçekleştirilmesi aşaması
C) Sadece denetimin planlanma aşaması
D) Sadece denetim testlerinin gerçekleştirilmesi aşaması
E) Denetimin planlanması, denetim testlerinin gerçekleştirilmesi ve denetimin tamamlama aşaması
12. Analitik inceleme prosedürleri denetim sürecinin hangi aşama / aşamalarında kullanılabilir?
- A) Risk değerlendirme
B) Riske karşılık verme
C) Raporlama
D) Risk değerlendirme ve raporlama
E) Risk değerlendirme, riske karşılık verme ve raporlama

13. Analitik inceleme prosedürleri aşağıdakilerden hangisine yardımcı olur?

- A) Uygulanacak denetim tekniklerinin belirlenmesine
- B) Denetim ekibinin kaç kişiden oluşacağını belirlenmesine
- C) İşletme sahibinin önümüzdeki yıl yapacağı yatırımın belirlenmesine
- D) Hissedarların genel kurulda alacağı kararların belirlenmesine
- E) İşletmenin denetim firması ile tekrar sözleşme imzalama kararının belirlenmesine

14. Bir denetçinin üretim miktarını tahmin ederken; işçi sayısı ve enerji giderlerinden faydalanması aşağıdaki analitik prosedürlerden hangisinin kullanıldığını gösterir?

- A) Dikey analiz
- B) Trend analizleri
- C) Oran analizleri
- D) Karşılaştırmalı tablolar analizi
- E) Ussallık testleri

15. Denetçinin, işletmenin kayıtlarında yer alan makinenin fabrika alanında bulunup bulunmadığını tespit etmek için kullandığı denetim prosedürü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ussallık Testi
- B) Gözlem
- C) Dış Teyit
- D) Yeniden Hesaplama
- E) Tetkik

16. Denetçi, kasadan yapılan ödemelerin yasal sınırlar çerçevesinde olup olmadığını kontrol etmek için hesap muavinini gözden geçirmiş ve örnekleme usulü seçtiği işlemlere ilişkin belgeleri kontrol etmiştir.

Bu çalışma, aşağıdaki denetim prosedürlerinden hangisini ifade eder?

- A) Analitik prosedür
- B) Sorgulama
- C) Yeniden uygulama
- D) Gözlem
- E) Tetkik

17. Finansal durum tablosunda sunulan varlıkların işletmede gerçekten bulunduğunun belirlenmesi amacıyla yönelik olarak uygulanan denetim yöntemi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yeniden Hesaplama
- B) Soruşturma
- C) Gözlem
- D) Fiziki İnceleme
- E) Analitik İnceleme

18. İç kontrolün zayıf ve dönem sonu nakit tutarının önemli olduğu bir işletmede henüz banka yatırılmamış tahsilatın denetimi sırasında aşağıdakilerden hangisinin kullanılması uygundur?

- A) Yeniden hesaplama
- B) Doğrulama
- C) Analitik inceleme
- D) Soruşturma
- E) Fiziki inceleme

19. Ticari alacaklar hesap grubunun denetiminde, aşağıdaki denetim tekniklerinin hangisi kullanılmaz?

- A) Analitik prosedürler
- B) Belge İncelemesi
- C) Yeniden hesaplama
- D) Fiziki İnceleme
- E) Doğrulama

20. Denetim ekibinden birinin, işletmenin personeli tarafından yapılan stok sayımına katılması aşağıdaki kanıt toplama yordamlarından hangisinin kapsamına girmektedir?

- A) Soruşturma
- B) Dışsal doğrulama
- C) Yeniden hesaplama
- D) Gözlem
- E) Kontrol

21. Denetim teknikleri ile ilgili aşağıdaki bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Fiziki inceleme sırasında denetlenen varlığın gerçek olup olmadığına da bakılır. Bu kapsamda kasa sayımlarında sahte para ayıklama özelliği olan para sayma makinelerinin kullanılması denetçi açısından faydalıdır.
- B) Denetçiye fiziki bir kanıt sunmaması ve zaman kaybına yol açması nedeniyle denetim sırasında gözlem tekniğinin kullanılmasına gerek yoktur.
- C) Denetim sırasında uygun denetim tekniğinin kullanılmaması, yeterli uygunlukta denetim kanıtı elde edilmesini engelleyebilir.
- D) Doğrulama tekniğinin kullanımında, doğrulama mektubunun doğrudan denetçiye gelmesi daha yararlı olur.
- E) Denetim teknikleri, denetim kanıtlarını elde etmek için kullanılan çeşitli yöntemlerin bütününe verilen isimdir.

22. “İşletme içindeki veya dışındaki bilgili kişilerden, finansal ve finansal olmayan konularda bilgi alınması” olarak tanımlanan denetim işlemi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tetkik
- B) Gözlem
- C) Dış Teyit
- D) Sorgulama
- E) Yeniden Hesaplama

23. Bir işletmenin satın alma sürecini tanımaya çalışan denetçi, satın alma müdürü ile yapmış olduğu görüşmede bütün satın alma işlemlerinin yazılı sözleşmeye ve üst yönetim onayına bağlı olduğunu öğrenmiştir. Ancak yapmış olduğu denetim çalışmaları sonucunda çok az satın alma işleminin yazılı sözleşmesinin olduğu ve hiçbirinde üst yönetimin onayının olmadığını saptamıştır.

Yukarıdaki örnek olayda denetçi, aşağıdaki hangi denetim tekniklerini kullanmıştır?

- A) Analitik inceleme – gözlem
- B) Soruşturma (görüşme) – kayıt ve belgelerin incelenmesi
- C) Fiziki inceleme – doğrulama
- D) Doğrulama – yeniden gözden geçirme
- E) Kayıt ve belgelerin incelenmesi – doğrulama

24. Aşağıdaki kanıt toplama tekniklerinden hangisinde “denetçinin doğrudan bilgi edinimi” diğerlerine göre daha düşüktür?

- A) Tetkik
- B) Sorgulama
- C) Yeniden hesaplama
- D) Yeniden uygulama
- E) Gözlem

25. Denetlenen şirketin alacak bakiyelerinin, borçlu taraflarca doğrulanmasını amaçlayan dış teyit prosedürleri kapsamında, olumsuz teyit talebi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Teyit eden tarafa herhangi bir alacak bakiyesi bilgisi sunmayan, ondan kayıtlarındaki alacak bakiyesini bildirmesini bekleyen teyit talebidir.
- B) Negatif bakiyeli bir alacak söz konusu olduğunda bu alacağın borçlusuna gönderilen teyit talebidir.
- C) Teyit eden taraf, teyit talebinde kendisine sunulan alacak bakiyesi bilgisiyle mutabık değilse cevap istenen mutabıksa cevap beklenmeyen teyit talebidir.
- D) Bir teyit talebine olumsuz yanıt gelmesi veya hiç yanıt gelmemesi halinde gönderilen ikinci teyit talebidir.
- E) Teyit talep edilen tarafların cevap vermediği teyit talepleridir.

26. Türkiye Denetim Standartlarına göre, denetçinin, teyit istenilen karşı taraftan, sadece talepte yer alan bilgilerle mutabık olmaması durumunda yanıt beklediği teyit talep türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Olumsuz teyit talebi
- B) Olumlu teyit talebi
- C) Doğrudan teyit talebi
- D) Mutabakat esaslı teyit talebi
- E) Şarta bağlı teyit talebi

27. Bağımsız denetçi, doğrulama tekniğini kullanırken “müşteri işletmenin kayıtlarındaki X hesabı bakiyesini bildirerek, bu bakiye bilgisinin sadece yanlış olması hâlinde karşı taraftan mutlaka yanıt verilmesini istemesi” durumunda aşağıdaki hangi tür doğrulama mektubunu yazmış olur?

- A) Boş bakiyeli doğrulama mektubu
- B) Olumlu doğrulama mektubu
- C) Olumsuz doğrulama mektubu
- D) Aktif doğrulama mektubu
- E) Bakiyesiz doğrulama mektubu

28. Doğrulama mektubunda yer alan bilgilerin yanlış olması durumunda, karşı taraftan cevap verilmesinin istenmesi aşağıdaki doğrulama türlerinden hangisini ifade etmektedir?

- A) Olumlu Doğrulama
- B) Boş Bakiyeli Doğrulama
- C) Parçalı Doğrulama
- D) Bütünüyle Doğrulama
- E) Olumsuz Doğrulama

29. Denetim tekniklerinden dış teyide ilişkin aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Dış teyitler belgelenmiş kanıtların bir türüdür.
- B) Olumsuz teyitler hiçbir zaman tek başına maddi doğrulama prosedürü olarak kullanılamazlar.
- C) Olumlu teyitlerin güvenilirliği, olumsuz teyitlerin güvenilirliğinden daha yüksektir.
- D) Dış teyitler denetçi tarafından üçüncü kişilere gönderilir.
- E) Dış teyitlere verilen cevap direkt bağımsız denetçiye gönderilmelidir.

30. Aşağıdakilerden hangisi dış teyit prosedürlerini uygularken denetçinin yapmak zorunda olduğu işlerden değildir?

- A) Teyit edilecek bilgiler üzerinde müşteri ile mutabık olunması
- B) Teyit edecek uygun tarafın seçilmesi
- C) Teyit taleplerinin tasarlanması
- D) Teyit taleplerinin teyit edecek tarafa gönderilmesi
- E) Teyit veya talep edilecek bilgilere karar verilmesi

31. Bir bankanın bağımsız denetimi sırasında gerçek kişilere ait mevduat hesaplarının gerçekte olduğundan düşük gösterilmesi riski için aşağıdaki denetim tekniklerinden hangisi kullanılmalıdır?

- A) Bankaya olumsuz teyit mektubu gönderilmesi
- B) Bankaya olumlu teyit talebi gönderilmesi
- C) Mevduat hesabı sahiplerine olumsuz teyit talebi gönderilmesi
- D) Mevduat hesap bakiyelerinin yeniden hesaplanması
- E) Banka mevduatının fiziki sayımının yapılması

32. Aşağıdakilerden hangisi doğrulama tekniği kullanılarak elde edilebilecek kanıtlardan biri değildir?

- A) Borçlulardan gelen, hesap hareketlerini gösterir belge
- B) Bankadan gelen hesap hareketlerini gösterir belge
- C) Alacaklılardan gelen, hesap hareketlerini gösterir belge
- D) İşletme yönetim kurulu kararlarını gösterir belge
- E) Resmi kurumlardan gelen ödemeleri gösterir belge

33. Aşağıdaki denetim prosedürleriyle, bu prosedürlere ilişkin örnek eşleştirmelerden hangisi yanlıştır?

- A) Yeniden hesaplama: Denetçinin alacak devir hızını baştan kendisinin hesaplaması
- B) Sorgulama: Belli bir konu hakkında yönetimden sözlü açıklama alınması
- C) Gözlem: Müşteri personeli tarafından gerçekleştirilen stok sayımına iştirak edilmesi
- D) Analitik prosedürler: Planlanan harcamaların gerçekleşen harcamalarla karşılaştırılması
- E) Tetkik: Alınan siparişlere ait dosyanın incelenmesi

- 34. I. Finansal durum tablosunda (bilançoda) yer alan finansal yatırımlar hesabındaki değerlemelerin yeniden hesaplanması–Yeniden hesaplama**
- II. Finansal yatırımlarla ilgili iç kontrol sisteminin etkinliğinin kontrolü–Soruşturma**
- III. Merkezî Kayıt Kuruluşundan alınan hesap dökümlerinin kontrolü–Belge incelemesi**
- IV. Finansal yatırım hesabı bakiyesi ile ilgili gelir hesapları arasındaki ilişkinin kontrolü–Fiziki inceleme**
- V. Halka açık olmayan bir işletmeye ait hisse senetlerinin varlığının ve sahipliğinin kontrolü–Karşılaştırma**

İşletmenin finansal yatırımlar hesabının bağımsız denetimi kapsamında denetim amacı–denetim işlemleri hakkında yukarıdaki eşleştirmelerden hangisi/hangileri yanlıştır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) IV ve V

35. Denetçi, 400.000 TL borç bakiyesi veren alıcılar hesabının %70'ine mutabakat yollayarak 280.000 TL'lik tutarın doğruluğunu incelediğinde aşağıdakilerden hangisini yapmış olur?

- A) Tetkik yöntemini kullanarak alıcılar hesabına ilişkin mutlak güvence sağlamış olur.
- B) Sorgulama tekniğini kullanarak yönetim beyanı düzeyinde önemli yanlışlığı belirlemiş olur.
- C) Yeniden uygulama tekniğini kullanarak yönetim beyanı düzeyinde kontrol testleri gerçekleştirmiş olur.
- D) Örnekleme yoluyla yönetim beyanı düzeyinde anakitle hakkındaki sonuçlar açısından makul bir dayanak sağlamış olur.
- E) Dış teyit tekniğini kullanarak yönetim beyanı düzeyinde doğru sınıflama yapıldığı konusunda mutlak güvence sağlamış olur.

36. Denetçi tarafından Müşteri A'nın ticari alacak hesabına ilişkin doğrulamalar finansal durum tablosu (bilanço) tarihinden önce gönderilmiş olup, doğrulama tarihi ile finansal durum tablosunun (bilançonun) çıkarıldığı tarih arasındaki işlemlerin denetimi kapsamında bağımsız denetçinin aşağıdakilerden hangisini yapmasına gerek yoktur?

- A) Ticari alacak hesap kalemine ilişkin kayıtların uygunluk ve yazım hatası açısından gözden geçirilmesi
- B) Dönem sonunda açık kalan olağandışı ticari alacak kalemleri için yeniden doğrulama gönderilmesi
- C) Ticari alacaklar hesaplarının incelenmesi
- D) Büyük tutarlı ticari alacaklar için yeniden doğrulama mektubu gönderilmesi
- E) Dönem sonunda bakiyesi bulunan tüm ticari alacaklar için olumsuz doğrulama gönderilmesi

ÜNİTE – 11

YÖNETİMİN İDDİALARI

Finansal tablolardaki bilgilerin finansal tablolara alınması, ölçülmesi, sunulması ve açıklanmasıyla ilgili olarak yönetimin; finansal tabloların geçerli finansal raporlama çerçevesine uygun olarak hazırlandığına ilişkin beyanında yapısal olarak bulunan, açık veya başka bir şekilde, beyanlarıdır. Yönetim beyanları denetçi tarafından, “önemli yanlışlık” risklerinin belirlenmesi, değerlendirilmesi ve bu risklere karşılık verilmesi sırasında oluşabilecek farklı türdeki muhtemel yanlışlıkları mütalaa etmek için kullanılır.

BEYAN	İŞLEM SINIFI VE OLAYLAR	HESAP BAKİYELERİ
Gerçekleşme	X	
Var olma		X
Tamlık (Bütünlük)	X	X
Haklar ve Yükümlülükler		X
Değerleme ve Dağıtım		X
Doğruluk	X	X
Sınıflandırma	X	X
Sunum	X	X
Hesap Kesimi	X	

Denetlenen döneme ilişkin işlem sınıfları ve olaylara ilişkin yönetim beyanları:

Gerçekleşme: Kaydedilmiş veya açıklanmış işlem ve olaylar gerçekleşmiştir ve bu işlem ve olaylar işletmeye aittir.

Tamlık: Kaydedilmiş olması gereken tüm işlem ve olaylar kaydedilmiş ve finansal tablolarda bulunması gereken tüm açıklamalara finansal tablolarda yer verilmiştir.

Doğruluk: Kaydedilmiş işlem ve olaylara ilişkin tutarlar ve diğer veriler uygun bir şekilde kaydedilmiş ve ilgili açıklamalar uygun bir şekilde ölçülmüş ve ifade edilmiştir.

Hesap Kesimi: İşlem ve olaylar doğru hesap döneminde kaydedilmiştir.

Sınıflandırma: İşlem ve olaylar uygun hesaplara kaydedilmiştir.

Sunum: İşlem ve olaylar uygun bir şekilde bir araya getirilmiş veya parçalara (alt bölümlere) ayrılmış ve açık bir şekilde ifade edilmiştir. İlgili açıklamalar geçerli finansal raporlama çerçevesi hükümleri bağlamında ihtiyaca uygun ve anlaşılabilir.

Dönem sonundaki hesap bakiyeleri ve ilgili açıklamalara ilişkin yönetim beyanları:

Var Olma (Mevcut Olma) : Varlıklar, yükümlülükler ve özkaynak payları mevcuttur.

Tamlık: Kaydedilmiş olması gereken tüm varlıklar, borçlar ve özkaynak payları kaydedilmiş ve finansal tablolarda bulunması gereken tüm açıklamalara finansal tablolarda yer verilmiştir.

Doğruluk, Değerleme Ve Dağıtım: Varlıklar, yükümlülükler ve özkaynak payları uygun tutarlarda finansal tablolarda yer almaktadır ve her türlü değerlendirme ve dağıtım düzeltmeleri uygun şekilde kaydedilmiş ve ilgili açıklamalar uygun bir şekilde ölçülmüş ve ifade edilmiştir.

Hak Ve Yükümlülükler: İşletme, varlıkların tasarruf ve kontrol hakkına sahiptir ve borçlar işletmenin yükümlülüğüdür.

Sınıflandırma: Varlıklar, yükümlülükler ve özkaynak payları uygun hesaplara kaydedilmiştir.

Sunum: Varlıklar, yükümlülükler ve özkaynak payları uygun bir şekilde bir araya getirilmiş veya parçalara (alt bölümlere) ayrılmış ve açık bir şekilde ifade edilmiştir. İlgili açıklamalar geçerli finansal raporlama çerçevesi hükümleri bağlamında ihtiyaca uygun ve anlaşılabilir.



11

ÜNİTE – 11: YÖNETİMİN İDDİALARI KONU TESTİ

- Bir işletmenin** “belirli bir tarihte işletmenin varlıkları ve borçları vardır” **şeklindeki iddiasına karşılık denetçinin denetim hedefi nedir?**
 - Var olma
 - Tam olma
 - Haklar ve yükümlülükler
 - Değerleme
 - Uygun dağıtım
- Denetimi yapılan ABC A.Ş.’de ortaklar tarafından kasadan çekilen ve kişisel olarak kullanılan tutarlar, banka hesabına yatırılmış gibi 102 Bankalar hesabına kaydedilmiştir. Bu durum ABC A.Ş.’nin hangi iddiası ile ilgilidir?**
 - Değerleme
 - Var olma
 - Tamlık
 - Sunum
 - Doğruluk
- İşletmenin banka hesaplarının denetimi için ilgili bankalara teyit mektubu gönderilmesi aşağıdaki yönetim beyanlarının hangisinin doğruluğuna ilişkin kanıt sağlar?**
 - Sınıflandırma
 - Var olma
 - Anlaşılabilirlik
 - Gerçekleşme
 - Dönemsellik
- Finansal tabloların geçerli finansal raporlama çerçevesine uygun olarak sunumunda yönetim, alenen veya zımnen, finansal tablolardaki çeşitli unsurların ve ilgili açıklamaların muhasebeleştirilmesine, ölçülmesine, sunulmasına ve açıklanmasına ilişkin beyanlarda bulunur.**
Buna göre, aşağıdakilerden hangisi hesap bakiyelerine yönelik bir yönetim iddiası değildir?
 - Hak ve yükümlülükler
 - Gerçekleşme
 - Tamlık
 - Değerleme ve dağıtım
 - Var olma
- “Tamlık” özel denetim amacı Kasa hesap kalemi için uygulanmak istendiğinde aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?**
 - Kasada, bilançoda görülen tutar kadar para var mı yok mu?
 - Kasa hesabında kayıt dışı kalmış bir işlem var mı yok mu?
 - Kasadaki yabancı paralar bilanço tarihinde değerlemeye tabi tutulmuş mu?
 - Kasa kalemi finansal tabloda ilgili ana ve alt grupta doğru olarak sunulmuş mu?
 - Tahsil işlemleri tutar olarak doğru kaydedilmiş mi?
- Varlıkların, işletmenin tasarruf ve kontrolünde olup olmadığına dair test edilen yönetim beyanı aşağıdakilerden hangisidir?**
 - Sunum
 - Tamlık
 - Doğruluk
 - Sınıflandırma
 - Hak ve yükümlülükler

7. Denetimi yapılan işletmede konsinye olarak bulunan malların işletmenin varlığıymış gibi gösterilmesi, işletmenin finansal tablo ile ilgili iddialarından hangisi ile ilgilidir?

- A) Yükümlülük
- B) Tam olma
- C) Haklar
- D) Var olma
- E) Açıklama

8. Denetimi yapılan ABC A.Ş.'de yıl içinde gerçekleştirilen araştırma ve geliştirme faaliyetleri için 600.000 TL harcanmış ve tutarın tamamı geliştirme gideri olarak aktifleştirilmiştir. Yapılan denetim neticesinde söz konusu harcamanın 400.000 TL'lik kısmının araştırma niteliğindeki faaliyetler için yapıldığı ve aslında gider kaydedilmesi gerektiği tespit edilmiştir.

Buna göre, ABC A.Ş.'nin yapmış olduğu yanlış kayıt, aşağıdakilerden hangisini etkilemektedir?

- A) Haklar ve yükümlülükler
- B) Değerleme
- C) Açıklama
- D) Sunum
- E) Sınıflandırma

9. Aşağıdakilerden hangisi denetçinin maddi duran varlıklar grubuna uygulayacağı maddi doğruluk testleri bağlamında oluşturduğu özel denetim amaçlarından biri değildir?

- A) Haklar ve Yükümlülükler
- B) Değerleme ve Dağıtım
- C) Sunum ve Açıklama
- D) Var olma
- E) Tamlık

10. Denetçi, müşteri şirketin yıl içinde satın almış olduğu bir gayrimenkulün finansal tablolara doğru bir şekilde yansıtılıp yansıtılmadığını tespiti yönelik olarak gayrimenkule ait tapu kayıtlarını incelemiştir.

Bu prosedürün ilgili olduğu yönetim iddiası aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Doğruluk
- B) Haklar ve yükümlülükler
- C) Tamlık
- D) Sınıflandırma
- E) Değerleme

11. Bağımsız denetçinin, işletmenin deposunda bulunan malların mülkiyetinin gerçekten işletmeye ait olup olmadığını araştırmak için bu malların faturalarını incelemesi, aşağıda verilen hangi denetim hedefine yönelik bir çalışmadır?

- A) Var olma
- B) Değerleme
- C) Haklara sahiplik
- D) Sınıflandırma
- E) Bütünlük

12. Denetim sırasında denetçinin bir taşıta ilişkin ruhsat incelemesi aşağıdaki denetim hedeflerinden hangisini kapsar?

- A) Mülkiyet
- B) Var olma
- C) Bütünlük
- D) Doğru değerlendirme
- E) Standartlara uygun sınıflama

13. Aşağıdakilerden hangisi işletmeye ait taşıtları denetleyen bir denetçi için işletmenin sahiplik iddiasına yönelik güvenilir bir denetim kanıtıdır?

- A) Araç motor ve şase numarasının sorgulanması
- B) Araç ruhsatının incelenmesi
- C) Noter satış sözleşmelerinin incelenmesi
- D) Cari dönem muhasebe kayıtlarının incelenmesi
- E) Trafik tescilden sorgulama yapılması

14. Menkul değerlere yapılan yatırımların denetiminde, menkul değerlerin işletme adına düzenlenmiş olup olmadığının sorgulanması hangi denetim amacına yöneliktir?

- A) Tamlık
- B) Gerçeklik
- C) Sınıflandırma
- D) Sahiplik
- E) Doğruluk

15. Bilançoda yer alan varlıkların bilanço gününde işletmenin kontrolünde bulunan varlıklar; bilançoda yer alan borçların ise işletmeye ait borçlar olması gereği, aşağıdaki denetim amaçlarından hangisi ile ifade edilir?

- A) Zamanlılık
- B) Bütünlük
- C) Değerleme ve gidere dönüştürme
- D) Sınıflandırma
- E) Sahiplik ve yükümlülükler

16. Satılmaya hazır finansal varlıkların bilanço tarihi itibarıyla gerçeğe uygun değerle değerlendirilip değerlendirilmediğinin kontrolü aşağıdaki yönetim beyanlarının hangisine yönelik kanıt sağlar?

- A) Değerleme ve dağıtım
- B) Gerçekleşme
- C) Hesap kesimi
- D) Tam olma
- E) Var olma

17. Maddi duran varlıkların denetiminde, şirket amortisman tablosundaki tutarların yeniden hesaplanması prosedürü, aşağıdaki yönetim iddialarından hangisini teyit etme ye yöneliktir?

- A) Tamlık
- B) Var olma
- C) Gerçekleşme
- D) Değerleme
- E) Hak ve yükümlülükler

18. Denetçi, müşteri işletmenin kiraladığı binada aydınlatma sisteminin tamamen yenilenmesine dair yapmış olduğu harcamayı gider olarak kaydettiğini tespit etmiştir. Denetçinin tespit etmiş olduğu bulgu sadece bu bilgi ışığında aşağıdaki yönetim beyanlarından hangisine aykırıdır?

- A) Tamlık
- B) Gerçekleşme
- C) Sınıflandırma
- D) Hesap kesimi
- E) Doğruluk

19. Denetlenen işletmenin kiraladığı taşınmazında, kiralanan taşınmaz için yapmış olduğu harcamaları Genel Yönetim Giderleri hesabına kaydetmesi, aşağıdaki yönetim iddialarından hangisinin test edilmesini gerektirir?

- A) Hesap kesimi
- B) Gerçekleşme
- C) Tamlık
- D) Doğruluk
- E) Sınıflandırma

20. Cari yıl denetimi sırasında müşteri işletmenin kiraladığı binada yaptırdığı asansörün taşıma kapasitesinin artırılmasına yönelik yapılan harcamayı gider olarak kaydettiği tespit edilmiştir.

Buna göre, denetçinin yaptığı çalışma aşağıdaki denetim amaçlarından hangisine yöneliktir?

- A) Sahiplik
- B) Tamlık
- C) Gerçeklik
- D) Kayıtsal doğruluk
- E) Sınıflandırma

21. ABC A.Ş.'nin bilançosunda Geliştirme Giderlerinin tutarı 8.000.000 TL'dir. Geliştirme Giderleri hesabının maddi doğruluk incelemesini yapan denetçi, söz konusu 8.000.000 TL'nin 3.500.000 TL'lik kısmının aslında piyasa araştırması kapsamında yapılan harcamalardan kaynaklandığını saptamıştır.

Bu durum ABC A.Ş.'nin hangi iddiası ile ilgilidir?

- A) Sınıflandırma
- B) Tamlik
- C) Değerleme
- D) Sunum
- E) Gerçekleşme

22. Aşağıda yer alan denetim amaçlarının hangisi ile bağımsız denetçinin "stok hesaplarının denetiminde" uygulayacağı denetim prosedürü yanlış eşleşmiştir?

- A) Var Olma – İşletmenin stok sayımına katılmak
- B) Tamlik – Stok alımlarının tümünün kayıt altına alınmasına ilişkin kontrolü yapmak
- C) Değerleme – Stokların parasal tutarının tespitinde kullanılan dağıtım tablolarının incelenmesi
- D) Değerleme – Teknolojik yıpranma nedeniyle modası geçmiş ürünlerin tespit edilmesi ve kayıp tutarının tespiti
- E) Sunum – Konsinye stokların durumunun tespiti için doğrulama mektubu yollanması

23. Stok hesapları için uygulanabilecek özel denetim amaçları ve genel denetim amaçları hangi seçenekte doğru verilmiştir?

- A) Bilanço tarihi itibarıyla kayıtlı olan stoklar işletmede yer almaktadır – Tamlik
- B) Mevcut stokların tamamı sayılmıştır ve envanter listelerine kaydedilmiştir – Varolma
- C) Değeri düşen stoklar düşük değerle değerlendirilmiştir Sınıflandırma
- D) Teminat vb. nedenlerle rehinde olan stok bulunmamaktadır – Haklar ve yükümlülükler
- E) İşletme stok listelerinde yer alan kalemlerin tamamına sahiptir – Doğruluk

24. Aşağıdakilerden hangisinde denetçinin alacaklar için yaptığı her bir maddi doğruluk testi ile o teste ilişkin denetim amacı eşleştirmesi yanlıştır?

- A) Alacaklar hesabında kaydedilmemiş bir işlem var mıdır? – Tamlik
- B) Müşterinin bilançosunda görünen tutar kadar alacak hakkı var mıdır? – Haklar
- C) Tahsil sorunu yaşanan alacaklar için şüpheli alacaklar karşılığı ayrılmış mıdır? – Değerleme
- D) Müşterinin bilançosunda görünen alacak tutarı gerçek bir satış işlemine dayanmakta mıdır? – Gerçekleşme
- E) Alacaklar bilançoda ilgili oldukları grupta yer almakta mıdır? – Açıklama

25. Aşağıdakilerden hangisinde denetçinin maddi duran varlıklar için yaptığı her bir maddi doğruluk testi ile o teste ilişkin özel denetim amacı eşleştirmesi yanlıştır?

- A) İşletmenin kayıtlarında yer alan maddi duran varlıklar edinim amaçlarına uygun bir şekilde kullanılmakta mıdır? – Tamlik
- B) Dönem sonunda maddi duran varlıklara amortisman ayrılmış mıdır? – Değerleme
- C) İşletmenin kayıtlarında yer alan duran varlıklar üzerinde ipotek var mıdır? – Sunum
- D) İşletmenin maddi duran varlıklar hesabına kaydedilmemiş bir varlık alımı var mıdır? – Tamlik
- E) İşletmenin kayıtlarında yer alan maddi duran varlıklar işletmede mevcut mudur? – Var olma

ÜNİTE –12

ÖRNEKLEME

ANA KİTLE (Evren)

Denetçinin bilgi edinmek istediği homojen birimlerden oluşan veri setinin tamamıdır. **Başka bir deyişle;** İçinden bir örneklemin seçildiği ve denetçinin hakkında sonuçlara varmak istediği veri setinin tamamıdır.

ÖRNEKLEME

Denetim prosedürlerinin ana kitledeki birimlerin %100'ünden daha azına uygulanmasıdır.

ÖRNEKLEME BİRİMİ

Bir anakitleyi oluşturan bağımsız kalemlerin her biridir. Fiziki kalemler veya parasal birimlerdir.

ÖRNEKLEM RİSKİ

Denetçinin bir örnekleme temel alarak vardığı sonucun, aynı denetim prosedürünün anakitlenin tamamına uygulanması durumunda varılacak sonuçtan farklı olması riskidir. Başka bir anlatımla denetçinin oluşturduğu örnekleme inceleyerek elde ettiği sonuçların gerçek durumdan farklı olması olasılığı örnekleme riskidir ve arasındaki fark, "örnekleme hatası" olarak nitelendirilir.

Örnekleme Riski: Denetçinin oluşturduğu örnekleme inceleyerek elde ettiği sonuçların

Gerçek durumdan farklı olma olasılığına örnekleme riski adı verilir. Örnekleme riski ise dört alt başlıkta toplanır.

Alfa Riski (+ -) : İç kontrol yeterince güvenilir olduğu halde, denetçinin örneklemden elde ettiği sonuçlara bakarak iç kontrolün yeterli güveni sağlamadığı kanaatine varması sonucu oluşan risktir.

Beta Riski (- +) : Denetçinin, örneklemden elde ettiği sonuçlara bakarak iç kontrol yeterince güvenilir olmadığı halde, güvenilir olduğu kanısına varması sonucu oluşan risktir.

Yanlış Kabul Riski (+ -) : Örneklem sonuçları hesap kalanlarında maddi bir hata olmadığını desteklemekle birlikte, finansal tablolarda önemli bir maddi hata olması riskidir.

Yanlış Ret Riski (- +) : Örneklem sonuçları hesap kalanlarında maddi bir hata olduğunu desteklemekle birlikte, finansal tablolarda önemli bir maddi hata olmaması riskidir.

ÖRNEKLEME DIŞI RİSK

Denetçi tarafından uygun olmayan denetim prosedürlerinin kullanılması veya denetim kanıtlarının yanlış yorumlanması ve bir yanlışlık veya sapmanın tespit edilememesi durumudur.

ANOMALİ (AYKIRILIK)

Bir anakitlede bulunan yanlışlıkları veya sapmaları açıkça temsil etmeyen bir yanlışlık veya sapmadır.

KABUL EDİLEBİLİR YANLIŞLIK

Anakitledeki fiili yanlışlığın, denetçi tarafından belirlenen parasal tutarı aşmayacağına dair uygun bir güvence seviyesi elde etmek için denetçinin belirlediği parasal tutara denir. (Örneklem büyüklüğü ile ters orantılıdır)

Bir örnekleme tasarlarken denetçi, tek başına önemli olmayan yanlışlıklar toplamının finansal tablolarda önemli bir yanlışlığa sebep olabilme riskini ele almak ve muhtemel tespit edilmemiş yanlışlıklar için bir marj sağlamak üzere kabul edilebilir yanlışlığa karar verir. Kabul edilebilir yanlışlık, BDS 320 kapsamında tanımlanan performans önemliliğinin, belirli bir örnekleme prosedürüne uygulanmasıdır. Kabul edilebilir yanlışlık, performans önemliliğiyle aynı tutarda veya bu tutardan daha düşük olabilir.

KABUL EDİLEBİLİR SAPMA

Denetçi tarafından belirlenen, öngörülen iç kontrol prosedürlerinden sapma oranı olup, anakitledeki gerçek sapma oranının denetçi tarafından belirlenen bu sapma oranını aşmayacağına dair uygun bir güvence seviyesi elde etmek için belirlenir (Örneklem büyüklüğü ile ters orantılıdır.)

Gruplandırma: Bir ana kitlenin, her biri benzer özelliklere (çoğunlukla parasal değere) sahip örnekleme birimi gruplarından oluşan alt gruplara bölünmesi sürecidir. Gruplandırmanın amacı, her bir grupta bulunan kalemlerin çeşitliliğini azaltmak ve böylece örnekleme riskini artırmadan, örneklem büyüklüğünün azaltılmasını sağlamaktır. Gruplandırma yapılırsa örneklem büyüklüğü azaltılır.

Örnekleme birimi: Bir anakitleyi oluşturan bağımsız kalemlerin her biridir.

Örneklem Seçme Yöntemleri (İstatistikî ve İstatistikî olmayan)

1. Rastgele (tesadüfî) seçim: İstatistikî bir seçim yöntemi olup tesadüfî (Rassal) sayı tabloları gibi tesadüfî sayı üreteçleri yoluyla uygulanır.

2. Sistematiik seçim yöntemi: Bu yöntemde, anakitledeki örnekleme birimi sayısı bir örnekleme aralığı (örneğin 50) oluşturmak için örneklem büyüklüğüne bölünür ve ilk 50 birim içinde bir başlangıç noktası belirlendikten sonra, her 50 nci örnekleme birimi seçilir

Başlangıç noktası gelişigüzel belirlenebilir ancak başlangıç noktasının bilgisayarlı tesadüfî sayı üretici veya tesadüfî sayı tabloları kullanılarak belirlenmesi durumunda, örneklemin tamamen rastgele belirlenme ihtimali daha yüksektir.

Sistematiik seçim yöntemi kullanıldığında denetçi, örnekleme birimlerinin, örnekleme aralığının anakitledeki belirli kalıplarla örtüşmeyecek şekilde yapılandırıldığını tespit eder.

3. Parasal birim örnekleme: Değer ağırlıklı bir seçim yöntemi olup bu yöntemde; örneklem büyüklüğü, seçim ve değerlendirme parasal tutarlar üzerinden yapılmaktadır. Yüksek tutarlı kalemlerin seçilme şansının daha fazla olduğu yöntemdir.

4. Gelişigüzel seçim yöntemi: İstatistikî bir yöntem olmayıp, bu yöntemde denetçi, örnekleme yapılandırılmış bir teknik izlemeksizin seçer.

Herhangi bir yapılandırılmış teknik kullanılmamasına rağmen, denetçi kasti bir taraflılık veya öngörülebilirlikten sakınır ve dolayısıyla ana kitledeki tüm kalemlerin seçilebilme şansı olmasını sağlamaya çalışır. İstatistikî örneklemin kullanılması durumunda gelişigüzel seçim uygun değildir.

5. Blok seçim: Bu yöntem anakitlede art arda gelen kalemlerden oluşan bloklar arasından seçim yapılmasını içerir.

Çoğu anakitle, art arda gelen kalemlerin, birbirleriyle benzer ancak anakitlenin diğer kalemlerinden farklı özellikler taşıyacak şekilde yapılandırıldığı için, denetim örneklemeğinde genellikle blok seçim yöntemi kullanılmaz. Bazı durumlarda bir blok kalemin incelenmesi uygun bir denetim prosedürü olabilir ancak denetçi örnekleme dayanarak anakitlenin tamamı için geçerli çıkarımlar yapmak istiyorsa, blok seçim nadiren uygun bir yöntem olacaktır.

Denetçi test edeceği kalemleri belirlerken

- Tüm kalemleri seçip inceleme yapabilir (%100 inceleme)
- Belirli kalemleri inceleyebilir.
- Örnekleme yöntemini kullanabilir



12

ÜNİTE – 12: ÖRNEKLEM KONU TESTİ

1. İçinden bir örneklemin seçildiği ve denetçinin hakkında sonuçlara varmak istediği veri setinin tamamı şeklinde yapılan tanım aşağıdakilerden hangisine aittir?
 - A) Anomali (aykırılık)
 - B) Anakitle
 - C) Örneklem riski
 - D) İstatistiki örneklem
 - E) Örneklem birimi
2. Denetçi, isabetli bir denetim görüşüne ulaşmak için geçmişte yaşanan tüm olgulara ait kanıtları gözden geçirmek yerine aşağıda yer alan hangi yöntemi uygular?
 - A) Uygunluk analizi
 - B) Karşılaştırma
 - C) Gözetim
 - D) Analitik inceleme
 - E) Örneklem
3. Denetçi tarafından uygun olmayan denetim prosedürlerinin kullanılması veya denetim kanıtının yanlış yorumlanması ve bir yanlışlık veya sapmanın tespit edilememesi durumu aşağıdakilerden hangisine örnek olabilir?
 - A) Önemli yanlışlık riski
 - B) Kabul edilebilir yanlışlık
 - C) Hile riski
 - D) Örneklem riski
 - E) Örneklem dışı risk
4. Anakitledeki fiili yanlışlığın, denetçi tarafından belirlenen parasal tutarı aşmayacağına dair uygun bir güvence seviyesi elde etmek için denetçinin belirlediği parasal tutara ne denir?
 - A) Kabul edilebilir güvence
 - B) Kabul edilebilir örneklem riski
 - C) Kabul edilebilir örneklem dışı risk
 - D) Kabul edilebilir sapma oranı
 - E) Kabul edilebilir yanlışlık
5. Aşağıdakilerden hangisinde anomalinin tanımı doğru olarak yapılmıştır?
 - A) İçinden bir örneklemin seçildiği ve denetçinin hakkında sonuçlara varmak istediği veri setinin tamamı
 - B) Denetçinin, ana kitlenin tamamı hakkında sonuçlara varması için makul bir dayanak oluşturmak üzere, tüm örneklem birimlerine seçilme şansı sağlayacak şekilde, denetimle ilgili ana kitle içindeki kalemlerin %100'ünden daha azına denetim prosedürlerinin uygulanması
 - C) Bir ana kitlede bulunan yanlışlıkları veya sapmaları açıkça temsil etmeyen bir yanlışlık veya sapma
 - D) Bir ana kitleyi oluşturan bağımsız kalemlerin her biri
 - E) Bir ana kitlenin, her biri benzer özelliklere (çoğunlukla parasal değere) sahip örneklem birimi gruplarından oluşan alt gruplara bölünmesi süreci

6. Ana kütledeki örnekleme birim sayısı, bir örnekleme aralığı (örneğin 50) oluşturmak için örnekleme büyüklüğüne bölünür ve ilk 50 birim içinde bir başlangıç noktası belirlendikten sonra, her 50'nci birim örnekleme birimi seçilir.

Yukarıdaki paragrafta anlatılmak istenen örnek seçim yöntemi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Rastgele
- B) Kolayda
- C) Sistematiik
- D) Gelişigüzel
- E) Blok

7. Örneklem seçiminde kullanılabilecek yöntemlere ilişkin aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Parasal birim örnekleme değeri ağırlıklı bir seçim yöntemidir.
- B) Gelişigüzel seçim yöntemi istatistiki bir yöntem değildir.
- C) Blok seçim denetim örneklemeinde sıklıkla kullanılan bir yöntemdir.
- D) Rastgele (tesadüfi) seçim istatistiki bir seçim yöntemidir.
- E) Sistematiik seçim yönteminde ana kütle örnekleme aralıklarına bölünür.

8. Denetimde örnekleme ile ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Parasal birim örneklemeinde parasal birimin seçilme şansı parasal tutarın büyüklüğü ile orantılıdır.
- B) İstatistiksel örnekleme yönteminde, örnekleme riski için en uygun örnek büyüklüğü belirlenebilir.
- C) İstatistiksel örnekleme yönteminde kanıtların yeterliliği bilimsel olarak ölçülebilir.
- D) İstatistiksel olmayan örnekleme yöntemi denetçinin öznel yargısına bağlı değildir.
- E) Denetçinin görüş oluşturmak ve değerlendirmek yapmak istediği veri setinin tamamı ana kütle oluşturur.

9. Aşağıdakilerden hangisi denetçinin denetim alanı ile ilgili örnekleme birimlerinin seçiminde kullandığı tekniklerden biri değildir?

- A) Sistematiik seçim
- B) Rassal seçim
- C) Homojen birimlerin seçimi
- D) Katmanlı seçim
- E) Blok seçim

10. Aşağıdakilerden hangisi örneklem seçimiyle ilgili değildir?

- A) Test edilecek kalemlerin seçilmesi
- B) Tabakalandırma yöntemi
- C) Belirli kalemlerin seçilmesi
- D) Tesadüfi (Gelişigüzel) seçim
- E) Parasal olmayan birim örnekleme

11. Denetimde kullanılan istatistiksel örnekleme yöntemleri ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) İstatistiksel örnekleme yönteminde örnekleme sonuçları güvenilir ve kanıtlanabilir.
- B) İstatistiksel örnekleme, kontrol edilecek kalemlerin rassal (tesadüfi) olarak seçimini kapsar ve her bir kalem, hesaplanabilir bir seçilme şansına sahiptir.
- C) Örneklem sonuçları, sayısal ve matematiksel olarak değerlendirilebilir durumda olmalıdır.
- D) İstatistiksel örnekleme yönteminde denetçinin mesleki yargısına gerek duyulmaz.
- E) Örneklem birimleri, evrenden rassal (tesadüfi) olarak seçilmiş olmalı ve evrenin tüm karakteristiklerini yansıtmalıdır.

12. Aşağıdakilerden hangisi BDS 530 Bağımsız Denetimde Örneklem standardı kapsamında denetçinin kontrol testleri açısından örneklem büyüklüğüne karar verirken dikkate alabileceği faktörler arasında yer almaz?

- A) Denetçinin risk değerlendirmesinin; kontrollerin işleyiş etkinliğini test etme planlarını dikkate alma kapsamındaki artış
- B) Kabul edilebilir sapma oranında artış
- C) Test edilecek anakitledeki beklenen sapma oranında artış
- D) Anakitledeki gerçek sapma oranının, kabul edilebilir sapma oranını aşmadığına ilişkin denetçinin istediği güvence seviyesinde artış
- E) Aynı yönetim beyanına ilişkin diğer maddi doğrulama prosedürlerinin kullanımında artış

13. Denetçinin detay testleri açısından, çalışmasına esas alacağı örneklem büyüklüğüne ilişkin aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Denetçinin ana kütlede beklediği yanlışlık tutarındaki artış, örneklem büyüklüğünü artırır.
- B) Denetçinin risk değerlendirmesi sonucu belirlendiği önemli yanlışlık riski düzeyindeki artış, örneklem büyüklüğünü azaltır.
- C) Ana kütlenin gruplandırılması, örneklem büyüklüğünü azaltır.
- D) Kabul edilebilir yanlışlıktaki artış, örneklem büyüklüğünü azaltır.
- E) Aynı yönetim beyanına ilişkin diğer maddi doğrulama prosedürlerinin kullanımındaki artış, örneklem büyüklüğünü azaltır.

14. BDS 530 Bağımsız Denetimde Örneklem standardına göre, örneklem büyüklüğü ile ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Denetçinin ana kütlede beklediği yanlışlık tutarındaki artış örneklem büyüklüğünü artırır.
- B) Uygun hâllerde ana kütlenin gruplandırılması örneklem büyüklüğünü azaltır.
- C) Kabul edilebilir sapma oranındaki artış örneklem büyüklüğünü artırır.
- D) Kabul edilebilir yanlışlıktaki artış örneklem büyüklüğünü azaltır.
- E) Önemli yanlışlık riski düzeyindeki artış örneklem büyüklüğünü artırır.

16. BDS 530 Bağımsız Denetimde Örneklem standardına göre, ortaya çıkan değişiklik ve bunun örneklem sayısına etkisi hakkında aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Kabul edilebilir sapma oranındaki artış daha küçük bir örneklem gerektirir.
- B) Denetçinin kontrollerin işleyiş etkinliğinden elde etmek istediği güvencenin artması örneklem sayısında azalma gerektirir.
- C) Test edilecek ana kütlede beklenen sapma oranındaki azalma örneklem sayısında azalış gerektirir.
- D) Ana kütledeki gerçek sapma oranının, kabul edilebilir sapma oranını aşmadığına ilişkin güvence seviyesinde artış talebi örneklem sayısının artırılmasını gerektirir.
- E) Ana kütledeki örneklem birimi sayısındaki artış örneklem sayısında önemsiz bir değişiklik gerektirir.

ÜNİTE – 13

ÇALIŞMA KÂĞITLARI

Mülkiyeti: Denetçiye aittir.

Denetim sonlansa Çalışma Kâğıtlarının mülkiyeti kime geçer: Denetçi de kalır

Denetçi firmaya olumlu rapor verir ise çalışma kâğıdının mülkiyeti kime geçer: Hangi görüşü verirse versin mülkiyet denetçi de kalır.

Çalışma kâğıdının temel amacı: Denetim raporuna kanıt teşkil eder

ÇALIŞMA KÂĞITLARININ BİÇİMİ – İÇERİĞİ KAPSAMINI BELİRLEYEN UNSURLAR

- İşletmenin Büyüklüğü ve Karmaşıklığı
- Belirlenen Önemli Yanlışlık Riskleri
- Elde Edilen Denetim Kanıtının Önemi
- Uygulanacak Denetim Prosedürlerinin niteliği
- Kullanılan Denetim Metodolojisi ve Araçları
- Denetim Ekibi Üyelerinin Sorumlulukları
- Belirlenemeyen bir sonucun veya gerekçesinin belgelendirilmesine duyulan ihtiyaç

ÇALIŞMA KÂĞITLARININ FAYDALARI NELERDİR

- Yapılan denetimin BDS ve mevzuata uygun olduğuna ilişkin kanıt sağlar.
- Denetim çalışmalarında varılan sonucun dayanağıdır.
- Denetim ekibinin planlamasına ve koordineli çalışmasına yardımcı olur.
- Denetim ekibinin yaptığı işlemlerden kendilerinin sorumlu olmasını sağlar.
- Gelecek dönemlere ilişkin önemli hususları kaydetmemize yarar.
- Yürütülen denetimin kalitesine yönelik gözden geçirmeyi yapmamızı sağlar.
- Mevzuat hükümleri uyarınca dış teftişlerin yürütülmesini sağlar.

Çalışma kâğıtları, fiziki, elektronik, manyetik ve benzeri ortamlarda kayıt altına alınabilir.

Çalışma kâğıtlarına örnek olarak:

- Denetim programları
- Analizler
- Notlar ve tutanaklar
- Önemli hususlara ilişkin özetler
- Teyit ve beyan mektupları
- Kontrol listeleri
- Önemli yazışmalar (elektronik posta dâhil)
- İşletmenin kayıtlarına ilişkin özetler ve bu kayıtların kopyaları çalışma kâğıtlarına eklenebilir.

ÖNEMLİ NOT: ÇALIŞMA KÂĞITLARI MUHASEBE KAYITLARININ YERİNE GEÇMEZ.

DENETİM KANITLARININ BELGELENDİRİLMESİ

Denetçi denetim kanıtlarını belgelendirirken;

- Kim tarafından hazırlandığı
- Hangi tarihte hazırlandığı
- Hangi işletme için hazırlandığı
- Kanıtların ticari sır olarak saklanması gerekliliği kurallarına uymalıdır.

ÖNEMLİ:

- Finansal tabloların,
- Çalışma kağıtlarının eski taslaklarının,
- Tamamlanmamış notların,
- Düzeltilen belgelerin düzeltme öncesi hallerinin,
- Belgelerin ikinci nüshalarının,

ÇALIŞMA KÂĞITLARINA EKLENMESİ GEREKMEZ.

- Denetçi tarafından yapılan sözlü açıklamalar tek başına yeterli dayanak oluşturmaz.
- Gizliliği ve güvenliği sağlanmalıdır.
- İstenildiğinde yetkili mercilere ibrazı zorunludur.
- Denetim raporu tarihinden itibaren altmış gün içinde bir araya getirilir ve 10 yıl boyunca saklanmalıdır.

Denetçi, çalışma kâğıtlarını bir denetim dosyasında birleştirir ve denetçi raporu tarihinden sonra nihai denetim dosyasının oluşturulmasına yönelik idari süreci zamanında tamamlar. Çalışma kâğıtlarının nihai denetim dosyasında birleştirilmesi işleminin tamamlanması için uygun süre genellikle, denetçi raporu tarihinden itibaren en fazla altmış gündür.

Çalışma kâğıtlarının nihai denetim dosyasında birleştirilmesi işlemi tamamlandıktan sonra denetçi, ne şekilde olursa olsun çalışma kâğıtlarını saklama süresi (10 Yıl) sona ermeden silemez, atamaz veya yok edemez.

Ancak çalışma kâğıtlarının nihai denetim dosyasında birleştirilmesi sürecinde, idari nitelikte olmak kaydıyla çalışma kâğıtlarında değişiklikler yapılabilir.

Bu tür değişikliklere örnek olarak aşağıdakiler verilebilir:

- Yenilenmiş olan çalışma kâğıtlarının eski taslaklarının silinmesi veya çıkarılması,
- Çalışma kâğıtlarının sınıflandırılması, düzenlenmesi ve çalışma kâğıtlarına çapraz–referanslar verilmesi,
- Çalışma kâğıtlarının nihai denetim dosyasında birleştirilmesi sürecine ilişkin kontrol listelerinin imzalanması,
- Denetçi raporu tarihinden önce elde edilen ve denetim ekibinin ilgili üyeleriyle müzakere edilen ve mutabakata varılan denetim kanıtlarının belgelendirilmesi.

CARİ DOSYA

Yıllık değişen konuların takip edildiği dosyadır.

- Şirketi iç kontrol sisteminin tanınması ve değerlendirilmesine ilişkin çalışmalar
Anket Formu
İş ve belge akış şemaları,
Soru ve anket formları,

- Önemlilik belirleme notları
- Ön risk belirleme notları
- Denetim anlaşma mektubu
- Zaman bütçeleri
- Denetim sözleşmesi
- Denetim programı
- Denetim mizanı
- Önemli rasyolar ve trend analizleri
- İşletme personeli ile yapılan görüşme tutanakları
- Doğrulama mektuplarına gelen cevaplar
- Hesap analiz cetvelleri
- Yapılan yazışmaların kopyaları
- İşletmeden alınan yazılı beyanlar, yönetim teyit mektupları

SÜREKLİ (DAİMİ) DOSYA

- Değişmeyen konularda tekrar hazırlama zahmetine girmek için tutulan dosyadır.
- Ticaret Sicil Gazeteleri
- **İşletmenin Ana Sözleşmesi**
- Organizasyon Şeması
- Yönetim Kurulu Üyeleri ve Başkanı
- İmza Sirküleri
- Vergi Levhası
- Ticaret Odası Kayıt Belgesi
- Faaliyet Belgesi
- Varsa Kira Kontratı
- Varsa Tapu Fotokopisi
- Yönetim Kurulu Tutanakları
- Muhasebe Yönetmeliği
- Muhasebe Talimatnameleri
- Hesap Planı
- Önceki Yıl Mali Tabloları
- Önceki Yıl Denetim Raporu
- İşletmenin sektörü ile ilgili genel ve tanıtıcı bilgiler
- Sözleşmeler, anlaşmalar gibi.



13

ÜNİTE – 13: ÇALIŞMA KÂĞITLARI KONU TESTİ

1. Denetçi, çalışma kağıtlarını bir denetim dosyasında birleştirir ve denetçi raporu tarihinden sonra uygun bir süre içinde nihai denetim dosyasının oluşturulmasına yönelik idari süreci tamamlar.

Denetçiler tarafından denetim dosyası tutulmasının esas amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Denetim ekibinin denetimi planlamasına ve yürütmesine yardımcı olmak
- B) Denetlenen finansal tablolardaki kalemlerin doğruluğuna ilişkin kanıt sağlamak
- C) Denetimin kalitesine yönelik gözden geçirmelere imkân sağlamak
- D) Çalışma kağıtlarındaki bilgilerin bir sonraki denetimde kullanılmasına imkân sağlamak
- E) Denetimin mevzuat ve standartlara uygun olarak planlanıp yürütüldüğüne ilişkin kanıt sağlamak

2. Denetimde belgelendirmenin sağladığı yararlar arasında aşağıdakilerden hangisi sayılamaz?

- A) Denetimde ekip üyelerine, denetimin izlenmesi ve yönlendirilmesi konusundaki sorumluluklarının yerine getirilmesinde yardımcı olmak
- B) Gelecek dönemlerde de önem arz edecek hususların kaydedilmesine imkân vermek
- C) Denetim ekibi üyelerinin başkalarının çalışmalarından sorumlu olmalarını sağlamak
- D) Kıdemli denetçinin kalite kontrol çalışması yapmasını sağlamak
- E) Denetim ekibine bağımsız denetimin planlanıp yürütülmesi konusunda yol göstermek

3. Aşağıdakilerden hangisi BDS 230 Bağımsız Denetimin Belgelendirilmesi Standardına göre çalışma kâğıtlarının ilave amaçları arasında sayılamaz?

- A) Denetim ekibinin denetimi planlamasına ve yürütmesine yardımcı olmak
- B) Finansal tabloların geçerli finansal raporlama çerçevesine uygun olarak hazırlanmasını sağlamak
- C) Denetim ekibinin kendi çalışmalarından sorumlu olmasını sağlamak
- D) Gelecekteki denetimlerde önem arz edecek hususların kaydının tutulmasını sağlamak
- E) Mevzuat hükümleri uyarınca dış teftişlerin yürütülmesini sağlamak

4. Denetimde çalışma kâğıtlarının düzenlenmesindeki amaçlar arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

- A) Denetim raporunun düzenlenmesine temel oluşturur.
- B) İç kontrol sistemi hakkında bilgi edinilmesinde yararlanır.
- C) Üst yönetimin görüşüne destek sağlar.
- D) Denetim çalışması çeşitli evrelere bölünerek daha iyi koordine edilmesine yardımcı olur.
- E) Savunma aracı olarak kullanılır.

5. Denetim çalışma kağıtları ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Çalışma kağıtları denetlenen şirkete aittir.
- B) Çalışma kağıtları, kâğıt ya da elektronik ortam veya diğer şekillerde tutulabilir.
- C) Çalışma kağıtları, bağımsız denetim raporu için yeterli ve uygun bir kayıt düzeni oluşturmak suretiyle bağımsız denetimin ilgili kanun ve yasal düzenlemelere uygun yapıldığına dair kanıt oluşturur.
- D) Denetimin kim tarafından yapıldığını ve ne zaman tamamlandığını; yapılan çalışmanın kim tarafından, ne zaman ve hangi kapsamda gözden geçirildiğini çalışma kağıtları ile belgelemek gerekir.
- E) Gerekli görüldüğü takdirde önemli ve özellik arz eden sözleşmelerin kopyaları çalışma kağıtları olarak saklanabilir.

6. Çalışma kağıtları için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Denetçi, çalışma kağıtları nihai denetim dosyasında birleştirildikten sonra ne şekilde olursa olsun çalışma kağıtlarını saklama süresi sona ermeden silemez, atamaz veya yok edemez.
- B) Denetlenen işletmenin yazılı izni olmaksızın çalışma kağıtları yasal otoriteler ile paylaşamaz.
- C) Çalışma kağıtlarının gizliliğini sağlama sorumluluğu bağımsız denetçiye aittir.
- D) Denetim ekibinin denetimi planlamasına ve yürütmesine yardımcı olur.
- E) Denetim ekibinin kendi çalışmalarından sorumlu olmasını sağlar.

7. Denetimin belgelendirilmesine ilişkin aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Denetim çalışmasını yürütenleri ve ilgili tarihlerde yapılanların çalışma kağıtlarında belirtilmesi ihtiyaridir.
- B) Denetçi tarafından yapılan sözlü açıklamalar, denetçinin ulaştığı sonuçlar için tek başına yeterli dayanak sağlar.
- C) Denetçi raporundan sonra ortaya çıkan hususlar için yeni veya ilave denetim prosedürü uygulamak gerekmez.
- D) Finansal tabloların çalışma kağıtlarına eklenmesi gerekmez.
- E) Çalışma kağıtları işletmenin muhasebe kayıtları yerine geçer.

8. Denetim kanıtlarının belgelendirilmesi ile ilgili aşağıdaki kuralların hangisi yanlıştır?

- A) Denetlenen işletmenin onayına sunulması gerekir.
- B) Kim tarafından hazırlandığının belirtilmesi gerekir.
- C) Hangi tarihte hazırlandığının belirtilmesi gerekir.
- D) Hangi işletme için hazırlandığının belirtilmesi gerekir.
- E) Denetim kanıtlarının ticari sır olarak saklanması gerekir.

9. Aşağıdakilerden hangisi BDS 230 Bağımsız Denetimin Belgelendirilmesi standardı kapsamında çalışma kâğıtlarının biçimini, içeriğini ve kapsamını etkileyen unsurlardan biri değildir?

- A) İşletmenin büyüklüğü ve karmaşıklığı
- B) Uygulanacak denetim prosedürlerinin niteliği
- C) Elde edilen denetim kanıtının önemi
- D) Kullanılan denetim metodolojisi ve araçları
- E) Denetim müşterisinin rapora ihtiyaç duyduğu süre

10. Aşağıdakilerden hangisi çalışma kâğıtlarının biçimi, içeriği ve kapsamını etkileyen unsurlardan biri değildir?

- A) İşletme faaliyetlerinin karmaşıklığı
- B) Belirlenen önemli yanlışlık riskleri
- C) Kullanılan denetim metodolojisi ve araçları
- D) Elde edilen denetim kanıtlarının sayısı
- E) Denetim ekibi üyelerinin sorumlulukları

11. Aşağıdakilerden hangisi denetim çalışma kâğıtlarının biçimi, içeriği ve kapsamını etkileyen unsurlardan biri değildir?

- A) Kullanılan denetim metodolojisi ve araçları
- B) Uygulanacak denetim prosedürlerinin niteliği
- C) Denetim ekibi üyeleriyle müzakere edilen denetim kanıtları
- D) İşletmenin büyüklüğü ve karmaşıklığı
- E) Elde edilen denetim kanıtlarının önemi

12. Çalışma kâğıtlarının nihai denetim dosyasında birleştirilmesine ilişkin aşağıda verilen ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Kaliteli bir denetim çalışması, çalışma kâğıtlarının nihai denetim dosyasında birleştirilmesi işleminin zamanında tamamlanmasına yönelik politika ve prosedürler oluşturmalarını gerektirir.
- B) Denetçi, çalışma kâğıtlarının nihai denetim dosyasında birleştirilmesi işlemini tamamladıktan sonra, çalışma kâğıtlarında istediği her tür değişikliği herhangi bir husus gözetmeksizin yapabilir.
- C) Çalışma kâğıtlarının nihai denetim dosyasında birleştirilmesi işleminin tamamlanması, yeni denetim prosedürlerinin uygulanmasını veya yeni sonuçlara ulaşılmasını içermeyen idari bir süreçtir.
- D) Denetçi, çalışma kâğıtlarının nihai denetim dosyasında birleştirilmesi sürecinde, idari nitelikte olmak kaydıyla çalışma kâğıtlarında değişiklikler yapabilir.
- E) Çalışma kâğıtlarını saklama süresi normalde denetçi raporu tarihinden başlamak üzere Kurum tarafından belirlenen süreden daha fazla olamaz.

13. Aşağıdakilerden hangisi bir denetim dosyasında bulunması gereken dokümanlardan biri değildir?

- A) Denetçiye ulaşan doğrulama mektuplarının örnekleri
- B) Denetçi yardımcılarının sorumlu ortak tarafından imzalanmış yıllık performans değerlendirmeleri
- C) Müşterinin önemli yönetim kurulu kararlarının örnekleri
- D) Denetim kanıtlarının elde edilmesi sırasında uygulanan testlere ilişkin açıklama
- E) Denetim sırasında müşteri faturalarından alınan örnekler

14. Aşağıdakilerden hangisi bir şirketin denetimi ile ilgili cari dosyada yer alması gereken bilgi/belgelerden biri değildir?

- A) İlk önemlilik belirleme notları
- B) Müşterinin organizasyon şeması
- C) İç kontrol soru listesi ve soru analizleri
- D) Kalanları birkaç yıl devredilen hesapların listesi
- E) Ön risk belirleme notları

15. Aşağıdakilerden hangisi bir şirketin denetimi ile ilgili cari dosyada yer alması gereken bilgi/belgelerden biri değildir?

- A) Zaman bütçeleri
- B) İç kontrol sistemini değerlendirme formları
- C) Denetlenen işletme ve sektörü ile ilgili genel ve tanıtıcı bilgiler
- D) İş akış şemaları
- E) Denetim anlaşma mektubu

16. Aşağıdaki çalışma kâğıtlarından hangisi denetçi tarafından sürekli dosya içerisinde saklanır?

- A) Finansal tabloların örnekleri
- B) Denetim planı ve programı
- C) Şirket ana sözleşmesinin bir örneği
- D) Çalışma mizanı
- E) İç kontroller ile ilgili incelemeler

17. Aşağıdakilerden hangisi bir şirketin denetimi ile ilgili devamlı dosyada yer alması gereken bilgi/belgelerden biri değildir?

- A) İç kontrol sistemini değerlendirme formları
- B) Geçmiş yıllara ait mali tablolar
- C) Denetlenen işletme ve sektörü ile ilgili genel ve tanıtıcı bilgiler
- D) Muhasebe yönetmeliği ve hesap planı
- E) Sözleşme ve anlaşmalar

18. Finansal Tabloların Bağımsız Denetiminde Kalite Kontrolü standardına göre denetçi, çalışma kâğıtlarında aşağıdakilerden hangisine yer vermez?

- A) Denetimi yapılan işletmenin risk değerlendirme prosedürlerinin sektör ile karşılaştırılması sonuçlarına
- B) İlgili etik hükümlere uygunluk sağlanması açısından tespit edilen sorunlar ve bu sorunların nasıl çözüldüğüne
- C) Müşteri ilişkisi ve denetim sözleşmesinin kabulü ve devam ettirilmesine ilişkin ulaşılan sonuçlara
- D) Denetim sırasında yapılan istişarelerin içeriği ve kapsamı ile bu istişareler neticesinde ortaya çıkan sonuçlara
- E) Yürütülen denetim için geçerli olan bağımsızlık hükümlerine uygunluk sağlanıp sağlanmadığı konusunda ulaşılan sonuçlara

ÜNİTE – 14

DENETİM SÖZLEŞMESİ

Denetimin ön şartlarının mevcut olup olmadığını tespit etmek amacıyla denetçi;

- (a) Finansal tabloların hazırlanmasında kullanılan finansal raporlama çerçevesinin kabul edilebilir olup olmadığını belirler.
- (b) Yönetimin aşağıdaki sorumluluklarını anladığına ve üstlendiğine dair mutabakatını alır:
 - (i) Gerekli hâllerde finansal tabloların gerçeğe uygun sunumu dâhil olmak üzere, finansal tabloların geçerli finansal raporlama çerçevesine uygun olarak hazırlanması sorumluluğu
 - (ii) Yönetimin, hata veya hile kaynaklı önemli yanlışlık içermeyen finansal tablolar hazırlanmasını sağlamak için gerekli gördüğü iç kontrole ilişkin sorumluluğu ve
 - (iii) Yönetimin, denetçiye;
 - a. Finansal tabloların hazırlanmasıyla ilgili kayıtlar, belgeler ve diğer hususlar gibi muttali olduğu tüm bilgilere erişim imkânı sağlama sorumluluğu,
 - b. Denetimin amacı doğrultusunda talep edebileceği ilave bilgileri sağlama sorumluluğu,
 - c. Denetim kanıtlarının toplanması için denetçinin işletme içinde gerekli gördüğü kişilerle kısıtlama olmaksızın görüşme imkânı sağlama sorumluluğu.

DENETİM SÖZLEŞMESİNİN ŞARTLARINDAKİ DEĞİŞİKLİĞİN KABULÜ

- Denetçi, makul bir gerekçe olmadıkça denetim sözleşmesinin şartlarında değişiklik yapılmasını kabul etmez.
- Denetimin tamamlanmasından önce, denetçiden denetim sözleşmesini daha düşük güvence düzeyi taşıyan bir denetim sözleşmesiyle değiştirmesinin istenmesi hâlinde, denetçi böyle bir değişikliği yapmanın makul bir gerekçesinin olup olmadığına karar verir.
- Denetimin şartlarında değişiklik olması hâlinde denetçi ve yönetim, bu şartlar üzerinde anlaşmaya varır ve denetimin yeni şartlarını yeni bir denetim sözleşmesiyle veya ilk sözleşmeye ek yapmak suretiyle kayıt altına alır.
- Denetçinin denetim sözleşmesi şartlarında yapılan bir değişikliği kabul etmesinin mümkün olmaması ve yönetimin geçerli olan denetim sözleşmesine göre denetimin devam etmesine izin vermemesi hâlinde denetçi:
 - (a) Mevzuatla izin verilmesi hâlinde denetimden çekilir ve
 - (b) Sözleşme gereğince veya diğer sebeplerle bu durumu, üst yönetimden sorumlu olanlar, işletme sahipleri veya düzenleyici kurumlar gibi diğer taraflara rapor etme yükümlülüğünün olup olmadığına karar verir.

MÜTEAKİP DENETİMLERDE SÖZLEŞMENİN REVİZE EDİLMESİ

- İşletmenin, denetimin amacını ve kapsamını yanlış anladığına dair herhangi bir göstergenin varlığı,
- Denetim sözleşmesinin revize edilmiş şartlarının veya özel şartlarının bulunması,
- Yakın bir tarihte kıdemli yöneticilerde değişiklik olması,
- İşletmenin ortaklık yapısında önemli bir değişiklik olması,
- İşletmenin ticari faaliyetlerinin niteliği veya büyüklüğünde önemli bir değişiklik olması,
- Mevzuattan kaynaklanan yükümlülüklerde değişiklik olması,
- Finansal tabloların hazırlanmasında kullanılan finansal raporlama çerçevesinde değişiklik olması,
- Diğer raporlama yükümlülüklerinde bir değişiklik olması.

Denetim sözleşmesi yazılı olarak düzenlenir ve aşağıdaki hususları içerir:

- Finansal tabloların Denetiminin Amacı ve Kapsamı
- Denetçinin Sorumlulukları
- Yönetimin Sorumlulukları
- Finansal tabloların hazırlanmasında kullanılacak geçerli finansal raporlama çerçevesini belirten açıklama,
- Denetçi tarafından düzenlenecek raporların beklenen şekline ve içeriğine atıf
- Raporların beklenen şekil ve içerikten farklılık gösterebileceği durumlar olabileceğine ilişkin açıklama

Sözleşmesinin asgari hususları

- Sözleşmenin Tarafları
- Denetimin Amacı ve Kapsamı
- Denetimin Konusu ve Kıtası
- Denetim Şirketinin Sorumlulukları
- Mesleki Sorumluluk Sigortası
- Müşterinin Sorumlulukları
- Ücret, Faturalandırma ve Diğer Özel Şartlar
- Bağımsız Denetim Ekibi ve Yedekleri
- Raporlama
- Tarafların İsim, Unvan Ve İmzaları
- Sözleşmenin Tarihi

Ekler:

- 1.İmza Sirküleri
- 2.Sigorta Poliçe Örneği

ÖNEMLİ

- ✓ Sözleşmede, denetim hizmeti dışında başka bir hizmet yapılması öngörülemez; denetim ücretinin ödenmesi denetim hizmeti dışında başka bir şarta bağlanamaz.
- ✓ Denetim sözleşmesi, Türk Ticaret Kanunu uyarınca denetim kuruluşu veya denetim üstlenen bağımsız denetçinin seçildiği hesap dönemi için, denetim kuruluşu veya denetim üstlenen bağımsız denetçinin seçiminden itibaren en geç 60 gün içinde yapılır. Bu süre içinde, denetimi üstlenenin yazılı ihtarına rağmen denetlenen işletme sözleşme yapmaktan kaçınırsa, denetimi üstlenen durumu izleyen 10 gün içinde Kuruma bildirir.
- ✓ Denetimi üstlenenden denetleme görevi, sadece Türk Ticaret Kanununun 399 uncu maddesinin dördüncü fıkrasında öngörüldüğü şekilde ve başka bir denetim kuruluşu veya denetim üstlenen bağımsız denetçi atanmışsa geri alınabilir.
- ✓ Denetimi üstlenenler, denetim sözleşmesini, sadece haklı bir sebep varsa veya kendisine karşı görevden alınma davası açılmışsa feshedebilir. Sözleşmenin feshedildiği ve gerekçeleri denetimi üstlenenler tarafından yazılı olarak 10 gün içerisinde Kuruma bildirilir.
- ✓ Sözleşmenin feshedilmesi durumunda, denetimi üstlenenlerin çalışma notlarını ve gerekli tüm bilgileri, yerine geçecek olan denetim kuruluşlarına ve denetim üstlenen bağımsız denetçilere teslim etmesi zorunludur.



14

ÜNİTE – 14: DENETİM SÖZLEŞMESİ KONU TESTİ

1. Denetim sözleşmesi aşağıdaki hususların hangisini içermez?

- A) Finansal tabloların denetiminin amacı ve kapsamı
- B) Denetçinin ve yönetimin sorumlulukları
- C) Finansal tabloların hazırlanmasında kullanılacak geçerli finansal raporlama çerçevesini belirten açıklama
- D) Denetçi tarafından düzenlenecek raporların beklenen şekline ve içeriğine atıf
- E) Denetimde görevlendirilecek iç denetçi ve yedekleri

2. Aşağıdakilerden hangisi müşteri ile yapılan denetim sözleşmesinde yer almaz?

- A) Finansal tabloların denetiminin amacı ve kapsamı
- B) Raporların beklenen şekil ve içerikten farklılık gösterebileceğine ilişkin açıklama
- C) Yönetimin sorumlulukları
- D) Denetçi tarafından düzenlenecek raporların beklenen şekline ve içeriğine atıf
- E) Önemlilik seviyesi belirlenirken kullanılacak kıyaslama noktası

3. Aşağıdaki unsurlardan hangisinin Türkiye Denetim Standartları kapsamında denetim sözleşmesinde yer alması öngörülmez?

- A) Denetim testlerinin yapılacağı zaman
- B) Denetim ücretinin hesaplanma esasları
- C) Denetim amacı
- D) Tarafların sorumlulukları
- E) Denetimin kapsamı

4. “Denetçi yönetimden denetim sözleşmesindeki sorumlulukları anladığını ve üstlendiğini yazılı beyanlarda tekrar teyit etmesini isteyebilir.”

Aşağıdaki durumlardan hangisi bu duruma örnek gösterilemez?

- A) Denetim sözleşmesinin şartlarını işletme adına imzalayan kişilerin artık söz konusu sorumluluklara sahip olmaması
- B) Denetim sözleşmesi şartlarının bir önceki yılda hazırlanmış olması
- C) Yönetimin bu sorumlulukları yanlış anladığı yönünde bir göstergenin bulunması
- D) Denetim planının karşılıklı mutabakatla oluşturulduğunun teyidi
- E) İçinde bulunulan şartlarda meydana gelen değişikliklerin tekrar teyit alınmasını uygun hâle getirmesi

5. Aşağıdaki maddelerden hangisi BDS 210 Bağımsız Denetim Sözleşmesinin Şartları Üzerinde Anlaşmaya Varılması Standardına göre denetim sözleşmesinin şekil ve içeriğine uygun değildir?

- A) Denetim planının sözleşmenin içerisinde detaylandırılarak açıklanması
- B) Denetimin sonuçlarına ilişkin olarak yapılacak her türlü bildirimin şekli
- C) Denetçinin kilit denetim konularını denetçi raporunda bildirme yükümlülüğü
- D) Yönetimin, denetim sözleşmesini ve bu sözleşmede yer alan şartları üstlendiğini belirtmesi
- E) Yönetimin yazılı beyanlarda bulunacağı beklentisi

6. Denetim Sözleşmesi başlıklı Bağımsız Denetim standardı (BDS) 210 uyarınca denetçi, denetimin yürütüleceği esaslar üzerinde müşteriyle anlaşmaya varmadan denetim işini kabul edemez.

BDS 210'a göre, denetçi açısından müşteriyle anlaşmaya varılmış olabilmesi için aşağıdakilerden hangisinin sağlanması zorunlu değildir?

- A) Müşterinin geçerli bir finansal raporlama çerçevesi kullanması
- B) Denetimin ön şartlarının sağlandığının tespit edilmesi
- C) Denetçi ile müşteri yönetiminin denetim sözleşmesinin şartlarını aynı şekilde anladıklarının teyit edilmesi
- D) Ön kabul üzerinde müşteri yönetimiyle mutabık olunması
- E) Denetim ücreti üzerinde anlaşılmış olunması

7. Denetim sözleşmesinin şartları üzerinde anlaşmaya varılmasıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Denetimin, müşterinin faaliyet gösterdiği coğrafi bölgelerden hangilerinde gerçekleştirileceği bilgisi sözleşme mede yer almak zorundadır.
- B) Kullanılacak finansal raporlama çerçevesi Türkiye Finansal Raporlama Standartları değilse, denetçi söz konusu denetim işini üstlenmemelidir.
- C) Denetim sözleşmesi yazılı olmak zorunda değildir.
- D) Müşteri yönetimi, gerekli ve ilgili bilgileri denetçiye sağlama sorumluluğunu kabul etmese de denetçinin o denetim işini üstlenmesinde bir sakınca yoktur.
- E) Müşterinin finansal tabloların hazırlanması sorumluluğunu denetçiye verdiği bir denetim işi, denetçi tarafından kabul edilemez.

8. Aşağıdakilerden hangisi BDS 210 Bağımsız Denetim Sözleşmesinin Şartları Üzerinde Anlaşmaya Varılması standardına göre yanlıştır?

- A) Denetim, yönetimin finansal raporlamaya ilişkin sorumlulukları anladığı ve üstlendiği kabulüyle yürütülür.
- B) Yönetim, finansal tabloların hata ve hile kaynaklı önemli yanlışlık içermeyecek şekilde hazırlanması için gerekli iç kontrolleri tesis etmelidir.
- C) Yönetim, denetçiye finansal tabloların hazırlanmasına ilişkin kayıtlar, belgeler ve diğer hususlara erişim imkânı sağlamalıdır.
- D) Yönetim, denetçiye denetimin amaçları doğrultusunda talep edilecek ilave bilgileri sağlamalıdır.
- E) Yönetim, denetimin kapsamını, zamanlamasını ve yönünü belirleyen denetim stratejisinin oluşturulmasında aktif şekilde rol almalıdır.

9. BDS 210 Bağımsız Denetim Sözleşmesinin Şartları Üzerinde Anlaşmaya Varılması standardı uyarınca denetim sözleşmesine ilişkin aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Denetçi, makul bir gerekçe olup olmadığına bakmaksızın sözleşmenin şartlarında değişiklik yapılmasını kabul etmez.
- B) Denetimin şartlarında değişiklik olması ve anlaşılması hâlinde denetçi ve yönetim, denetimin yeni şartlarını yeni bir sözleşme veya ilk sözleşmeye ek yapmak suretiyle belgelerir.
- C) Denetim başlamadan önce yazılı bir denetim sözleşmesinin yapılması, denetimle ilgili yanlış anlamaları önleme bakımından işletme ve denetçinin yararınadır.
- D) Denetim sözleşmesinin şekli ve içeriği her bir işletme için farklılık gösterebilir.
- E) Denetçi, denetim sözleşmesinde yönetimin yazılı beyanlarda bulunacağı beklentisine ilişkin hükme yer verebilir.

10. Aşağıdakilerden hangisi BDS 210 Bağımsız Denetim Sözleşmesinin Şartları Üzerinde Anlaşmaya Varılması standardı uyarınca denetçinin, denetimin ön şartlarının mevcut olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapacağı işlerden biri değildir?

- A) Finansal tabloların hazırlanmasında kullanılan finansal raporlama çerçevesinin kabul edilebilir olup olmadığını belirlemek.
- B) Yönetimin, finansal tabloların geçerli finansal raporlama çerçevesine uygun olarak hazırlanması sorumluluğunu anladığına ve üstlendiğine dair mutabakatını almak.
- C) Yönetimin, hata veya hile kaynaklı önemli yanlışlık içermeyen finansal tablolar hazırlanmasını sağlamak için iç kontrole ilişkin sorumluluğunu anladığına ve üstlendiğine dair mutabakatını almak.
- D) Yönetimin denetçiye, denetimin amacı doğrultusunda talep edebileceği ilave bilgileri sağlama sorumluluğunu anladığına ve üstlendiğine dair mutabakatını almak.
- E) Denetçi raporunun teslim tarihine ilişkin sorumlulukların karşılıklı olarak anlaşıldığı ve üstlenildiğine dair yönetimin mutabakatını almak.

11. Aşağıdaki durumlardan hangisinin gerçekleşmesi hâlinde denetim sözleşmesinin yenilenmesi/güncellenmesi gerekmez?

- A) Müşterinin, denetimin amacı ve kapsamını yanlış anladığı konusunda herhangi bir imanın bulunması
- B) Müşterinin kasıtlı olarak denetçiye kanıt toplamada güçlük çıkarması
- C) Görevin koşullarının revize edilmesi veya özel şartların eklenmesi
- D) Üst düzey yönetim, idareden sorumlu olanlar veya mülkiyette yakın zamanda yaşanan herhangi bir değişiklik olması
- E) Müşterinin işinin yapısında, niteliğinde veya büyüklüğünde önemli bir değişiklik gerçekleşmesi

ÜNİTE – 15

DENETİM RAPORU BÖLÜMLERİ

- ✓ Başlık
- ✓ Bağımsız Denetçi Raporu
- ✓ Muhatap
- ✓ Sözleşmede belirtilen muhatap “XYZ A.Ş. Genel Kuruluna”
- ✓ Görüş
 - Finansal tabloların “denetlenmiş” olduğu ifadesi
 - İşletmenin adı
 - Denetlenen finansal tabloların başlıkları, tarihi ve kapsadığı dönem
 - Önemli muhasebe politikaları ve açıklayıcı bilgiler

Görüş Türleri

- (a) Olumlu
- (b) Sınırlı Olumlu (Şartlı)
- (c) Olumsuz
- (d) Görüş bildirmekten kaçınma

- ✓ Görüşün Dayanağı
 - Etik hükümlere uygun olarak denetimin yürütüldüğü
 - Bağımsız denetim standartlarına uygun olarak yürütüldüğü
 - Yeterli ve uygun denetim kanıtı toplandığını

Denetçinin BDS’ler kapsamındaki sorumluluklarının raporda açıklandığına dair atıfta bulunulur.

- ✓ Kilit Denetim konuları

Denetçinin mesleki muhakemesine göre, cari döneme ait finansal tabloların denetiminde en çok önem arz eden konulardır. Kilit denetim konuları, üst yönetimden sorumlu olanlara bildirilen konular arasından seçilir ve azami düzeyde dikkat edilmesi gereken konulardır.

- ✓ İşletme Yönetiminin Sorumlulukları
 - Finansal tabloların gerçeğe uygun sunumu ve hazırlanmasından

Hata ve hile kaynaklı önemli yanlışlıkları engelleyecek iç kontrolün kurulumundan

- ✓ Denetçinin Sorumlulukları

- Mesleki muhakemesini kullandığını ve mesleki şüpheciliğini sürdürdüğünü
- Önemli yanlışlık risklerini değerlendirip, bu risklere karşılık en uygun denetim prosedürlerini tasarladığını
- Görüşe dayanak olacak şekilde yeterli ve uygun denetim kanıtı elde ettiğini
- İç kontrolü görüş bildirmek amacıyla değil en uygun denetim prosedürlerini tasarlamak amacıyla değerlendirdiğini
- Yönetimin kullandığı muhasebe politikaları ve muhasebe tahminlerinin makul olup olmadığının değerlendirildiği
- Denetimi BDS’lere uygun olarak yürütüp makul güvence elde etmeye çalıştığını, ancak makul güvencenin yüksek olsa da garanti vermeyeceğini

- Hilelerin hatalara nazaran daha zor ortaya çıkarıldığını ve bu yüzden tespit edememe ihtimalinin göz önünde bulundurulması gerektiğini
- İşletmenin sürekliliğinin değerlendirildiği ve ciddi bir belirsizlik olması halinde olumlu görüş dışında bir görüş vereceğini ve finansal tablolardaki ilgili açıklamalara dikkat çekeceğini
- Varılan sonuçların rapor tarihine kadar elde edilen kanıtlara dayandığını

Mevzuattan Kaynaklanan Diğer Yükümlülükler

Son Bölüm

- ✓ Dikkat çekilen hususlar Paragrafı
- Finansal tablolarda sunulan ve açıklanan bir hususa atıfta bulunan paragraftır. Kullanıcıların, finansal tabloları anlamaları içindir.
- ✓ Diğer Hususlar Paragrafı
- Finansal tablolarda sunulan ve açıklananlar dışında bir hususa atıfta bulunan paragraftır. *Kullanıcıların, denetçinin sorumluluklarını veya denetçi raporunu anlamaları içindir.

Güvence Denetim Raporunun Bölümleri

- ✓ Başlık
"İzahnamede Yer Alan Proforma Finansal Bilgilerin Derlenmesine İlişkin Bağımsız Denetçi Güvence Raporu"
- ✓ Muhatap
- ✓ Giriş
- Proforma finansal bilgiler
- Düzeltilmemiş finansal bilgilerin elde edildiği kaynak ve bu kaynağa ilişkin bir bağımsız denetim veya sınırlı denetim raporunun yayımlanmış olup olmadığı,
- Proforma finansal bilgilerin tarihi veya kapsadığı dönem ve
- Sorumlu tarafın proforma finansal bilgileri derlerken esas aldığı geçerli kıstaslara ve bu kıstasların kaynağına ilişkin bir atıf,
- ✓ Görüş

Mevzuat tarafından aksi öngörülmedikçe, denetçinin eşdeğer kabul edilen aşağıdaki ifadelerden birini içeren görüşü:

- Proforma finansal bilgiler tüm önemli yönleriyle [geçerli kıstaslara] dayanarak derlenmiştir veya
- Proforma finansal bilgiler belirtilen dayanağa (esasa) göre doğru ve düzgün bir şekilde derlenmiştir.

Görüşümüze göre, [proforma finansal bilgiler, tüm önemli yönleriyle, [geçerli kıstaslara] dayanarak derlenmiştir] / [proforma finansal bilgiler, belirtilen dayanağa göre doğru ve düzgün bir şekilde derlenmiştir]

Görüş Türleri

- Olumlu Görüş

Olumlu Görüş Dışında Bir Görüş

Bazı durumlarda ilgili mevzuat proforma finansal bilgilerin tüm önemli yönleriyle geçerli kıstaslara dayanarak derlenip derlenmediği konusunda olumlu görüş dışında bir görüş içeren izahnamelerin yayımlanmasını engelleyebilir. Böyle bir durumun bulunması ve yine de GDS 3000 uyarınca olumlu görüş dışında bir görüşün uygun olacağı sonucuna varması halinde denetçi, konuyu sorumlu tarafla müzakere eder. Sorumlu tarafın gerekli değişiklikleri yapmayı reddetmesi durumunda denetçi:

- Raporu sunmaz.
- Denetimden çekilir
- Hukuki danışmanlık alma seçeneğini değerlendirir.

✓ Dikkat Çekilen Hususlar

Denetçinin, proforma finansal bilgilerde veya ilişikteki dipnotlarda sunulan ve açıklanan bir hususu atıfta bulunduğu paragraftır.

Denetçi, ilgili hususun proforma finansal bilgilerin tüm önemli yönleriyle geçerli kıstaslara dayanarak derlenip derlenmediği konusundaki görüşünü etkilemeyeceği hususunda yeterli ve uygun kanıt elde etmiş olması koşuluyla, raporuna Dikkat Çekilen Hususlar Paragrafı ekler.

✓ Sorumlu Tarafı Sorumlulukları

Sorumlu taraf proforma finansal bilgilerin geçerli kıstaslara dayanarak derlenmesinden sorumludur.

Denetçinin Sorumlulukları

- Denetçinin sorumluluğunun, sorumlu tarafça proforma finansal bilgilerin tüm önemli yönleriyle geçerli kıstaslara dayanarak derlenip derlenmediğine ilişkin bir görüş bildirmek olduğu,
- Bu denetimin amaçları açısından denetçinin, proforma finansal bilgiler derlenirken kullanılan tarihi finansal bilgilere ilişkin herhangi bir denetçi raporunun veya denetim görüşünün güncellenmesinden veya yeniden yayımlanmasından sorumlu olmadığı. Ayrıca denetçinin denetim süresince proforma finansal bilgiler derlenirken kullanılan finansal bilgilere yönelik bir bağımsız denetim veya sınırlı denetim yürütmediği ve
- İzahnamede yer alan proforma finansal bilgilerin amacının yalnızca, önemli bir olay veya işlemin işletmenin düzeltilmemiş finansal bilgileri üzerindeki etkisini bu amaçla seçilen daha önceki bir tarihte gerçekleşen bir olaymış veya yapılan bir işlemmiş gibi göstermek olduğu. Dolayısıyla denetçinin, olay veya işlemin o tarihteki gerçek sonucunun, sunulan şekilde olacağı konusunda herhangi bir güvence vermediği,
- Denetimin; denetçinin etik hükümlere uygunluk sağlamasını zorunlu tutan ve sorumlu tarafça proforma finansal bilgilerin tüm önemli yönleriyle geçerli kıstaslara dayanarak derlendiği konusunda makul güvence elde etmek amacıyla prosedürlerin planlamasını ve uygulamasını gerekli kılan GDS 3420, Bir İzahnamede Yer Alan Proforma Finansal Bilgilerin Derlenmesine İlişkin Raporlama Yapmak Üzere Üstlenilen Güvence Denetimleri 'ne uygun olarak yürütüldüğü yönünde bir açıklama,
- Denetçinin şirketinin KKS 1'i veya en az KKS 1'de öngörülen yükümlülükleri karşılayacak muhtevadaki diğer mevzuat hükümlerini uyguladığına ilişkin bir açıklama,
- Denetçinin Kurum tarafından yayımlanan Bağımsız Denetçiler için Etik Kuralların (Etik Kurallar) bağımsızlık ve diğer etik hükümlerine veya en az Etik Kurallar'da öngörülen yükümlülükleri karşılayacak muhtevadaki diğer mevzuat hükümlerine uyduğuna ilişkin bir açıklama,

Mevzuattan Diğer Yükümlülükler

Son Bölüm

Kilit Denetim Konuları: Denetçinin mesleki muhakemesine göre, cari döneme ait finansal tabloların denetiminde en çok önem arz eden konulardır. Kilit denetim konuları, üst yönetimden sorumlu olanlara bildirilen konular arasından seçilir ve azami düzeyde dikkat edilmesi gereken konulardır.

- En çok önem arz eden
- Üst yönetime bildirilen
- Azami düzeyde dikkat edilmesi gereken

Bu konuları belirlerken aşağıdaki hususlar göz önünde bulundurulur;

- ÖYR riski daha yüksek olarak değerlendirilen veya ciddi riskli olarak belirlenen alanlar
- Yüksek derecede belirsizlik içeren muhasebe tahminleri
- Dönem içinde gerçekleşen önemli olay veya işlemlerin denetime etkileri

Kilit Denetim Konularının Amacı;

- Denetimde şeffaflığın sağlanarak denetçi raporunun iletişim değerinin artırılması amacıyla yapılır.
- Finansal tablolarda önem arz eden konuların anlaşılması için hedef kullanıcılara ilave bilgiler sağlar.
- Hedef kullanıcıların finansal tablolardaki önemli yönetim muhakemelerini anlamalarına yardımcı olur.
- Hedef kullanıcılar için finansal tablolarda belirsiz hususlar hakkında yönetimden sorumlu olanlarla ileri düzeyde ilişki kurulmasına zemin hazırlayabilir.

Kilit Denetim Konularının Uygulama Alanları;

- Borsada işlem gören işletmelerin tam set finansal tablolarının denetiminde uygulanır.
- 6102 sayılı TTK'ya göre yapılan bağımsız denetimlerde, denetime tabi tüm şirketlerin finansal tablo denetimlerinde uygulanır.
- Denetçinin raporda kilit denetim konularına yer vermesine karar verdiği diğer denetimlerde uygulanır.
- Denetçinin, raporunda kilit denetim konularını bildirmesinin mevzuatla zorunlu kılınması durumunda uygulanır.
- Mevzuat gereği zorunluluk yoksa görüş vermekten kaçınma durumunda kilit denetim konularına yer verilemez.
- Olumlu görüş dışında bir görüş bildirilmesi gerektiğinde buna sebep olan unsurları kilit denetim konuları bölümünde açıklamaz.

Kilit Denetim Konularının Bildirilmediği Durumlar;

- Mevzuat gereği konunun kamuya açıklanmasına izin verilmediği hallerde
- Konunun açıklanması halinde ortaya çıkacak olumsuz sonuçların, kamu yararını aşması makul şekilde bekleniyorsa

Kilit denetim konuları aşağıdakilerin yerine geçmez;

- FRÇ uyarınca yönetim tarafından yapılan açıklamaların ve gerçeğe uygun sunumun yerine geçmez.
- Denetçinin olumlu görüş dışında bir görüş vermesinin yerine geçmez.
- İşletmenin sürekliliğini devam ettirme kabiliyetinde ciddi belirsizler olması halinde yapılacak raporlamanın yerine geçmez.
- Münferit konulara ilişkin ayrı bir görüş değildir.

DİKKAT ÇEKİLEN HUSUSLAR PARAGRAFI

Denetçi, muhakemesine göre, kullanıcıların finansal tabloları anlamaları açısından temel teşkil edecek derecede öneme sahip olan, finansal tablolarda sunulan veya açıklanan bir hususa atıfta bulunulan paragraftır. Bu paragrafta yer alan "Dikkat Çekilen Husus"un denetçi görüşünü değiştirmede belirtilir. Ayrıca dikkat çekilen hususlar paragrafı kilit denetim konularına ilişkin yapılan açıklamanın yerine geçmez.

Denetçi;

- (a) Olumlu görüş dışında bir görüş verilmesini gerektirmemesi ve
- (b) Bu hususun denetçi raporunda bildirilecek bir kilit denetim konusu olarak belirlenmemiş olması şartıyla denetçi raporuna Dikkat Çekilen Hususlar paragrafı ekler.

Dikkat Çekilen Hususlar paragrafının ekleneceği durumlar:

- ✓ Mevzuatla belirlenen finansal raporlama çerçevesinin kabul edilebilir olmaması.
- ✓ Finansal tabloların özel amaçlı bir çerçeveye uygun olarak hazırlanmış olduğu hususunda kullanıcıların uyarılması.
- ✓ Denetçinin, denetçi raporu tarihinden sonra haberdar olduğu durumlar ve denetçinin yeni ya da değiştirilmiş bir denetçi raporu sunması hallerinde bu paragraf eklenir.

Denetçinin Dikkat Çekilen Hususlar paragrafının eklenmesinin gerekli olduğunu düşünebileceği durumlara örnek olarak aşağıdakiler verilebilir:

İstisnai bir davanın veya düzenleyici bir kurumun yaptığı incelemenin/verdiği kararın gelecekte ortaya çıkacak sonucuna ilişkin bir belirsizliğin bulunması.

Finansal tabloların tarihi ile denetçi raporu tarihi arasında gerçekleşen bilanço tarihinden sonraki önemli bir olay.

Finansal tablolar üzerinde önemli etkisi bulunan yeni bir muhasebe standardının (izin verilmesi hâlinde) erken uygulanması.

İşletmenin finansal durumunu önemli ölçüde etkilemiş veya etkilemeye devam eden ciddi bir afet durumu.

DİĞER HUSUSLAR PARAGRAFI

Denetçinin, muhakemesine göre, kullanıcıların; denetimi, denetçinin sorumluluklarını veya denetçi raporunu anlamalarıyla ilgili olan ve finansal tablolarda sunulan veya açıklananlar dışındaki bir hususa atıfta bulunulan paragraftır.

Denetçi;

- (a) Mevzuatla yasaklanmamış olması ve
- (b) Bu hususun denetçi raporunda bildirilecek bir kilit denetim konusu olarak belirlenmemiş olması şartıyla denetçi, raporuna Diğer Hususlar paragrafı ekler.

Yönetim tarafından denetimin kapsamına getirilen bir sınırlama sebebiyle yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilememesinin muhtemel etkisinin yaygın olmasına rağmen denetimden çekilme imkânının olmadığı ender durumlarda denetçi, denetimden çekilmemesinin neden mümkün olmadığını açıklamak üzere, denetçi raporuna Diğer Hususlar paragrafı eklemeyi gerekli görebilir.

Diğer Hususlar paragrafının içeriği, ilgili hususun finansal tablolarda sunulmasının ve açıklanmasının zorunlu kılınmadığını açık bir biçimde yansıtır.

Diğer Hususlar paragrafı, mevzuatın veya mesleki standartların (örneğin bilginin gizliliğine (sır saklamaya) ilişkin etik standartların) denetçi tarafından açıklanmasını yasakladığı bilgileri içermez.

Diğer Hususlar paragrafı, yönetim tarafından sunulması gereken bilgileri içermez.



15

ÜNİTE – 15: DENETİM RAPORU KONU TESTİ

1. Bağımsız denetim standartlarına uygun yürütülen bir denetim çalışmasının başlığı aşağıdakilerden hangisidir?
 - A) Denetçi Tasdiknamesi
 - B) Bağımsız Denetim Raporu
 - C) Denetim Raporu
 - D) Denetçi Raporu
 - E) Bağımsız Denetçi Raporu
2. Aşağıdakilerden hangisi bağımsız denetim raporunda yer alabilecek temel bölümlerinden biri değildir?
 - A) Dayanak–Açıklama Paragrafı
 - B) Başlık
 - C) Önemlilik düzeyi
 - D) Kilit Denetim Konuları
 - E) Mevzuattan kaynaklanan diğer yükümlülükler
3. Aşağıdakilerden hangisi denetçi raporunun bölümlerinden biri değildir?
 - A) Görüş
 - B) Mevzuattan kaynaklanan diğer yükümlülükler
 - C) Uygulanan denetim prosedürleri
 - D) Görüşün dayanağı
 - E) Kilit denetim konuları
4. Aşağıdakilerden hangisi standart bir bağımsız denetim raporunun içermesi gereken temel unsurlardan biri değildir?
 - A) İşletme yönetiminin uygun muhasebe politikalarının seçimi ve uygulanmasına ilişkin sorumluluğu
 - B) Bağımsız denetim raporunun sözleşmede belirtilen muhatabı
 - C) İç kontrol sisteminin etkinliği üzerine ulaşılan tespitler
 - D) Bağımsız denetim raporunun, bağımsız denetçi veya bağımsız denetim kuruluşu tarafından hazırlandığını gösteren açık bir başlık
 - E) Bağımsız denetimin bağımsız denetim standartlarına uygun bir şekilde yapıldığı hususu
5. Aşağıdakilerden hangisi standart bir bağımsız denetim raporunun içermesi gereken temel unsurlardan biri değildir?
 - A) Bağımsız denetimi yapılan işletmenin finansal tablolarının önemli yanlışlık içerip içermediği hususuna yer verilmesi
 - B) Bağımsız denetimi yapılan işletmenin iç kontrol sisteminin etkinliği hakkında görüş içermesi
 - C) Bağımsız denetim raporunun sözleşmede belirtilen muhataba hitaben düzenlenmesi
 - D) Bağımsız denetimi yapılan işletmenin finansal tablolarının finansal raporlama standartlarına uygun olarak hazırlanması ve dürüst bir şekilde sunumuna ilişkin işletme yönetiminin sorumluluğunun belirtilmesi
 - E) Bağımsız denetimi yapılan işletme ile söz konusu işletmenin finansal tablolarının bağımsız denetime tâbî tutulduğu hususunun belirtilmesi

6. BDS 700 Finansal Tablolara İlişkin Görüş Oluşturma ve Raporlama standardına göre aşağıdakilerden hangisi denetçi raporunun “Görüş” bölümü ile ilgili olarak yanlıştır?

- A) Finansal tabloları denetlenmiş olan işletme belirtilir.
- B) Finansal tabloların denetlenmiş olduğu ifade edilir.
- C) Finansal tabloları oluşturan her bir tablonun başlığı belirtilir.
- D) Önemli muhasebe politikalarının özeti de dâhil olmak üzere, dipnotlara atıfta bulunulur.
- E) Denetçinin; denetim sırasında elde ettiği denetim kanıtlarının, görüşüne dayanak oluşturmak için yeterli ve uygun olduğu kanaatine varıp varmadığı belirtilir.

7. Türkiye Denetim Standartları kapsamında ki 700 nolu Finansal Tablolara İlişkin Görüş Oluşturma ve Raporlama Standardı çerçevesinde denetim raporu giriş paragrafında aşağıdaki bilgilerden hangisi yer almaz?

- A) Önemli muhasebe politikaları ve diğer açıklayıcı bilgiler
- B) Denetim sürecinde bağımsız denetçinin sorumluluğuna dair bilgi
- C) Finansal tabloları denetlenmiş olan işletmenin ismi
- D) Her bir finansal tablonun tarihi veya kapsadığı dönem bilgisi
- E) İşletmenin finansal tablolarının denetlenmiş olduğu bilgisi

8. Aşağıdakilerden hangisi BDS 700 Finansal Tablolara İlişkin Görüş Oluşturma ve Raporlama Standardına göre denetçi raporunda, “Görüşün Dayanağı” başlıklı bölümde yer alması gereken unsurlardan biri değildir?

- A) Yapılmış olan denetimin bağımsız denetim standartlarına uygun olarak yürüttüğü belirtilir.
- B) Denetçi raporunda denetçinin BDS’ler kapsamındaki sorumluluklarının açıklandığı bölüme atıfta bulunulur.
- C) Denetçi etik hükümler uyarınca, denetimini yaptığı işletmeden bağımsız olduğunu ve etiğe ilişkin diğer sorumluluklarını bu hükümlere uygun olarak yerine getirdiğini açıklar.
- D) Önemli muhasebe politikalarının özeti de dâhil olmak üzere, dipnotlara atıfta bulunulur.
- E) Denetçinin; denetim sırasında elde ettiği denetim kanıtlarının, görüşüne dayanak oluşturmak için yeterli ve uygun olduğu kanaatine varıp varmadığı belirtilir.

9. Aşağıdakilerden hangisi denetçi raporunun görüşün dayanağı başlıklı bölümünde yer almaz?

- A) Finansal tabloları oluşturan her bir finansal tablonun tarihi veya dönemi
- B) Denetçinin denetim standartları kapsamındaki sorumlulukları
- C) Denetimin ilgili etik hükümlere uygun olarak yürütüldüğü
- D) Denetim sırasında elde edilen kanıtların, görüşe dayanak oluşturmak için yeterli ve uygun olduğu
- E) Denetimin denetim standartlarına uygun olarak yürütüldüğü

10. Aşağıdakilerden hangisi denetçinin raporunda dikkat çekilen hususlar paragrafı olarak belirtilebilecek hususlardan biri değildir?

- A) Finansal tabloların tarihi ile denetçi raporu tarihi arasında gerçekleşen bilanço tarihinden sonraki önemli bir olay olması durumu
- B) İşletmenin finansal durumunu önemli ölçüde etkilemiş veya etkilemeye devam eden ciddi bir afet durumu
- C) İşletmenin stokları ve ticari alacaklarına ilişkin denetim kanıtı elde edilememesi durumu
- D) Finansal tablolar üzerinde önemli etkisi bulunan yeni bir muhasebe standardının (izin verilmesi hâlinde) erken uygulanması durumu
- E) İstisnai bir davanın gelecekte ortaya çıkacak sonucuna ilişkin bir belirsizliğin bulunması durumu

11. BDS 706 Bağımsız Denetçi Raporunda Yer Alan Dikkat Çekilen Hususlar ve Diğer Hususlar Paragrafları Standardı'na göre, Dikkat Çekilen Hususlar paragrafına ilişkin aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Dikkat Çekilen Hususlar paragrafı denetçinin olumlu görüş dışında bir görüş vermesinin yerini almaz.
- B) Dikkat Çekilen Hususlar paragrafının eklenmesi, denetçi görüşünün bu hususlardan etkilendiğini ifade eder.
- C) Dikkat Çekilen Hususlar paragrafı, finansal tabloların anlaşılmasına temel teşkil edecek bir hususa atıfta bulunur.
- D) Dikkat Çekilen Hususlar paragrafı kilit denetim konularına ilişkin yapılan açıklamanın yerine geçmez.
- E) Dikkat Çekilen Hususlar paragrafının başlığı "Dikkat Çekilen Hususlar" ifadesini içermelidir.

12. Aşağıdakilerden hangisi "Denetçi raporuna eklenen, denetçinin muhakemesine göre, kullanıcıların finansal tabloları anlamaları açısından temel teşkil edecek derecede öneme sahip olan, finansal tablolarda uygun bir şekilde sunulan veya açıklanan bir hususa atıfta bulunan paragraftır." şeklinde tanımlanmaktadır?

- A) Görüş Paragrafı
- B) Diğer Hususlar Paragrafı
- C) Dikkat Çekilen Hususlar Paragrafı
- D) Kilit Denetim Konuları Paragrafı
- E) Finansal Tablolara İlişkin Sorumluluklar Paragrafı

13. Aşağıdakilerden hangisi denetim raporlarına ilişkin Bağımsız Denetim standartları çerçevesinde yanlıştır?

- A) Denetçi, çok sayıda kalemi hakkında yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edemediği finansal tablolar için görüş vermekten kaçınmalıdır.
- B) İşletmenin sürekliliğiyle ilgili önemli bir belirsizlik olmasına rağmen işletme yönetimi, bu durumu finansal tablolarda açıklamamışsa denetçi bu belirsizliği "Dikkat Çekilen Hususlar" paragrafında açıklar.
- C) Denetçi, denetim raporuna, raporun kullanıcılar tarafından daha iyi anlaşılmasını sağlayacağını düşündüğü konular için "Diğer Hususlar" paragrafı ekler.
- D) Denetçinin tespit ettiği yanlışlıkların finansal tablolar üzerindeki etkisi yaygın ve önemliyse denetçi bu tablolar için olumsuz görüş vermelidir.
- E) Denetçi, yeterli ve uygun kanıt elde edemediği için önemli bir tablo kalemiyle ilgili bir kanaate varamamışsa şartlı görüş (sınırlı olumlu görüş) vermelidir.

14. Denetçi raporuna eklenen, denetçinin muhakemesine göre, kullanıcıların; denetimi, denetçinin sorumluluklarını veya denetçi raporunu anlamalarıyla ilgili olan, finansal tablolarda sunulan veya açıklananlar dışında bir hususa atıfta bulunan bölüm aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Diğer Hususlar paragrafı
- B) Dikkat Çekilen Hususlar paragrafı
- C) Görüşün Dayanağı paragrafı
- D) Kilit Denetim Konuları
- E) Mevzuattan Kaynaklanan Diğer Yükümlülükler paragrafı

15. Denetçinin yargısına göre raporuna eklediği, kullanıcıların; denetimi, denetçinin sorumluluklarını veya denetçi raporunu anlamalarıyla ilgili olan, finansal tablolarda sunulan veya açıklananlar dışında bir hususa atıfta bulunduğu bölüm aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Görüşün dayanağı
- B) Görüş
- C) Diğer hususlar
- D) Kilit denetim konuları
- E) Dikkat çekilen hususlar

16. Aşağıdakilerden hangisi kilit denetim konularının denetim raporlarında yer almasının temel amaçlarından biridir?

- A) Denetçinin önemiyle ilgili neye göre ve nasıl hesapladığını anlatabileceği bir bölüm sunmak
- B) Yatırımcılara, işletmenin rekabet avantajı ile ilgili bilgiler sunmak
- C) İşletmelerin borç yapısını özetleyen bilgiler sunmak
- D) Yürütülen denetime ilişkin daha fazla şeffaflık sağlayarak denetçi raporunun iletişim değerini artırmak
- E) İşletmelerin performansını teknik analiz yapanlar açısından daha net bir biçimde ortaya koymak

17. Aşağıda verilen denetim raporunun bölümlerinden hangisi görüş bildirmekten kaçınma ile sonuçlanan bir raporda yer alamaz?

- A) Denetçi görüşü
- B) Denetçinin sorumlulukları
- C) Görüşün dayanağı
- D) Yönetimin sorumlulukları
- E) Kilit denetim konuları

18. BDS 701 Kilit Denetim Konularının Bağımsız Denetçi Raporunda Bildirilmesi standardına göre kilit denetim konularına ilişkin aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) İşletmenin sürekliliğine ilişkin ciddi şüphe oluşturabilecek şartların olması durumu, denetçi raporunda kilit denetim konularında bildirilir.
- B) Olumsuz görüş bildirilmesi durumunda kilit denetim konuları bildirilmez.
- C) Yüksek derecede tahmin belirsizliği olan ve yönetimin önemli yargısını içeren durumlar, kilit denetim konusu olarak belirlenmez.
- D) "Önemli yanlışlık" riski daha yüksek olarak değerlendirilen konular, kilit denetim konusu olarak bildirilir.
- E) Olumlu görüş dışında görüş bildirilmesine neden olan durumlar, kilit denetim konusu olarak bildirilir.

19. Aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Yönetimin finansal raporların ilgili çerçeveye uygun şekilde hazırlanmasından ve iç kontrollerden sorumlu olduğu bilgisinin denetçi raporunda verilmesi gerekir.
- B) Denetçi olumlu görüş dışında bir görüş vermesi gerektiği durumda, bu görüşün verilmesine sebep olan konuyu raporunun Kilit Denetim Konuları bölümünde bildirir.
- C) Denetçi kilit denetim konuları olarak belirlediği ve yönetime önemli olarak ilettiği konulara ilişkin olarak ayrı bir denetçi görüşü sunmaz.
- D) Denetçi, bir bütün olarak finansal tabloların önemli yanlışlık içermediği sonucuna varmak için yeterli ve uygun denetim kanıtını elde edemezse olumlu görüş dışında bir görüş verir.
- E) Finansal tablolar bir uygunluk çerçevesine göre hazırlanmışsa, denetçinin gerçeğe uygun sunum sağlanıp sağlanmadığı hakkında bir değerlendirme yapması gerekmez.

20. Kilit denetim konuları ile ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) İstisnai durumlar haricinde denetçi kilit denetim konusunu denetçi raporunda açıklar.
- B) Kilit denetim konuları denetçinin mesleki yargısına göre, gerçekleştirilen denetimde en çok önem arz eden konulardır.
- C) Denetçi kilit denetim konuları hakkında ayrı bir görüş verir.
- D) Kilit denetim konularının bildirilmesinin amacı, denetimin iletişim değerinin artırılmasıdır.
- E) Kilit denetim konularının belirlenmesi, cari döneme ait finansal tabloların denetimine ilişkindir.

21. Aşağıdakilerden hangisi Güvence Denetim Standartları çerçevesinde Güvence Denetim Raporunun asgari unsurlarından biri değildir?

- A) Kilit denetim konularına ilişkin bir başlık
- B) Raporun bağımsız bir güvence raporu olduğunu açıkça gösteren bir başlık
- C) Denetçinin şirketinin KKS 1'i veya en az KKS 1'de öngörülen yükümlülükleri karşılayacak muhtevadaki diğer mevzuat hükümlerini uyguladığına ilişkin bir açıklama
- D) Sorumlu tarafın proforma finansal bilgileri derlerken esas aldığı geçerli kıstaslara ve bu kıstasların kaynağına ilişkin bir atıf
- E) Sorumlu tarafın proforma finansal bilgilerin geçerli kıstaslara dayanarak derlenmesinden sorumlu olduğuna ilişkin bir açıklama

ÜNİTE – 16

GÖRÜŞ TÜRLERİ

OLUMLU GÖRÜŞ DIŞINDA BİR GÖRÜŞ VERİLMESİNE NEDEN OLAN HUSUSUN NİTELİĞİ	BU HUSUSUN FİNANSAL TABLO ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNİN VEYA MUHTEMEL ETKİLERİNİN YAYGINLIĞINA İLİŞKİN DENETÇİNİN MUHAKEMESİ	
	ÖNEMLİ ANCAK YAYGIN DEĞİL	ÖNEMLİ VE YAYGIN
FİNANSAL TABLOLAR ÖNEMLİ YANLIŞLIK İÇERMEKTEDİR	SINIRLI OLUMLU GÖRÜŞ (ŞARTLI)	OLUMSUZ GÖRÜŞ
UYGUN VE YETERLİ DENETİM KANITI ELDE EDİLEMEMEKTEDİR	SINIRLI OLUMLU GÖRÜŞ (ŞARTLI)	GÖRÜŞ BİLDİRMEKTEN KAÇINMA

SINIRLI OLUMLU (ŞARTLI)

Yeterli ve uygun denetim kanıtı elde etmiş olan denetçi, yanlışlıkların tek başına veya toplu olarak önemli olduğu ancak finansal tablolarda yaygın olmadığı sonucuna varırsa veya görüşüne dayanak teşkil edecek yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edememekle birlikte tespit edilmemiş yanlışlıkların finansal tablolar üzerindeki muhtemel etkilerinin önemli olabileceği ancak yaygın olmayabileceği sonucuna varırsa şartlı görüş verir.

Sınırlı olumlu (Şartlı) görüş verilmesini gerektiren durumlar şunlar olabilir:

Yeterli ve uygun denetim kanıtı elde etmiş olan denetçi, bazı önemli yanlışlıkların olduğunu, ancak bunların finansal tablolarda yaygın olmadığı sonucuna varırsa (G.K.G.M. ilkelerinden bazılarının uyulmamasına rağmen bu durumun tabloların bütününe doğruluğunu bozmadığına inanılıyorsa)

Denetçi, görüşüne dayanak teşkil edecek yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edememekle birlikte bu durumun finansal tablolar üzerindeki muhtemel etkilerinin önemli olabileceği ancak yaygın olmayabileceği sonucuna varırsa. (Denetimin kapsamına getirilen sınırlamaların kanıt toplamayı engelleyecek kadar önemli olmasına rağmen, mali tabloların bütününe doğruluğuna inanılıyorsa)

İşletmeyle ilgili gelecekte çok önemli bir belirsizliğin olması; fakat denetçinin, bu durumun finansal tabloların bütünü hakkında olumlu görüş bildirmeye engel teşkil etmeyeceğine karar vermesi.

Mali tablolarda tam açıklama kuralına yeterince uyulmadığı halde tabloların bütünü doğru bulunuyorsa,

Denetim yapılan yılda, önceki yıla göre G.K.G.M. ilkelerinden bazılarında önemli değişiklikler yapılmasına rağmen bu durumun tabloların bütününe doğruluğunu bozmadığına inanılıyorsa,

Finansal tabloların, GKGMİ ve Finansal Raporlama Standartlarına uygunluk derecesi konusunda aksaklık ve sapmaların olması ve bu aksaklık ve sapmaların, finansal tablolar için önemli ancak, yaygın olmaması. Örneğin; stokların değerlemesinde muhasebe standartlarına uyulmaması ve stokların gerçek durumu ve doğruluğu göstermemesi.

Denetim çalışmalarında yeterli sayıda güvenilir kanıt toplanamaması, diğer bir deyişle, kapsam kısıtlaması (sınırlaması) meydana gelmesi ve bu hususun finansal tablolar için önemli ancak, yaygın olmaması. Örneğin; ticari alacakların denetiminde yeterli sayıda ve uygun (güvenilir–kaliteli) kanıt toplanamaması.

Denetçi bu tür durumlarda sınırlı olumlu görüş bildiren bir rapor yazmaya karar verebilir ve bu durumu sınırlı olumlu görüşün gerekçelerini açıklayarak raporuna yansıtır.

Yukarıdaki ifadelerden de anlaşılacağı üzere şartlı görüş vermede en önemli husus yanlışlığın veya eksikliğin finansal tabloların bütününün doğruluğunu bozmaması, yani yaygın olmamasıdır.

OLUMSUZ GÖRÜŞ

Yeterli ve uygun denetim kanıtı elde etmiş olan denetçi, yanlışlıkların tek başına veya toplu olarak finansal tablolar için önemli ve (etkisinin) yaygın olduğu sonucuna varırsa olumsuz görüş verir.

Tanımdan anlaşılacağı üzere denetçinin olumsuz görüş bildirmesi için öncelikle herhangi bir kapsam sınırlaması olmaksızın tam bir denetim yapmış ve yeterli ve uygun denetim kanıtı elde etmiş olması gerekir. Bu denetim sırasında finansal tabloların bütünüyle gerçeği yansıtmadığı görüşünü destekleyecek yeterli kanıt toplamış ise olumsuz görüş içeren rapor yazacaktır.

Aşağıdaki durumların her biri olumsuz görüş bildirmeye neden olur:

- (a) Mali tabloların G.K.G.M. ilkelerine tam olarak uyulmadan hazırlanmış olması,
- (b) Mali tablolarda tam açıklama kavramına hiç uyulmamış olması,
- (c) Denetim yapılan yılda, önceki yıla göre G.K.G.M. ilkelerinde kabul edilemeyecek derecede önemli değişiklikler yapılması,

Finansal tabloların, GKGMİ ve Finansal Raporlama Standartlarına uygun olmaması, önemli yanlışlıklar içermesi, gerçeği doğru ve dürüst olarak göstermemesi ve bu hususun finansal tablolar için önemli ve yaygın olması. Örneğin; Finansal tabloların sunumunda dipnotların verilmemesi (Tam açıklama kuralına uyulmaması, finansal tabloların yaygın olarak hatalı ve hileli işlemlere dayalı olarak hazırlanması ve/veya muhasebe standartlarının yaygın olarak ihlal edilmesi) .

GÖRÜŞ BİLDİRMEKTEN KAÇINMA

Denetçi, görüşüne dayanak teşkil edecek yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edemezse ve tespit edilmemiş yanlışlıkların finansal tablolar üzerindeki muhtemel etkilerinin önemli ve yaygın olabileceği sonucuna varırsa, görüş vermekten kaçınır. Kısacası, denetçi finansal tablolarla ilgili ne olumlu ne de olumsuz görüş bildirecek kadar görüş oluşturamamış ise görüş bildirmekten kaçınacaktır.

Denetçinin işletme tarafından veya başka nedenlerle ortaya çıkan kapsam sınırlamasıyla karşı karşıya kalması, yani çalışma alanının sınırlandırılması nedeniyle olumlu veya olumsuz görüş bildirmesi için gerekli kanıt toplayamaması durumunda tam bir denetim yapamamış olacaktır.

Dolayısıyla denetçi, görüşüne dayanak teşkil edecek yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edemezse ve –varsa– tespit edilmemiş yanlışlıkların finansal tablolar üzerindeki muhtemel etkilerinin önemli ve yaygın olabileceği sonucuna varırsa, görüş vermekten kaçınmalıdır.

Denetçi, birden fazla belirsizlik içeren istisnai durumlarda, belirsizliklerin her birine ilişkin yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiş olmasına bağlı kalmaksızın, belirsizliklerin muhtemel etkileşimi ve finansal tablolar üzerindeki muhtemel kümülatif etkileri sebebiyle, finansal tablolara ilişkin görüş oluşturmaının mümkün olmadığı sonucuna varırsa da görüş vermekten kaçınır.

- (a) İç kontrol ve özellikle muhasebe sisteminin yeterli olmaması nedeniyle yeterli kanıt toplanamaması, toplanılan bilgilerin birbirlerini teyit etmemesi veya güvensiz olması nedeni ile bir denetim görüşüne ulaşılamaması,

- (b) Yeterli kanıt toplayabilmeyi önleyecek derecede imkânsızlıkların veya sınırlamaların olması.

- i. İşletmenin kontrolü dışındaki durumlar;

İşletmenin muhasebe kayıtlarının tamamen tahrip olmuş olması veya

Muhasebe kayıtlarına kamu otoritesi tarafından süresiz olarak el konulmuş olması)

- ii. Denetçinin çalışmasının niteliği ve zamanlamasıyla ilgili durumlar;

Denetçinin görevlendirilmesinin (seçilmesinin) zamanlamasının, denetçiye, fiziki stok sayımını gözlemleme imkânı vermemesi.

Denetçinin, maddi doğrulama prosedürlerinin uygulanmasının tek başına yeterli olmadığına ve ayrıca işletmenin kontrollerinin etkin olmadığına karar vermesi.

iii. Yönetim tarafından getirilen kısıtlamalar (sınırlamalar);

Yönetimin, denetçinin fiziki stok sayımını gözlemlemesini engellemesi.

Yönetimin, denetçinin belirli hesap bakiyelerine ilişkin dış teyit taleplerini engellemesi.

- (c) İşletmenin süreklilik ilkesini tehlikeye sokacak önemli belirsizliklerin olması ve bu belirsizliklerin ve risklerin yakın zamanda doğması olasılığı,
- (d) Bilanço tarihinden sonra özelleştirme, el değiştirme, birleşme, tasfiyeye karar verilme gibi durumlar nedeniyle mali tabloların düzenlenme ilkelerinin geçerliliğini yitirmesi,
- (e) Müşteri firma ile denetim firması arasında uygulanacak muhasebe politikaları veya mali tablo düzenleme ilkeleri konusunda görüş ayrılığının olması.
- (f) Yangın v.b. durumlarda, finansal bilgilere ilişkin olarak yaygın etki yaratacak şekilde kanıt toplanamaması.
- (g) Çok sayıda belirsizliği içeren istisnai durumlarda, belirsizliklerin muhtemel etkileşimine ve finansal tablolar üzerindeki muhtemel toplam etkilerine bağlı olarak finansal tablolara ilişkin görüş oluşturulamaması. Örneğin denetlenen şirketin sürekliliğinin (işleyen teşebbüs kavramı) tehlikede olması



16

ÜNİTE – 16: GÖRÜŞ TÜRLERİ KONU TESTİ

1. Yeterli ve uygun denetim kanıtı elde etmiş olan denetçi, yanlışlıkların tek başına veya toplu olarak önemli olduğu ancak finansal tablolarda yaygın olmadığı sonucuna varırsa aşağıdakilerden hangisini yapar?

- A) Sınırlı olumlu görüş verir.
- B) Olumsuz görüş verir.
- C) Olumlu görüş verir.
- D) Görüş bildirmekten kaçınır.
- E) Denetimden çekilir.

2. Finansal tabloların “önemli yanlışlık” içermesi fakat yanlışlığın yaygın olmaması durumunda denetçinin vermesi gereken görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sınırlı olumlu görüş
- B) Olumlu görüş
- C) Sınırlı olumsuz görüş
- D) Olumsuz görüş
- E) Görüş vermekten kaçınma

3. Denetçi, finansal tablolarını denetlediği şirketin bir müşterisinin şirket aleyhine tazminat davası açtığını öğrenmiştir. Denetçi elde ettiği kanıtlar doğrultusunda, talep edilen tazminatın finansal tablolar için önemli bir tutar olduğu, ancak denetlediği şirketin davayı kaybetme ihtimalinin %50’den az olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Denetçi, denetlediği finansal tablolar söz konusu davayla ilgili herhangi bir bilgi içermiyorsa bu tablolar için ne tür bir görüş vermelidir?

- A) Önemli yanlışlık sebebiyle sınırlı olumlu (şartlı) görüş
- B) Yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edememe sebebiyle sınırlı olumlu (şartlı) görüş
- C) Olumsuz görüş
- D) Görüş bildirmekten kaçınma
- E) Olumlu görüş

4. B şirketi, A şirketinin özkaynak yöntemiyle ölçülen çok sayıda iştiraklerinden birisidir. A şirketinin denetimi sırasında, önemlilik kriterini sağlayan B iştirakinin finansal bilgilerine, yönetimine ve denetçilerine erişime izin verilmemesi sebebiyle; B’nin defter değeri ile A’nın B dönem kârındaki payı hakkında yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilememiştir. Bunun dışındaki kalemlerde önemli bir sorunla karşılaşmamıştır.

Buna göre, A şirketinin finansal tablolarının bağımsız denetçisi aşağıdakilerden hangisini yapmalıdır?

- A) Olumlu görüş vermelidir.
- B) Olumsuz görüş vermelidir.
- C) Sınırlı olumlu görüş vermelidir.
- D) Görüş bildirmekten kaçınmalıdır.
- E) Denetimden çekilmelidir.

5. Denetçi, bazı kalemlerin doğruluğu konusunda tatmin edici bir inceleme imkânı bulamadığı halde, finansal tabloların bütünü hakkında olumlu bir görüşe sahipse, raporunda nasıl bir görüş açıklar?

- A) Olumlu görüş
- B) Olumsuz görüş
- C) Görüş bildirmekten kaçınma
- D) Şartlı görüş
- E) Şartsız görüş

6. I. Yeterli uygunlukta kanıt elde edildikten sonra denetçi önemli yanlışlık olduğuna karar vermiştir. Ancak bu yanlışlık finansal tabloları yaygın olarak etkilememektedir.
- II. Denetçi yeterli uygunlukta kanıt elde etmekte başarısız kalmıştır. Bu bağlamda ortaya çıkartılamayan yanlışlıkların önemli ancak finansal tablolar açısından yaygın etkide olmadığı düşünülmektedir.

Yukarıda verilen durumlarda denetçinin hangi denetim görüşünü bildirmesi gerekir?

- A) Olumsuz görüş
B) Şartlı görüş
C) Görüş bildirmekten kaçınma
D) Olumlu görüş
E) Standart görüş

7. Finansal tabloların işletmenin sürekliliği esasına göre hazırlanmış olması ancak yönetimin işletmenin sürekliliği esasını kullanmasının denetçinin yargısına göre uygun olmaması ve yönetimin finansal tabloları hazırlanırken başka bir esası (örneğin, tasfiye esası) kullanmamış olması durumunda denetçinin vereceği görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Olumlu görüş
B) Sınırlı olumlu görüş
C) Görüş bildirmekten kaçınma
D) Şartlı olumlu görüş
E) Olumsuz görüş

8. Aşağıdakilerden hangisi stokların finansal tablolara etkisinin önemli ve yaygın olması durumunda denetçinin gerçekleştirmesi gereken işlemlerden biri değildir?

- A) Test sayımlarını yapmak
B) Yönetimin stoklara ilişkin iç kontrolünü değerlendirmek
C) Yönetimin sayıma ilişkin prosedürlerinin uygulamasını gözlemlemek
D) Stokları tetkik etmek
E) Stok sayımına katılımın mümkün olmadığı hâllerde olumsuz görüş vermek

9. Yapılan bağımsız denetim çalışmasının sonucunda finansal tablolarda tespit edilen yanlışlıklar önemli ve finansal tablo geneline yaygınsa denetçi görüşü aşağıdakilerden hangisi olur?

- A) Olumsuz
B) Görüş vermekten kaçınma
C) Sınırlı olumlu
D) Önemli yanlışlıkların açıklandığı açıklama paragrafı ile birlikte olumlu
E) Olumlu

10. Bağımsız denetçi “müşteri işletmenin finansal tablolarının bir bütün olarak önemli yanlışlıklar içerdiğini ve bu yanlışlıkların finansal tablolara etkisinin yaygın olduğunu” tespit etmesi halinde denetim raporunda nasıl görüş bildirmelidir?

- A) Sınırlı görüş bildirmelidir.
B) Görüş bildirmekten kaçınmalıdır.
C) Olumsuz görüş bildirmelidir.
D) Şartlı görüş bildirmelidir.
E) Olumlu görüş bildirmelidir.

11. Denetçinin görüş bildirmekten kaçınması durumunda aşağıdakilerden hangisi gerçekleşmiş demektir?

- A) Genel kabul görmüş muhasebe ilkelerinden sapmalar mevcuttur.
B) Tutarlılık ilkesine uygunsuzluk söz konusudur.
C) Tam açıklama ilkesine uygunsuzluk söz konusudur.
D) İç kontrol sisteminde çeşitli eksik yanlar bulunmaktadır.
E) Denetçinin kanıt toplayamayacak kadar sınırlandırılması söz konusudur.

12. Aşağıda verilen hangi koşulun gerçekleşmesi hâlinde denetçi görüş bildirmekten kaçınır?

- A) Denetçinin, denetlenen işletmenin faaliyet gösterdiği sektör hakkında bilgi sahibi olmaması
- B) İç kontrol sisteminin etkililiğinin zayıf olması
- C) Denetçinin, yeterli ve güvenilir kanıt toplayamayacak kadar çalışma alanının kısıtlanmış olması
- D) Denetlenen işletme adına bir davanın açılmış olması
- E) Denetçinin, kasa ve mal sayımında hazır bulunmamış olması

13. Aşağıdakilerden hangisi, denetçinin “görüş bildirmekten kaçınma” kararı vermesine neden olan durumlardan biri değildir?

- A) Denetçinin, tespit edilmemiş yanlışlıkların finansal tablolar üzerindeki muhtemel etkilerinin önemli olabileceği ancak yaygın olmayabileceği sonucuna varması
- B) Denetçinin, görüşüne dayanak teşkil edecek yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edememesi
- C) Denetçinin, tespit edilmemiş yanlışlıkların finansal tablolar üzerindeki muhtemel etkilerinin yaygın olabileceği sonucuna varması
- D) Denetçinin, şirket hakkında açılmış olan tazminat davalarında zayıf görünmesi ve davanın aleyhte sonuçlanmasının finansal tablolar üzerindeki muhtemel etkilerinin önemli olabileceği sonucuna varması
- E) Denetçinin, tespit edilmemiş yanlışlıkların finansal tablolar üzerindeki muhtemel etkilerinin önemli olabileceği sonucuna varması

- 14. I. Olumlu Görüş
- II. Olumsuz Görüş
- III. Görüş Bildirmekten Kaçınma
- IV. Sınırlı Olumlu (Şartlı) Görüş

BDS 510 İlk Bağımsız Denetimler – Açılış Bakiyeleri standardına göre, açılış bakiyelerinin cari dönem finansal tablolarını önemli derecede etkileyen bir yanlışlık içerdiği ve bu yanlışlığın etkisinin uygun bir şekilde muhasebeleştirilmediği veya yeterli şekilde sunulmadığı ya da açıklanmadığı sonucuna varması durumunda denetçi yukarıdaki görüş türlerinden hangilerini verebilir?

- A) I ve III
- B) I ve IV
- C) II ve III
- D) II ve IV
- E) III ve IV

15. Denetçi, denetim sözleşmesinin kabulünden sonra, finansal tablolara ilişkin sınırlı olumlu görüş verilmesine veya görüş vermekten kaçınılmasına yol açması muhtemel şekilde, yönetimin, denetimin kapsamını sınırladığının farkına varırsa, öncelikli olarak ne yapar?

- A) Yönetimden söz konusu sınırlamayı kaldırmasını talep eder.
- B) Olumsuz görüş raporu hazırlar.
- C) Denetimi sonlandırır.
- D) Sınırlı olumlu görüş (şartlı görüş) raporu hazırlar.
- E) Görüş bildirmekten kaçınır.

16. Bağımsız denetim çalışmasında aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılmışsa denetçi tarafından görüş vermekten kaçınılması gerekir?

- A) Müşterinin tutarı belirlenebilir miktardaki finansman giderinin finansal raporlama standartlarına aykırı olarak aktifleştirilmiş olması
- B) Müşteri stoklarının değerlemesinde muhasebe standardına aykırı olarak net gerçekleşebilir değer kullanılmamış olması nedeniyle stok kalemi, satışların maliyeti, net kâr ve öz kaynakta hesaplanabilir bir farkın oluşması
- C) Müşterinin kredi borcu sözleşmesinde yer alan temettü dağıtım kısıtlaması hakkındaki bilginin finansal tablo dipnotlarında sunulmamış olması
- D) Müşterinin aktif toplamının önemli bir bölümünü oluşturan alacaklar için doğrulama alınamaması
- E) Müşteri firmanın aktif toplamına oranı önemlilik sınırının altında olan bir yurtdışı yatırımının bağımsız denetimden geçmiş finansal tablolarının bulunmaması

17. Aşağıdakilerden hangisi BDS 700 Finansal Tablolara İlişkin Görüş Oluşturma ve Raporlama standardına göre denetçinin, görüş oluşturma sırasında yapacağı işlerden biri değildir?

- A) Seçilen ve uygulanan önemli muhasebe politikalarının finansal tablolarda uygun bir şekilde açıklanıp açıklanmadığını değerlendirmek
- B) Yönetim tarafından yapılan muhasebe tahminlerinin ve ilgili açıklamaların makul olup olmadığını değerlendirmek
- C) İç kontrolün etkinliği hakkında görüş vermek amacıyla içinde bulunulan şartlar altında uygun olan denetim prosedürlerinin tasarlanıp tasarlanmadığını değerlendirmek
- D) Hedef kullanıcıların önemli işlem ve olayların finansal tablolara etkisini anlamalarını sağlamak amacıyla yeterli açıklama yapıp yapılmadığını değerlendirmek
- E) Finansal tablolarda sunulan bilgilerin ihtiyaca uygun, güvenilir, karşılaştırılabilir ve anlaşılabilir olup olmadığını değerlendirmek

ÜNİTE – 17

DENETİM SÜRECİ

RİSKİ DEĞERLEME

A. TEKLİF–ÖN İNCELEME–SÖZLEŞME

1. Denetim Teklifinin Alınması
2. İşletmeyi Tanımak İçin Ön İnceleme
3. Önceki Denetçi ile Görüşme
 - İşletme yöneticilerinin dürüstlüğü
 - Yöneticilerin GKGMİ ile ilgili tutumları
 - Görevi neden bıraktığı
 - Engellemelerle karşılaşp karşılaşmadığı
 - Karşılaştığı olağandışı durumların varlığı
4. Müşteri Kabulü Anketi
5. Denetim Sözleşmesinin İmzalanması (Ön Şartlar)

B. DENETİM STRATEJİSİ–DENETİ PLANI–DENETİM STRATEJİSİ

1. Denetim stratejisinin belirlenmesi
2. Müşteriyi İşletme Hakkında Bilgi Toplanması
3. İşletmenin iç kontrol yapısının incelenmesi
4. Denetim risklerinin belirlenmesi
5. Hile Riski İle İlgili Bilgi Toplama
6. Önemlilik derecesini tahmin etme
7. Başlangıç analitik inceleme tekniklerini uygulama
8. Denetim programının çatısını oluşturma
9. Denetim çalışmalarını bölümlenme
10. Denetimin zamanı ve süresini belirleme
11. Denetim elemanlarını göreve başlatma

RİSKE KARŞILIK VERME

DENETİM ÇALIŞMALARIN YÜRÜTÜLMESİ

1. Kanıtların Toplanması
2. Kontrol Testleri
3. Maddi Doğruluk Testleri
4. Hesap Kalanı Testleri
5. Analitik inceleme prosedürleri

RİSKİ RAPORLAMA

ÇALIŞMALARIN TAMAMLANMASI-RAPOR

1. Bilanço Sonrası Olayların İncelenmesi
2. İşletmenin Sürekliliğinin Değerlendirilmesi
3. Yönetimden Teyit (Beyan) Mektubu İstenmesi
4. Önemlilik Düzeyinin Gözden Geçirilmesi
5. Denetimin Kalite Kontrolü
6. Denetim Raporunun Yazılması

DENETİM PLANININ DENETİME KATKILARI

- Denetimin önemli alanlarına dikkatini yoğunlaştırması konusunda denetçiye yardımcı olmak.
- Muhtemel problemlerin zamanında belirlenmesi ve çözüme kavuşturulması konusunda denetçiye yardımcı olmak.
- Denetimin etkin ve verimli biçimde yürütülmesi için denetimin düzgün biçimde düzenlenmesi ve idare edilmesi konusunda denetçiye yardımcı olmak.
- Öngörülen risklere karşılık verecek kabiliyet ve yetkinlik sahibi denetim ekibi üyelerinin seçilmesi ve bu kişiler arasında uygun bir iş dağılımı yapılması konularında denetçiye yardımcı olmak.
- Denetim ekibi üyelerinin yönlendirilmesini, gözetimini ve yaptıkları çalışmanın gözden geçirilmesini kolaylaştırmak.
- Uygun hâllerde, topluluğa bağlı birimlerin denetçileri ile uzmanlar tarafından yapılan çalışmanın koordinasyonunda yardımcı olmak.

PLANLAMADA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

Planlama aşamasında “Önemli Yanlışlık Riski” ni değerlendirmeden denetçinin aşağıdaki kavramları incelemesi gerekir;

- Risk değerlendirme
- Analitik Prosedür
- Önemlilik
- Uzman Katılımı
- İşletmenin tabi olduğu yasal ve düzenleyici çevreyi tanıma

DENETİM STRATEJİSİ; Ayrıntılı denetim planının, denetimin kapsam ve performansının belirlenmesinde izlenen yol ve yöntemler bütünüdür. Denetim stratejisi, müşteri işletmenin büyüklüğü, işlemlerinin karmaşıklığı, işletme ile geçmişte yaşanan tecrübeler, ortaya çıkan veya çıkması muhtemel sorunlar gibi hususlar dikkate alınarak hazırlanır.

Denetim stratejisi oluşturulurken;

- Denetimin kapsamını tanımlayan denetimin özelliklerini belirler.
- Denetimin zamanlamasını ve kurulması gereken iletişimlerin niteliğini planlamak amacıyla denetimin raporlama amaçlarını belirler.
- Mesleki muhakemesini kullanarak, denetim ekibinin çalışmalarının yönlendirilmesinde önemli olduğunu düşündüğü faktörleri mütalaa eder.
- Ön denetim çalışmaları sonuçlarını ve uygun hâllerde– sorumlu denetçinin işletme için yürüttüğü diğer denetimlerden elde ettiği bilgilerin ilgili olup olmadığını mütalaa eder.
- Denetimin yürütülmesi için ihtiyaç duyulan kaynakların niteliğini, zamanlamasını ve kapsamına belirler.



17

ÜNİTE – 17: DENETİM SÜRECİ KONU TESTİ

1. I. Denetimin planlanması
II. İşlemlerin test edilmesi
III. Müşterinin seçimi ve işin kabul edilmesi
IV. Denetimin tamamlanması ve denetim raporunun yazılması
V. Hesap kalemlerinin test edilmesi

Yukarıdaki ifadeler dikkate alındığında, denetim sürecine ilişkin adımlar, aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak sıralanmıştır?

- A) III-II-V-I-IV B) III-I-V-II-IV
C) III-V-II-I-IV D) III-I-II-V-IV
E) III-II-I-V-IV

2. Aşağıdakilerden hangisi bağımsız denetim sürecinin aşamalarından birisi değildir?

- A) Risk değerlendirme
B) Planlama
C) Raporlama
D) Finansal tablo hazırlama
E) Risklere karşılık verme

3. Bağımsız denetim sürecini bir takvime yerleştirmek gerekirse, aşağıdakilerden hangisi denetim sürecine dâhil edilemez?

- A) İşletmenin tanınması ve denetim planının yapılması
B) Müşteri bulmak için pazarlama faaliyeti yapılması
C) Kanıt toplanması
D) Denetim çalışmalarının tamamlanması
E) Raporlamanın yapılması

4. Bağımsız denetçinin denetim sürecini oluşturması ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Denetim sürecinin belirlenmesinde yapılan çalışma süresi tahminlemeleri, ücretlendirmeye esas teşkil eder.
B) Denetçi, denetim sürecinde geçmiş tecrübelerinden yararlanır.
C) Denetim süreci denetlenecek işletme ile birlikte belirlenir.
D) Denetim sürecinin belirlenmesi aşamasında ekip üyeleri ile beyin fırtınası yapılır.
E) Denetim süreci, karşılaşılan durumlara göre sonradan değiştirilebilir.

5. Aşağıdakilerden hangisi denetim sürecinin denetçinin mesleki yargısına başvurulmuş bir aşaması değildir?

- A) Toplanacak kanıtların belirlenmesi
B) Risk faktörlerinin uygun şekilde tanımlanması
C) Etkin bir iç kontrol sisteminin kurulması
D) Yönetimin tahminlerinin değerlendirilmesi
E) Kanıt ve yönetim beyanlarına dayanarak çıkarımlarda bulunulması

6. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na göre, gerçekleştirilecek bağımsız denetimlerde denetim şirketinin seçimi aşağıdakilerden hangisinin görevidir?

- A) Şirket genel kurulu
B) Şirket yönetim kurulu
C) Şirket merkezinin bulunduğu yerdeki vergi dairesi
D) Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu
E) Sermaye Piyasası Kurulu

7. Denetim için başvuran müşterinin kabul edilip edilmeyeceği veya var olan bir müşteri ile devam edilip edilmeyeceği aşağıdaki denetim süreçlerinden hangisinin kapsamındadır?

- A) Sözleşme Öncesi Faaliyetler
- B) Denetim Planının Hazırlanması
- C) Denetim Planının Uygulanması
- D) Raporlama Aşaması
- E) Denetim programının Hazırlanması

8. Yeni bir müşteri söz konusu olduğunda, denetim şirketi, müşteriye kabul edip etmeme kararını alırken varsa önceki denetim şirketi ile görüşebilir.

Bu durumda önceki denetim şirketi ile görüşme hususunda aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Müşteri işletmeden izin alınır.
- B) Yöneticilerin dürüstlüğü hakkında bilgi alınır.
- C) Denetim sürecinde yönetimle uyumsuzluğa düşülüp düşülmediği konularında bilgi alınır.
- D) Denetim şirketi değişikliğinin nedenleri öğrenilir.
- E) Önceki denetim şirketinin sır saklama sorumluluğu yoktur.

9. Aşağıdaki durumlardan hangisi genel denetim stratejisinin oluşturulmasında dikkate alınacak hususlardan biri değildir?

- A) Denetim yaklaşımının belirlenmesine yönelik olarak işletme ile fikir birliği sağlamak
- B) Sektöre özgü raporlama yükümlülüklerinin değerlendirilmesi
- C) Uzmanlık bilgisi ihtiyacı dâhil, denetlenecek faaliyetlerin niteliği
- D) İşletmenin hizmet kuruluşu kullanıp kullanmadığı
- E) Müşterinin, personeline ve verilerine erişim imkânı

10. Aşağıdakilerden hangisi genel denetim stratejisinin oluş turulmasında dikkate alınacak hususlardan biri değildir?

- A) Uzmanlık bilgisi ihtiyacı dâhil, denetlenecek faaliyet bölümlerinin niteliği
- B) Müşterinin personeline ve verilerine erişim imkânı
- C) Sektöre özgü raporlama yükümlülükleri
- D) Önceki denetimlerin sonuçları
- E) Denetim prosedürlerinin niteliğinin, zamanlamasının ve kapsamının planlaması

11. Türkiye Denetim Standartları'na göre, denetim ekibi üyeleri tarafından uygulanacak denetim prosedürlerinin niteliği, zamanlaması ve kapsamını açıklayan bir belge geliştirilmesi gerekmektedir. Söz konusu belge, denetim alanları için kanıtlar üretmek amacıyla tasarlanan işlemlerin bir listesidir.

Yukarıdaki cümlede tanımlanan belge aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yönetimin teyit mektubu
- B) Denetim sözleşmesi
- C) Denetim teklifi
- D) Denetim anlaşma mektubu
- E) Denetim planı

12. Aşağıdakilerden hangisi denetim planı içerisinde yer almaz?

- A) Denetim ücretinin hangi zaman aralığında tahsil edileceği
- B) Hangi denetim alanlarının denetleneceği
- C) Denetimin kimler tarafından yapılacağı
- D) Denetim döneminin hangi zaman aralığını kapsadığı
- E) Hangi denetim tekniklerinin uygulanacağı

13. Aşağıdakilerden hangisi denetimin planlamasını oluşturan alt aşamalardan biri değildir?

- A) Müşteriye ilişkin bilgi temini
- B) Önemlilik düzeyini belirleme
- C) Denetim riski düzeyini belirleme
- D) Denetim programının oluşturulması
- E) İç denetim faaliyetini planlama

14. Aşağıdakilerden hangisi denetim planlaması esnasında yapılması gereken işlemlerden değildir?

- A) Kontrol testleri yapmak
- B) Önemlilik düzeylerini belirlemek
- C) Önceki denetçilerle görüşmek
- D) Denetim alanlarını belirlemek
- E) İç kontrol sistemini incelemek

15. Aşağıdaki denetim faaliyetlerinden hangisi planlama aşamasında yürütülen bir faaliyet olamaz?

- A) Denetim riski düzeyinin belirlenmesi
- B) Uygulanacak denetim tekniklerinin belirlenmesi
- C) Müşteri işletmeyle ilgili bilgi toplanması
- D) Hesap bakiyelerinin test edilmesi
- E) Önemlilik düzeyinin belirlenmesi

16. Aşağıdaki denetim faaliyetlerinden hangisi denetimin planlama aşamasında yapılan bir faaliyet olamaz?

- A) Denetim kanıtlarının toplanması
- B) Denetim programlarının yazılması
- C) Müşteri işletme hakkında bilgi toplanması
- D) Denetim alanlarına göre önemlilik düzeyinin belirlenmesi
- E) Denetim alanlarına göre denetim risklerinin belirlenmesi

17. Aşağıdakilerden hangisi denetimin planlanması aşamasında yapılan işlemlerden biri değildir?

- A) İşletmeyi ve sektörü tanımak
- B) Başlangıç analitik inceleme prosedürlerini uygulamak
- C) Denetim ekibini belirlemek ve dışarıdan uzmana ihtiyaç olup olmadığını değerlendirmek
- D) İşletme riski ve hile riskini belirlemek
- E) İşletme yönetiminden bulunan yanlışlıkların düzeltilmesini talep etmek

18. Aşağıdakilerden hangisi denetim planlaması aşamasında işletme ile ilgili bilgilerin toplanmasına yönelik yapılacak işlere örnek olarak verilemez?

- A) İşyerinin faaliyette bulunduğu yerlerin gezilmesi
- B) İşletmenin bulunduğu sektör ile ilgili bilgi elde edilmesi
- C) Önceki denetim sonuçlarının gözden geçirilmesi
- D) İşletme politikalarının gözden geçirilmesi
- E) Yönetim iddialarının incelenmesi

19. Aşağıdakilerden hangisi denetim planlamasının faydalarından birisi değildir?

- A) Önemli yanlışlık riski azaltılabilir.
- B) Denetim işi uygun biçimde organize edilebilir, ekip üyeleri seçilir ve yönetilir.
- C) Olası sorunlar tanımlanır ve zamanında çözülebilir.
- D) Önceki dönem denetimlerinden ve diğer görevlerden elde edilen deneyimlerden uygun biçimde yararlanılabilir.
- E) Ekip içindeki çalışmalar koordine edilebilir.

20. Finansal Tabloların Denetiminin Planlanması başlıklı Bağımsız Denetim Standardı 300'e göre, denetimin planlanmasıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Denetçi, denetim sırasında gerektiğinde denetim planını değiştirebilir ancak genel denetim stratejisini değiştiremez.
- B) Denetimin yürütülmesi için ihtiyaç duyulan kaynakların niteliği genel denetim stratejisinde belirlenir.
- C) Denetim planı, risk değerlendirme prosedürlerinin planlanmasını da içerir.
- D) Denetimin planlanması sürecinde, sorumlu denetçi ve denetim ekibinin diğer kilit üyeleri rol alır.
- E) Denetim stratejisi, denetim planından önce geliştirilmelidir.

ÜNİTE – 18

DENETİMİN TAMAMLANMASI

MEVCUT DURUMU TEYİT EDEN OLAYLAR (Düzeltilme Gerekir)

Finansal tablo tarihi itibarıyla bilinen ve bilanço sonrası mevcut durumu teyit eden olaylardır. Denetçi tarafından bilinmekle beraber bilanço sonrasında kesinleşen olaylardır. Bu gibi durumlara karşı finansal tablolarda düzeltme yapılmalıdır.

- Bilanço tarihi itibarıyla bir borcunun bulunduğunu teyit eden, bilanço tarihinden sonra sonuçlanmış bir dava
- Bilanço tarihi itibarıyla bir varlığın değerinde düşüklük olduğuna dair bir bilginin bilanço tarihinden sonra ortaya çıkması
- Bilanço tarihinden önce satın alınan varlıkların maliyetlerinin veya satılan varlıkların gelirinin, bilanço tarihinden sonra belirli hale gelmesi
- Finansal tabloların gerçeğe uygun olmadığını gösteren hata ve hilelerin ortaya çıkarılması
- Karşılık ayrılan bir işlem ile ilgili davanın sonuçlanması ya da finansal varlıkların gerçeğe uygun değerlerindeki değişim gibi muhasebe tahminlerinde değişikliklerin olması,
- İşletmenin alacaklı olduğu bir müşterinin iflası,
- Stokların net gerçekleşebilir değerinin belirlenmesi, değişmesi ya da altında satılması
- Sayım ve tesellüm fazlalık ya da noksanlığın nedenlerinin belirlenmesi,
- Varlıkların satışı ile ilgili gelirlerin ya da satın alınması ile ilgili maliyetlerin belirli hale gelmesi
- Çalışanlara ödenecek ikramiye ya da kar paylarının tutarlarının belirli hale gelmesi.

BİLANÇO SONRASI OLAYLAR

Bilanço sonrası olayları haberdar etme sorumluluğu işletme yönetimine aittir.

Ancak denetçi bu durumların varlığını tespit etmek için işletme yönetiminden bilgi talep eder ve uygun denetim tekniklerini uygular.

SONRADAN ORTAYA ÇIKAN YENİ OLAYLAR (Açıklama Gerekir)

Finansal tablo tarihi itibarıyla denetçi tarafından bilinmeyen ve sonradan ortaya çıkan olaylardır. Bu durumlar için finansal tablolarda düzeltme yapılması gerekmez, ancak dipnotlarda açıklama yapılmalıdır.

- Bilanço tarihinden sonra önemli bir bağlı ortaklığın elden çıkarılması veya önemli bir birleşme işleminin gerçekleştirilmesi,
- Bilanço tarihinden sonra ortaya çıkan bir yangın sebebiyle ana üretim fabrikasının tahrip olması,
- Bilanço tarihinden sonra önemli tutarda hisse senedi işlemleri yapılması,
- Bir faaliyetin durdurulmasına yönelik planın duyurulması,
- Önemli bir yeniden yapılandırma planının duyurulması veya bu planın uygulanmaya başlanması
- Varlık fiyatlarında ya da döviz kurlarında bilanço tarihinden sonra olağan dışı büyüklükte değişikliklerin olması,
- İşletmenin cari ve ertelenmiş vergi alacakları ile borçları üzerinde önemli etkisi olan yeni vergi düzenlemelerinin yapılması veya vergi oranlarının değişmesi ya da böyle bir vergi kanunun çıkarılacağı duyurulması,
- Önemli bir garantinin verilmesi gibi, önemli taahhütlere veya önemli koşullu borçlara girilmesi,
- Tamamen bilanço tarihinden sonra gerçekleşen olayların sonucunda önemli bir davanın başlaması.

YÖNETİMDEN İSTENECEK BİLGİLER

- Yeni teminatların, kredilerin, garantilerin olup olmadığı.
- İşletmenin yeni bir taahhüt veya kefalet altına girip girmediği.
- Gerçekleşmiş bir varlık satışı veya ediminin olup olmadığı.
- Şarta bağlı durumlarla ilgili herhangi bir gelişme olup olmadığı.
- Sermaye artışı olup olmadığı veya planlaması.
- Birleşme veya tasfiyeye ilişkin bir anlaşmanın olup olmadığı.
- Devlet tarafından el konulan ya da yangın ya da sel gibi nedenlerle yok olan herhangi bir varlık olup olmadığı.

DENETÇİNİN UYGULAYACAĞI DENETİM TEKNİKLERİ

- Bilanço tarihinden sonra gerçekleşen kurul toplantı tutanakları incelenir.
- İşletmenin en son ara dönem finansal tabloları incelenir.
- Süregelen davalarda herhangi bir gelişme olup olmadığı şirket avukatlarıyla görüşülerek değerlendirilir.
- İşletme yönetiminden bilanço tarihinden sonra ortaya çıkan ve finansal tabloları etkileyebilecek herhangi bir olay olup olmadığına dair yazılı bildirim alınır.
- Bilanço tarihi ile denetçi raporu tarihi arasındaki muhasebe kayıtlarının gözden geçirilmesi.

BELİRSİZLİKLER**A- FİNANSAL DURUMLA İLGİLİ**

- Alacaklılara vade tarihinde ödeme yapılamaması.
- Kredi verenler tarafından sağlanan finansal desteğin geri çekileceğine dair belirtiler.
- Yeni ürün geliştirilmesi veya diğer önemli yatırımlar için finansman temin edilememesi.
- İşletme faaliyetleriyle ilgili negatif nakit akışları.
- Temel finansal oranlardaki olumsuzluk.
- Önemli tutarlardaki faaliyet zararı veya nakit akışı yaratan varlıkların değerindeki önemli azalışlar.
- Temettü ödemelerindeki gecikme veya kesilmeler.
- Kredi sözleşmelerinin şartlarına uyulamaması.
- Tedarikçilerle yapılan işlemlerde vadeli ödemeden, peşin ödemeye geçilmesi.
- Net yükümlülük veya kısa vadeli net yükümlülük pozisyonu.
- Sabit vadeli borçların vadelerinde geri ödeneceğine dair gerçekçi olmayan beklentiler veya uzun vadeli varlıkları finanse etmek için kısa vadeli borçlara gereğinden fazla bağlı olunması.

B- İŞLETME FAALİYETLERİYLE İLGİLİ:

- Yönetimin işletmeyi tasfiye etme veya faaliyetleri durdurma niyeti.
- Kilit yönetim kadrosunun boş olarak yerlerinin doldurulmaması.
- Önemli bir pazarın, kilit müşteri veya müşterilerin, imtiyaz, lisans veya ana tedarikçilerin kaybedilmesi.
- İşgücüyle ilgili yaşanan sıkıntılar.
- Önemli hammadde darboğazı.
- Oldukça başarılı bir rakibin ortaya çıkması.

C-DİĞER KONULARLA İLGİLİ:

- Finansal kuruluşların borç ödeme gücü veya likidite yükümlülükleri gibi sermaye yeterlilik yükümlülüklerine veya diğer yasal yükümlülüklerle aykırılık.
- İşletme aleyhine açılmış, sonuçlanmamış ve işletmenin aleyhine sonuçlanması durumunda işletmenin karşılamayacağı taleplere sebep olabilecek davalar.
- İşletmeyi olumsuz yönde etkilemesi beklenen mevzuat değişiklikleri veya hükümet politikalarındaki değişiklikler.
- Oluştığında sigorta kapsamında bulunmayan veya eksik sigortalanmış felaketler.

YÖNETİMİN SORUMLULUKLARI

İşletmenin sürekliliğini devam ettirme kabiliyetinin değerlendirilmesine ilişkin sorumluluk işletme yönetimine aittir. Bu sorumluluk yönetimin işletmenin sürekliliğini devam ettirme kabiliyetine ilişkin yaptığı değerlendirme, olay veya şartların, doğası gereği belirsiz olan gelecekteki sonuçları hakkında belirli bir tarihte muhakemede (yargıda) bulunulmasını içerir.

Aşağıdaki unsurlar yapılan bu muhakemeye ilgilidir:

- Bir olay veya şart ya da bunların sonuçları ne kadar ileri bir tarihte meydana geliyorsa, söz konusu olay veya şartların sonucuna ilişkin belirsizlik derecesi de o kadar artar. Bu sebeple, yönetimin işletmenin sürekliliğiyle ilgili açık bir değerlendirme yapmasını zorunlu kılan finansal raporlama çerçevelerinin birçoğu, hangi dönem için yönetimin mevcut tüm bilgileri dikkate almasının zorunlu olduğunu belirler.
- İşletmenin büyüklüğü ve karmaşıklığı, faaliyetlerinin niteliği ve durumu, dış faktörlerden etkilenme derecesi, olay veya şartların sonucuna ilişkin yapılacak muhakemeyi etkiler.
- Geleceğe ilişkin herhangi bir muhakeme, o muhakemenin yapıldığı andaki mevcut olan bilgilere dayanır. Bilanço tarihinden sonraki olaylar, yapıldığı tarihte makul olan muhakemelerle tutarlı olmayan sonuçlar ortaya çıkarabilir.
- İşletmenin sürekliliği esası uyarınca, finansal tablolar, işletmenin sınırsız bir ömre sahip olduğu ve öngörülebilir gelecekte faaliyetlerini sürdüreceği varsayımıyla hazırlanır. Yönetim, işletmeyi tasfiye etme ya da ticari faaliyeti sona erdirmeye niyeti ya da mecburiyeti bulunmadığı sürece işletmenin sürekliliği esasını kullanmaktan sorumludur.

DENETÇİNİN SORUMLULUKLARI

Denetçi, yönetimin değerlendirdiği dönemden sonrası için, işletmenin sürekliliğini devam ettirme kabiliyetine ilişkin ciddi şüphe oluşturabilecek olay veya şartlarla ilgili sahip olduğu bilgiler hakkında yönetimi sorgular. Mevzuat zorunlu tutmasa dahi bu değerlendirmeyi yapmasını ister.

Ciddi şüphe oluşturabilecek olay veya şartların belirlenmesi durumunda;

- (a) Yönetimce işletmenin sürekliliğini devam ettirme kabiliyetine ilişkin bir değerlendirme yapılmamış olması durumunda, yönetimden bu değerlendirmenin yapılmasının talep edilmesi.
- (b) Yönetimin,
 - İşletmenin sürekliliği hakkındaki değerlendirmesiyle ilgili gelecekte atacağı adımlara ilişkin planlarının, Bu planların uygulanması sonucunda mevcut durumun iyileşme ihtimalinin olup olmadığının ve Söz konusu planların, içinde bulunulan şartlar altında uygulanabilir olup olmadığının, değerlendirilmesi
- (c) İşletmenin nakit akış tahmini hazırlamış olması hâlinde, bu tahmine ilişkin analiz; yönetimin geleceğe yönelik planlarını değerlendirirken, bu planı etkileyebilecek olay ve şartların gelecekteki sonuçları açısından önemli bir unsur olması durumunda:
 - i. Bu tahminin hazırlanması için üretilen temel verilerin güvenilirliğinin değerlendirilmesi ve
 - ii. Bu tahminin temelini oluşturan varsayımlar için yeterli dayanak (destek) olup olmadığına karar verilmesi.

- (d) Yönetimin değerlendirme yaptığı tarihten itibaren herhangi bir ilâve bilgi veya durumun ortaya çıkıp çıkmadığının değerlendirilmesi.
- (e) Yönetimden ve uygun hâllerde– üst yönetimden sorumlu olanlardan, gelecekte atacakları adımlara ilişkin planlar ve bu planların uygulanabilirliği konusunda yazılı beyan talep edilmesi

KİMLERDEN TALEP EDİLİR

- Denetçi yazılı beyanları, finansal tablolara ilişkin uygun sorumluluğu bulunan ve ilgili konular hakkında bilgiye sahip olan yöneticilerden talep eder. Bu kişiler, işletmenin üst yönetim yapısına ve mevzuata bağlı olarak değişebilir fakat sorumlu taraf genellikle (üst yönetimden sorumlu olanlardan ziyade) yönetimdir. Dolayısıyla yazılı beyanlar işletmenin genel müdürü ile finans ve mali işler müdürü veya bu unvanların kullanılmadığı işletmelerde bu kişilere eşdeğer kişilerden talep edilebilir.
- Ancak bazı durumlarda yönetim, finansal tabloların ve finansal tablolarda yer alan yönetim beyanlarının hazırlanması ve sunulması sürecine katılan diğer kişileri (yazılı beyanın talep edildiği konular hakkında uzmanlık bilgisine sahip kişiler gibi) sorgulamaya karar verebilir. Aşağıdakiler bu kişiler arasındadır:
- Aktüeryal muhasebe ölçümlerinden sorumlu aktüer.
- Çevresel yükümlülüklerin ölçümlerinden sorumlu ve bu konuda uzman olan mühendis personel.
- Hukuki anlaşmazlıklarla (iddialarla) ilgili olarak ayrılan karşılıklara ilişkin gerekli bilgileri sunabilecek olan işletmenin iç hukuk müşaviri.

YAZILI BEYANLAR

Belirli konuları teyit etmek veya diğer denetim kanıtlarını desteklemek için yönetim tarafından denetçiye sunulan yazılı bildirimdir.

Yazılı beyanlar; finansal tabloları, bu tablolarda yer alan yönetim beyanlarını veya bu tabloları destekleyen defterleri ve kayıtları kapsamaz.

Yazılı beyanlar gerekli olan denetim kanıtını sağlamalarına rağmen, ele aldıkları konularla ilgili tek başlarına yeterli ve uygun denetim kanıtı sağlamazlar.

KAPSAMI:

- Denetçi raporunda atıfta bulunulan tüm finansal tabloları ve dönemleri kapsar.

TARİHİ:

- Yazılı beyanların tarihi, finansal tablolara ilişkin denetçi raporu tarihinden sonra olamaz; ancak bu tarihe mümkün olan en yakın tarihtir.

ŞEKLİ:

- Denetçiye hitaben yazılan bir beyan mektubu şeklindedir.

AMAÇ:

- Denetçiye verilen sözlü beyanları doğrulamak Denetçi ile yönetim arasındaki yanlış anlaşılmaları ortadan kaldırmak
- Yaşanabilecek anlaşmazlıklar olması halinde kanıt olarak kullanılmak
- Finansal tablolarda önemlilik arz eden hususlar hakkında bilgi almak

ÖNEMLİ

Yönetimin sorumlulukları ile ilgili yazılı beyanları sunmaması veya yönetimin dürüstlüğü konusunda şüphenin bulunması halinde, denetçi raporunda **“Görüş Bildirmekten Kaçınır.”**

KONULAR:

Denetçi, yönetimden;

- Finansal Tabloların
 - Geçerli finansal raporlama çerçevesine uygun olarak hazırlama sorumluluğunu yerine getirdiğine,
 - Tüm işlemlerin kaydedildiğine,
 - Finansal tabloların muhasebe ilkelerine göre hazırlandığına,
 - Düzeltilmemiş yanlışlıkların tek başına veya toplu olarak önemsiz olduğuna,
- İç kontrolün uygun şekilde tasarlanıp uygulandığına,
- İlişkili taraflarla yapılan tüm işlemlerin açıklandığına,
- Bağımsız denetim sözleşmesinde mutabakata varıldığı üzere, ilgili tüm bilgileri ve bu bilgilere erişim imkânını denetçiye sağladığına dair bir yazılı beyan talep eder.

TEKRAR TEYİT EDİLMESİ GEREKEN HALLER

Denetçi yönetimden bu sorumlulukları anladığını ve üstlendiğini yazılı beyanlarda **tekrar teyit etmesini de** isteyebilir. Aşağıdaki durumlarda bu teyidin tekrar talep edilmesi uygun olabilir:

- Denetim sözleşmesinin şartlarını işletme adına imzalayan kişilerin artık söz konusu sorumluluklara sahip olmaması, (Mevcut yönetimin değişmiş olması yenilerinin sorumluluklarını azaltmaz.)
- Denetim sözleşmesi şartlarının bir önceki yılda hazırlanmış olması,
- Yönetimin bu sorumlulukları yanlış anladığı yönünde bir göstergenin bulunması,
- İçinde bulunulan şartlarda meydana gelen değişikliklerin tekrar teyit alınmasını uygun hâle getirmesi.

DENETÇİNİN HİLEYE KARŞI SORUMLULUKLARI

Denetçi, yönetimden ve –uygun hâllerde– üst yönetimden sorumlu olanlardan;

- (a) Hilenin önlenmesine ve tespit edilmesine yönelik iç kontrolün tasarlanmasına, uygulanmasına ve işleyişinin sürdürülmesine ilişkin sorumluluklarını kabul ettiklerine,
- (b) Finansal tabloların hile kaynaklı önemli bir yanlışlık içerebileceği riskine ilişkin olarak yönetim tarafından yapılan değerlendirmenin sonuçlarını denetçiye açıkladıklarına,
- (c) İşletmeyi etkileyen ve
 - i. Yönetimin,
 - ii. İç kontrolde önemli görevleri bulunan çalışanların veya
 - iii. Finansal tablolarda önemli etki oluşturan bir hile yapabilecek konumdaki diğer kişilerin, dâhil olduğu, gerçekleşmiş veya şüphelenilen hileler hakkında sahip oldukları bilgileri denetçiye açıkladıklarına,
- (d) Çalışanlar, eski çalışanlar, analistler, düzenleyici kurumlar veya başkaları tarafından bildirilen ve işletmenin finansal tablolarını etkileyen hile iddiaları veya hile şüpheleri hakkında bildiklerini denetçiye açıkladıklarına, dair yazılı beyan alır.

BAĞIMSIZ DENETİMDE MEVZUATIN DİKKATE ALINMASI

Mevzuatın finansal tablolar üzerindeki etkisi büyük ölçüde farklılık gösterebilir. Bu sebeple yazılı beyanlar, finansal tablolar üzerinde önemli etkisi olabilecek tespit edilen veya şüphelenilen aykırılıklarla ilgili olarak yönetimin bilgisi hakkında gerekli denetim kanıtı sağlar. Ancak yazılı beyanlar, tek başlarına yeterli ve uygun denetim kanıtı sağlamazlar; bu sebeple denetçi tarafından elde edilecek diğer denetim kanıtlarının niteliğini veya kapsamını etkilemezler.

BELİRLENEN YANLIŞLIKLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Finansal tabloların hazırlanması, yönetimin ve –uygun hâllerde– üst yönetimden sorumlu olanların önemli yanlışlıkları düzeltmek için finansal tablolarda düzeltme yapmalarını gerektirdiğinden, denetçinin bu kişilerden düzeltilmemiş yanlışlıklar hakkında yazılı bir beyan talep etmesi gerekir. Bazı durumlarda, yönetim ve –uygun hâllerde– üst yönetimden sorumlu olanlar, düzeltilmemiş belirli yanlışlıkların yanlışlık olduğu kanaatine varmayabilir. Bu sebeple, yazılı beyanlarında “[sebeplerin açıklanması]’den dolayı ... ve ... kalemlerinin yanlışlık oluşturduğu görüşüne katılmıyoruz” gibi ifadeler kullanabilirler. Ancak bu beyanların alınması, denetçinin düzeltilmemiş yanlışlıkların etkisi hakkında bir sonuca ulaşma (sonuç oluşturma) gerekliliğini ortadan kaldırmaz.

DİKKATE ALINMASI GEREKEN ÖZEL HUSUSLAR

Denetçi, finansal tablolar hazırlanırken dikkate alınması gereken bir etkiye sahip olan mevcut veya muhtemel tüm dava ve iddiaların kendisine bildirildiğine ve bu dava ve iddiaların geçerli finansal raporlama çerçevesine uygun olarak muhasebeleştirildiğine ve açıklandığına ilişkin yönetimden ve –uygun hâllerde– üst yönetimden sorumlu olanlardan yazılı açıklama talep eder.

MUHASEBE TAHMİNLERİYLE İLGİLİ AÇIKLAMA

Denetçi, yönetimden sorumlu olanlardan; muhasebe tahminleri oluşturulurken kullanılan yöntem, önemli varsayım ve veriler ile ilgili açıklamaların geçerli finansal raporlama çerçevesinin finansal tablolara alma, ölçüm ve açıklama hükümlerine uygunluk sağlayıp sağlamadığı hakkında yazılı beyan talep eder.

- Muhasebe tahminlerini oluştururken yapılan önemli muhakemelerin, yönetimin haberdar olduğu ilgili tüm bilgileri dikkate aldığı.
- Muhasebe tahminlerini oluştururken yönetim tarafından kullanılan yöntem, varsayım ve verilerin seçiminde veya uygulamasındaki tutarlılık ve uygunluk.
- Muhasebe tahminleri ve açıklamalarla ilgili olduğunda varsayımların, yönetimin işletme adına belirli adımları atma niyet ve kabiliyetini uygun şekilde yansıttığı.
- Tahmin belirsizliğini tanımlayan açıklamalar dâhil, muhasebe tahminleriyle ilgili açıklamaların geçerli finansal raporlama çerçevesi bağlamında tam ve makul olduğu.
- Muhasebe tahminleri oluşturulurken uygun uzmanlık veya uzmanlık becerilerine başvurulduğu.
- Bilanço tarihinden sonraki hiçbir olayın, muhasebe tahminlerinde ve finansal tablolara dâhil edilen açıklamalarda düzeltme yapılmasını gerektirmediği.
- Muhasebe tahminlerinin finansal tablolara alınmadığı veya finansal tablolarda açıklanmadığı durumlarda, geçerli finansal raporlama çerçevesinin finansal tablolara alma veya finansal tablolarda açıklama kriterlerini karşılamadığına dair yönetimin kararının uygunluğu.

İLİŞKİLİ TARAF

Geçerli finansal raporlama çerçevesinde ilişkili taraflarla ilgili hükümlerin bulunması durumunda denetçi, yönetimden ve –uygun hâllerde– üst yönetimden sorumlu olanlardan;

- (a) İşletmenin ilişkili taraflarının kimliklerini ve haberdar oldukları tüm ilişkili taraf ilişkilerini ve işlemlerini denetçiye açıkladıklarına ve
- (b) Bu ilişkilerin ve işlemlerin söz konusu çerçeve hükümlerine uygun olarak muhasebeleştirdikleri ve açıkladıklarına ilişkin yazılı açıklamalar alır.

BİLANÇO SONRASI OLAYLAR

Denetçi, finansal tabloların tarihinden sonra gerçekleşen ve geçerli finansal raporlama çerçevesine uygun olarak düzeltme veya açıklama yapılmasını gerektiren tüm olayların düzeltilmişine veya açıklandığına ilişkin, yönetimden ve –uygun hâllerde– üst yönetimden sorumlu olanlardan yazılı bir beyan talep eder.

İŞLETMENİN SÜREKLİLİĞİ

Yönetimden ve –uygun hâllerde– üst yönetimden sorumlu olanlardan, gelecekte atacakları adımlara ilişkin planlar ve bu planların uygulanabilirliği konusunda yazılı beyan talep edilir.

ÖNCEKİ DÖNEMLER VE KARŞILAŞTIRMALI BİLGİLER

Denetçi karşılaştırmalı bilgileri etkileyen, önceki döneme ait finansal tablolardaki önemli bir yanlışlığın düzeltilmesiyle ilgili olarak yapılan düzeltmeler için de özel yazılı beyan alır.



18

ÜNİTE – 18: DENETİMİN TAMAMLANMASI KONU TESTİ

1. Aşağıdakilerden hangisi denetimin tamamlanması ve raporlama aşamasında yer almaz?
 - A) İç kontrol sisteminin etkinlik derecesinin belirlenmesi ve buna dönük kanıt toplanması
 - B) Çalışma kâğıtlarının gözden geçirilmesi
 - C) Müşteri işletmeden beyan mektubunun istenmesi
 - D) Bilanço sonrası olayların belirlenmesi
 - E) Denetim ekibi ile son değerlendirme toplantısının düzenlenmesi
2. Aşağıdakilerden hangisi denetim çalışmalarının tamamlanması aşamasında yapılacak işlerden biri değildir?
 - A) Gerçekleştirilen denetimin gözden geçirilerek atlanılan bir husus olup olmadığının değerlendirilmesi
 - B) Finansal tabloların uygulanabilir finansal raporlama çerçevesi ile uyumlu hazırlanıp hazırlanmadığının değerlendirilmesi
 - C) Bilanço tarihinden sonraki önemli olayların gözden geçirilmesi
 - D) Yönetim teyit/beyan mektubu alınması
 - E) Gelecekteki olası belirsizliklerin değerlendirilmesi
3. Aşağıdakilerden hangisi denetçi raporu sunulmadan önce tamamlanması gereken çalışmalardan birisi değildir?
 - A) Bilanço tarihinden sonraki olayların gözden geçirilmesi
 - B) İşletmenin sürekliliğinin değerlendirilmesi
 - C) İşletme yönetiminden yazılı teyit mektubu alınması
 - D) Denetimin yürütülmesi sırasında belirlenen yanlışlıkların değerlendirilmesi
 - E) Denetim ekibi dışında bir kişi tarafından müşteri memnuniyetinin değerlendirilmesi
4. Aşağıdakilerden hangisi denetimin tamamlanması aşamasında yapılan işlemlerden biri değildir?
 - A) Bilanço tarihinden sonraki önemli olayların gözden geçirilmesi
 - B) Genel analitik testlerin yapılması
 - C) Denetim çalışma kâğıtlarının hazırlanması
 - D) Gelecekteki olası belirsizliklerin değerlendirilmesi
 - E) Denetim programının gözden geçirilmesi
5. Aşağıdakilerden hangisi denetimi tamamlama çalışmalarından biri değildir?
 - A) Bilanço tarihinden sonraki önemli olayların gözden geçirilmesi
 - B) Genel analitik testlerin yapılması
 - C) İlişkili taraflarla yapılan işlemlerin incelenmesi
 - D) Gelecekteki olası belirsizliklerin değerlendirilmesi
 - E) İşletmenin finansal performansının ölçümü ve değerlendirilmesi
6. Denetimin tamamlanması ve raporlanması sürecinde gerçekleştirilen aşağıdaki faaliyetlerden hangisi diğerlerinden önce yerine getirilmektedir?
 - A) İşletmeden hataların düzeltilmesini isteme
 - B) Çalışma kâğıtlarının gözden geçirilmesi
 - C) Önemlilik düzeyinin ve denetim riskinin son defa ölçülmesi
 - D) Kanıtların yeterliliğinin değerlendirilmesi
 - E) Müşteri işletmeden beyan mektubunun istenmesi

7. Aşağıdakilerden hangisi denetimin tamamlanması aşamasında denetçinin dikkate alması gereken bir husus değildir?

- A) Bilanço tarihinden sonraki yönetim kurulu toplantı tutanaklarının incelenmesi
- B) İşletme yönetiminden, işletme ilgililerinin izleyen dönemde zarar görmesi durumunda bu zararı karşılayacağına dair yönetim beyan mektubu alınması
- C) Şarta bağlı varlık ve yükümlülüklerde bir gelişme olup olmadığı
- D) İşletmenin sürekliliği varsayımının değerlendirilmesi
- E) İşletmenin sermaye yapısındaki önemli değişikliklerle ilgili yönetime soru sorulması

8. Aşağıdakilerden hangisi denetçinin, denetimi tamamlama çalışmalarını yaparken bilanço tarihinden sonraki önemli olayların gözden geçirilmesi kapsamında yapması gereken işlemlerden biri değildir?

- A) İşletme tarafından düzenleniyorsa ara mali tabloların incelenmesi
- B) Bilanço tarihi öncesinde başlamış davalarla ilgili olarak avukatlardan bilgi alınması
- C) Yönetim kurulu kararları ve toplantı tutanaklarının incelenmesi
- D) Yönetimden beyan mektubu istenmesi
- E) Dönem sonundan (31 Aralık) sonra yapılmış kayıtların incelenmesi

9. BDS 560 Bilanço Tarihinden Sonraki Olaylar standardına göre, aşağıdakilerden hangisi denetçinin bilanço tarihinden sonra finansal tabloları etkileyebilecek bir olayın gerçekleşip gerçekleşmediği konusunda yönetimi sorgularken özel sorgulama yapabileceği hususlardan biri değildir?

- A) Birleşme veya tasfiyeye ilişkin yapılan bir anlaşmanın olup olmadığı
- B) İşletmenin hukuk müşavirinin değişip değişmediği
- C) Gerçekleşmiş varlık satışı veya ediniminin olup olmadığı
- D) İşletmenin yeni bir taahhüt veya kefalet altına girip girmediği
- E) Devlet tarafından el konulan herhangi bir varlığın olup olmadığı

10. Bir işletmenin 31.12.2015 tarihli bilançosunun "Ticari Alacaklar" kalemi içindeki önemlilik seviyesini aşan miktarda bir alacağın borçlusunun, 2015 sonuna doğru iflas ederek borçlarını ödeyemez hale geldiği, söz konusu tabloları denetleyen denetçi tarafından denetim rapor tarihinden sonra öğrenilmiştir.

Bilanço Tarihinden Sonraki Olaylar başlıklı Bağımsız Denetim standardı (BDS) 560 uyarınca, yukarıdaki yeni bilginin finansal tablolara ve denetim raporuna etkisi aşağıdakilerden hangisi olmalıdır?

- A) Finansal tabloların ilgili kalemlerinde düzeltme + denetim raporunda açıklama yapma
- B) Finansal tabloların ilgili kalemlerinde düzeltme + yeni tarihli denetim raporu hazırlama
- C) Finansal tablo dipnotlarında açıklama yapma + yeni tarihli denetim raporu hazırlama
- D) Finansal tablo dipnotlarında açıklama yapma + denetim raporunda açıklama yapma
- E) Finansal tablo dipnotlarında açıklama yapma + denetim raporunda herhangi bir değişiklik yapmama

11. Denetimin Sürekliliği başlıklı Bağımsız Denetim Standardı 570 çerçevesinde, aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) İşletme yönetiminin işletmenin sürekliliği varsayımıyla ilgili değerlendirmesi, bilanço tarihinden sonraki en az 12 ayı dikkate almalıdır.
- B) Yönetim, hazırladığı finansal tablolarda işletmenin sürekliliğiyle ilgili bir değerlendirme yapmamışsa denetçi yönetimden söz konusu değerlendirmeyi yapmasını ister.
- C) Yönetimin işletmenin sürekliliğiyle ilgili bir değerlendirme yapmamış olması durumunda, finansal raporlama kurallarına aykırılık söz konusu olduğu için denetçi tablolara olumlu görüş veremez.
- D) Süreklilik varsayımına ilişkin şüphe oluşturabilecek olay veya durumlar varsa denetçi varsayım ile ilgili önemli bir belirsizlik olup olmadığını tespitiye yönelik prosedürler uygulamalıdır.
- E) Süreklilik varsayımıyla ilgili önemli bir belirsizlik varsa ancak yönetim bu durumu zaten finansal tablolarda açıklamışsa denetçinin konuyla ilgili yerine getirmesi gereken herhangi bir yükümlülüğü yoktur.

12. Aşağıdakilerden hangisi BDS 570 İşletmenin Sürekliliği Standardı'na göre, denetçinin denetim çalışmasını tamamlarken değerlendirebileceği işletmenin sürekliliği ile ilgili tehdit oluşturabilecek durumlardan biri değildir?

- A) Temettü ödemelerindeki gecikme veya kesilmeler
- B) Tedarikçilerle yapılan işlemlerde vadeli ödemeden, peşin ödemeye geçilmesi
- C) Önemli hammadde darboğazı
- D) Alacaklılara vade tarihinde ödeme yapılamaması
- E) Kredi geri ödemelerini yapabilmek için yabancılara paraların yerel para birimine çevrilmesi

13. İşletmenin Sürekliliği (BDS 570) standardına göre, işletmenin sürekliliğinin devamına ilişkin ciddi şüphe oluşturabilecek olay veya şartların belirlenmesi durumunda aşağıdakilerden hangisi önemli bir belirsizliğin mevcut olup olmadığına karar vermek için gerekli olan ek denetim prosedürleri kapsamında yer almaz?

- A) Üretim sürecinde üretilen mamullerin satış politikasının belirlenmesi amacıyla işletme çalışanlarına yönelik olarak soruşturma yapılması
- B) Yönetimce işletmenin sürekliliğinin devamına ilişkin bir değerlendirme yapılmamış olması durumunda yönetimden bu değerlendirmenin yapılmasının talep edilmesi
- C) Yönetimin değerlendirme yaptığı tarihten itibaren herhangi bir ilave bilgi veya durumun ortaya çıkıp çıkmadığının değerlendirilmesi
- D) Yönetimden ve uygun hâllerde üst yönetimden sorumlu olanlardan, gelecekte atacakları adımlara ilişkin planları ve bu planların uygulanabilirliği konusunda yazılı açıklamaların talep edilmesi
- E) Yönetimin, işletmenin sürekliliği hakkındaki değerlendirmesiyle ilgili gelecekte atacağı adımlara ilişkin planlarının değerlendirilmesi

- 14. I. Net yükümlülük veya kısa vadeli net yükümlülük pozisyonu
- II. Sabit vadeli borçların vadelerinde geri ödeneceğine veya yenileneceğine dair gerçekçi olmayan beklentiler
- III. Kredi verenler tarafından sağlanan finansal desteğin geri çekileceğine dair belirtiler
- IV. Temettü ödemelerindeki gecikme veya kesilmeler

Bu bilgiler denetçinin işletme ile ilgili vereceği aşağıdaki kararlardan hangisi ile ilgilidir?

- A) Bağımsız denetim sözleşmesinin şartları
- B) İşletmenin ilişkili taraf işlemleri
- C) İşletmenin sürekliliği
- D) Muhasebe tahminleri
- E) Bağımsız denetimde belirli kalemler için dikkate alınması gereken hususlar

15. Aşağıdakilerden hangisi "Dava ve İddialar" ile ilgili bağımsız denetçinin yapacağı işlemlerden biri değildir?

- A) Yönetimin ve işletmenin iç hukuk müşavirinin sorgulanması
- B) İşletmenin dış hukuk müşavirinden, dava ve iddiaların sonucuna ilişkin yaptığı mutlak bir değerlendirmeye ilişkin yazılı beyan alınması
- C) İşletme ile işletmenin dış hukuk müşaviri arasında yapılan yazışmaların gözden geçirilmesi
- D) İşletmenin dâhil olduğu önemli bir etkiye sahip dava ve iddiaların dipnotlarda verilip verilmediğinin incelenmesi
- E) Dava giderlerine ilişkin hesapların gözden geçirilmesi

16. Denetçi, birden fazla belirsizlik içeren istisnai durumlarda, belirsizliklerin her birine ilişkin yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiş olmasına bağlı kalmaksızın, belirsizliklerin muhtemel etkileşimi ve finansal tablolar üzerindeki muhtemel kümülatif etkilerini değerlendirir.

Verilen ifadeye göre denetçi, aşağıdaki Bağımsız Denetim Standartlarından hangisine dayanarak yapmış olduğu çalışmayı görüşe bağlamaya çalışmaktadır?

- A) BDS 505 Dış Teyitler
- B) BSD 570 İşletmenin Sürekliliği
- C) BSD 550 İlişkili Taraflar
- D) BDS 501 Bağımsız Denetim Kanıtları – Belirli Kalemler için Dikkate Alınması Gereken Özel Hususlar
- E) BDS 330 Bağımsız Denetçinin Risk Olarak Değerlendirilmiş Hususlara Karşı Yapacağı İşler

17. İşletmenin sürekliliği esasını kullanmanın uygun olduğu ancak önemli bir belirsizliğin bulunduğu durumda önemli belirsizliğe ilişkin yeterli açıklama yapılmışsa denetçi; BDS 570 İşletmenin Sürekliliği Standardına göre aşağıdakilerden hangisini yapar?

- A) Olumlu görüş verir ve kilit denetim konularında durumu açıklar.
- B) Görüş vermekten kaçınır.
- C) Şartlı görüş verir ve Görüşün Dayanağı bölümünde açıklama yapar.
- D) Olumlu görüş verir ve “İşletmenin Sürekliliğiyle İlgili Önemli Belirsizlik” başlığı altında ayrı bir bölüme yer verir.
- E) Olumsuz görüş verir

18. Aşağıdaki ifadelerden hangisi BDS 580 Yazılı Beyanlar standardına göre yanlıştır?

- A) Yazılı beyanlar, işletmenin finansal tablolarının denetimiyle ilgili olarak denetçinin talep ettiği gerekli bilgilerdir.
- B) Yazılı beyanlar da denetim kanıtı niteliğindedir.
- C) Yazılı beyanlar gerekli olan denetim kanıtını sağlamalarına rağmen, ele aldıkları konularla ilgili tek başlarına yeterli ve uygun denetim kanıtı sağlamaz.
- D) Yönetimin güvenilir yazılı beyanlar sunmuş olması, yönetimin sorumluluklarını yerine getirmesiyle ilgili denetçinin elde edeceği diğer denetim kanıtlarının niteliğini ve kapsamını etkiler.
- E) Yazılı beyanlar; finansal tabloları, bu tablolarda yer alan yönetim beyanlarını veya bu tabloları destekleyen defterleri ve kayıtları kapsamaz.